

DEMOKRATİK KADIN HAREKETİ

BÜLTENİ

Sayı:4 - Fiyatı:1 YTL

**Kapılarımız yaşama
açıldı bir kere!..**

Yeni bir yıla yaklaştığımız şu günlerde burjuva televizyonlarının ve gazetele-
rinin yine birbirleriyle yarışır durum-
da olduğunu görüyoruz. Her yeni yıl öncesi ol-
duğu gibi, içinde bulunduğumuz yılın dökümünü
yapma peşindeler.

“2006 yılını, üzücü birçok olayla noktalandırdık.
Şu kadar trafik kazası, şu kadar hırsızlık olayı vs.”

Ama hiçbir burjuva kanalda veya gazetede 19
Aralık katliamından, Maraş katliamından söz edil-
medi. Yine hiçbir kanalda Terörle Mücadele Yasası ile
meşrulaştırılarak demokratik kitle örgütlerine yönelik
gerçekleştirilen baskı ve saldırılara değinilmedi.

Bizim yazmaktan usandığımız ve her geçen gün önle-
nemez boyutlara uzanan “töre ve namus cinayetleri”nin
magazinsel kısmıyla ilgilenmekle yetindiler.

İçinde bulunduğu sınıfsal özelliklere uygun hare-
ket eden burjuva televizyonları ve gazetelerinden el-
bette ki böylesi bir anlayışla hareket etmesinin bek-
lenilmeyeceği ortadadır.

Bizler dün olduğu gibi bugün de kendi alternatif ya-
yımlarımızı yaratmaya ve onu özelde tüm ezilen ve sö-
mürülen kadınlarla, genelde ise tüm emekçi halkımızla
buluşturma sorumluluğunu taşıyacağız.

Bu nedenle bu sayımızda toplumun genelini bir sar-
mal şeklinde etkisi altına almış; ama en çok da bizleri ya-
ni kadınları vuran şiddetten söz edeceğiz.

Şiddetin bizlerin yaşam alanını sınırlandıran, bizi
kölenin kölesi haline getirmeye çalışan çeşitleri üze-
rinde duracağız.

Kadını cinselliği üzerinden tanımlayan ve onun
cinselliği üzerinde söz hakkı almış zihniyeti, düşün-
celeriyle ve mücadelesiyle yerle bir eden Kollan-
tai'den söz edeceğiz.

Yazmanın, söylemenin ve hatta neredeyse nefes
almanın bile yasalarla ortadan kaldırılmaya çalışıldığı
şu günlerde daha yüksek sesle haklılığımızı haykırma-
nın zamanı bugün.

Yeni, umutlu, mücadele dolu bir yıla sizlerle birlikte
merhaba demenin coşkusuyla bir sonraki bültenimizde
bir arada olmak dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

4 Kadına Yönelik Şiddete Karşı Örgütlü Mücadeleye.....	1
4 Cinsellik ve Yeni Kadının Mücadelesi.....	9
4 Beden Tecritte Ya Düşünce?.....	16
4 Röportaj: Suresh Ale Magar-NKP (M).....	18
4 Kadın ve Aydın Olmak (Sibel Özbudun).....	21
4 Biyografi: Aleksandra Kollontai.....	26
4 Bir Özlemi Dindirebilmek Uğruna... (YÇKM Öyküleri).....	30
4 Röportaj: Aydın ve Sanatçı Kadınlarla Şiddet Üzerine.....	38
4 Hapishaneden Mektup Var.....	41
4 Sağlık: Vajinal Enfeksiyonlar.....	43
4 Kadının Yaşamındaki Yeri.....	45
4 Öykü (Saf Gelin).....	47
4 Perdeden Yansıyanlar... Tek Başına.....	48

Demokratik Kadın Hareketi Bülteni

Sayı: 4

KARDELEN BASIM-YAYIM REKLAM GÖSTERİ ORGANİZASYON LTD. ŞTİ.

Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: Hakan ERTEN

Yönetim Yeri: Millet Cad. Nevbahar Mah. Fındıkzade Saray Apt. No:57/11 Fındıkzade/İst.

Tel: (0212) 584 18 04 -Faks: (0212) 584 18 05 -Dizgi: Kardelen Yayımcılık

Baskı: Kayhan Matbaacılık: Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi D Blok No: 134 Topkapı/İst.

DKH Bülteni Hesap Numarası: Olcay ARAT

Posta Çeki Hesabı:1627285

Kadına Yönelik Şiddete Karşı Örgütlü Mücadeleye!

Şiddet olgusu, yaşamın içerisine öylesine derin köklerle yerleşmiştir ki, arttığı oranda kanıksanmaya ve kabullenilmeye başlanmıştır. Günlük yaşamımızda; evde, işte, sokakta, okulda, devletin tüm kurumlarında ve mekanizmalarında rastladığımız şiddetin boyutu her geçen gün artarken şiddete karşı duyarlılığın ve tepkinin yükselmesi gerekirken çoğunlukla kabullenildiğine ve görmezden gelindiğine hemen her gün tanık oluyoruz.

Öyle ki, emperyalist güçlerin halklar üzerinde estirdiği baskı ve şiddet karşısında hala sessiz kalabiliyor, her gün haberlere yansıyan yüzlerce ölüm karşısında üzülmekten başka bir şey yapmaz/yapamaz hale gelebiliyoruz.

Tüm dünyaya hakim olan emperyalizm, katliamlar ve baskılar tarihine yeni sayfalar ekleyerek geçmişteki tüm gerici sistemlerin günümüzdeki temsilcisi olmaya devam ediyor.

Artan işgaller ve saldırılar milyonlarca insanı yaşamdan koparıyor ya da yaşarken açlığın, yoksulluğun, şiddetin binbir çeşidiyle tanıştırıp, gözünü kırpmadan, bir anda yok ediyor. Bu işgaller ve saldırılar yine en çok kadınları vuruyor.

Vietnam, Bosna, Somali, Afganistan, Irak, Filistin gibi dünyanın birçok yerinde emperyalist ülkelerin gerçekleştirdiği ve aralıksız sürdürdüğü saldırılar sonucu tacize, tecavüze ve işkenceye uğrayan, hapsedilen, katledilen, açlığa, yoksulluğa mahkum edilen, fuhşa sürüklenen milyonlarca kadın, bu acı gerçeğin yaşanmış ve hala da yaşanan örnekleridir.

Emperyalistler kadını metalaştıran ve birilerinin sahip olduğu cins olarak tanımlayan anlayışlarını, savaş koşullarında çok daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Kadınların bedeni işgal edilen ülkenin ve toplumun namusu olarak algılandığı için o ülkeye saldırının en önemli aracı olarak görülmekte ve milyonlarca kadın sistematik bir şiddete, yani tecavüze uğramaktadır. Bu psikolojik bir savaştır. Çok yaygın

bir yöntem olarak kullanılmasının nedeni, şehvet duygusundan çok, bu saldırı türünün toplumda yaratacağı travmanın ve ele geçirilmişlik duygusunun yoğunluğudur.

Bugün yaşadığımız ülkede de devam eden Kürt ulusuna yönelik saldırılarda kadına yönelik bu özel baskı ve yönelim kendini açıkça ortaya koymaktadır. Ezilen ulus olmanın sancısının yanında ikinci cins kimliklerinden dolayı daha da artan baskı ve şiddetle maruz kalan Kürt kadını yürütülen ulusal mücadeleyi zayıflatmanın bir aracı olarak görülmekte, bu yönüyle saldırıların da ilk hedefi haline gelmektedir. Örneğin, Şemdinli'de, Diyarbakır'da gerçekleştirilen saldırılarda en çok kadınların ve çocukların öldürülmesi ile Mardin'de 404 askerin tecavüzüne uğrayan Ş.E. olayı bu amacı açıkça ortaya koymaktadır.

Kadın olarak şiddeti sadece savaş koşullarında değil, güncel yaşamda da derinden hissediyoruz. Çünkü insanlığın tümünün karşılaştığı şiddet,

kadın üzerinde çok daha özgün bir hal alarak yoğunlaştırılıyor.

Evde, yaşamı ve bedeni dört duvar arasına hapsedilen kadına yönelik gerçekleştirilen şiddet, korkunç boyutlarda olmasına rağmen kadının güç ve dayanak noktaları ve ailenin dışında var olabilmesinin koşulları olmadığı için, kadın, sessiz bir kabullenişin arkasına saklanıyor. Bu durumda kadının kendisi gibi ona yönelik şiddet de dört duvarın dışına çıkmıyor. Ev içinde yaşanan şiddete dair mevcut olan istatistikler bu nedenlerle gerçek rakamın çok altında kalmaktadır.

Kadın evden çıkarak bir parça da olsa üretime dahil olma yoluyla yaşama katıldığında, kendisine yüklenen 'ev kadınlığı' kimliğiyle geçici işçi ve aileye katkıda bulunan yan unsur, yani yarı-insan gibi görülerek emeği ucuzlaştırılıyor. Normal bir işçinin, her ne kadar yeterli olduğu tartışılsa da, sahip olduğu sosyal hak ve güvencelerden yoksun bırakılarak ça-

İşmak zorunda bırakılıyor. Bursa'da sağlıksız ve güvencesiz koşullarda çalışırken yanarak ölen işçi kadınlar ve daha bu olay gibi yaşanan, çoğu gün ışığına çıkmayan milyonlarca örnek söz konusudur. Bunun yanında kayıtdışı ekonomide de en fazla sömürülen ve karşılığı en az olan emek, kadının emeği olmaktadır. Aile içi ekonomide de kadının emeğinin karşılığı olmamakta, kadının bir evi geçindirmede gösterdiği olağanüstü emek görmezden gelinmektedir.

Eğitim ve öğretim alanında kadının karşılaştığı şiddet de oldukça yaygındır. Yaşadığımız ülkede hâlâ okuma yazma bilmeyen kadınların sayısı azımsanmayacak ölçüdedir. İlkokuldan başlayarak üniversitelere kadar uzanan eğitim süreci, kadınla erkeği ayırtıran ve toplumun kadına ve erkeğe yüklediği geleneksel değerleri pekiştirerek kadının gelişimini engelleyen kadının aleyhine birçok materyale, öğretilmiş bilgi yığınına ve onların sürekliliğini sağlayan bir kurumsal işleyişe sahiptir.

Kadına yönelik şiddetin bu kadar yaygın hale gelmesi ve kadının kimliğine, bedenine, emeğine yönelik baskı, şiddet ve sömürü ağının dünyanın her yerinde, tarihin her döneminde farklılıklar taşısa da varlığını koruyarak günümüze kadar

uzanmasının bir tesadüf ya da doğal bir gelişim süreci olmadığı ortadadır.

Şiddet nedir ve neden bu kadar yayılarak insanın yaşamıyla bütünleşmiştir, şiddetin kadın üzerinde daha da yoğunlaşmasının nedenleri nelerdir?

Bu sorunun cevabı, insanlığın gelişim süreciyle ve sınıflı toplumlar tarihiyle bağlantılıdır. Özel mülkiyet sistemlerine dayanan, farklı sınıfsal karakterlere sahip olan farklı egemen sistemlerin ortak tarafı, güç ve iktidar olgusunun dayandığı zihniyet ve kendini yeniden üretme yöntemlerinin ortaklığıdır ki bunun adı baskı, zor ve şiddet olmaktadır.

Özel mülkiyet sistemlerinin bir diğer ortak yönü ise, insanları sınıflara, milliyetlere, farklı etnik, dini özelliklere ve farklı toplumsal cinsiyetlere göre ayırarak ezen-ezilen ilişkisini bu çeşitli farklılıklar üzerinden sürekli ve zengin kılmaktır.

İnsanlar arasında çelişkiler yaratan ve bir tarafın diğer tarafa hakim olma, bu hakimiyeti korumak için de şiddet uygulama şeklinde kendini var eden egemen ideoloji, kadını ve erkeği de toplumsal rollerini ayırtırarak bölmektedir. Kadını ezilen, erkeği ezen cins olarak belirleyip insan yaşamını, iki kişi arasında başlayarak tüm insanlığa ve dünyaya yayılan

Bugün kadını kendisine uygun görülen rollerin içerisine hapsetmenin ve onu 'ıslah' etmenin bir aracı olarak kullanılan namus kavramı, direkt kadınla özdeş bir hale getirilmiştir. Namusun korunması gerekçe gösterilerek kadının bedeni üzerinden tüm yaşamı kontrol altında tutulmakta, kadının kendi bedenine ve cinsel kimliğine dair aldığı en küçük karar dahi suç sayılmakta ve cezalandırılmaktadır.

bir çelişkiler yumağına dönüştürmektedir. Bu nedenle, kadına yönelik şiddetin yoğunluğunun nedenleri ile genel olarak şiddetin kökenini ve nedenlerini birbirinden bağımsız ve kopuk ele almak mümkün değildir.

Ancak, bizimki gibi ülkelerde, kadın sorunu çok daha çarpıcı bir hal almaktadır. Çünkü, kadının ikinci cins oluşunun yarattığı ağır koşullar, var olan feodal kültürün devletin tüm kurumlarından başlayarak topluma yayılması yoluyla içselleşmiştir. Özel mülkiyet ilişkilerinin dayanak noktası olan aileler ve aile içi ilişkiler, kadına yönelen şiddetin binbir çeşidini içerisinde barındırmakta ve özellikle incelenmesi gereken bir konu olmaktadır. Bu kemikleşmiş yapı içerisinde kadının ezilmişliği ve kadına yönelik şiddet çok daha çarpık, çok daha yoğun ve çok daha ikiyüzlü bir karakter taşıyarak kadının yaşamını cehenneme çevirmekle kalmıyor, direkt onun yaşamına kast ediyor, kadın katliamlarına yol açıyor. Her geçen gün gündemi daha fazla meşgul eden ve kadınların mücadelesi sonucu daha da görünür bir hal alan namus ve töre cinayetleri bunun en somut örneğidir. Yine, devletin tüm kurumsal mekanizmalarına sinmiş olan feodal doku ve onun kadına yönelik bilinçli saldırıları, kadınların mücadele dinamizmi yükselerek sisteme ve devlete karşı mücadele edecek radikal bir mücadeleye evrildiğinde çok daha acımasız ve sistematikleştirilmiş saldırılara dönüşmektedir. Kadına yönelik şiddet, her ne kadar çok çeşide bürünse de özünde kadının cinsel kimliğine saldırı şeklinde cereyan etmektedir. Kadının cinsel bir obje ve nesne olarak algılanması nedeniyle cinsel taciz ve tecavüzler özel bir işkence ve şiddet yöntemi olarak en çok kadına uygulanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, yaşamın birçok alanında uygulanmakta ve çok çeşitli biçimlere ve sınıflamalara ayrılmaktadır. Bu da her bir alanı ve şiddet biçimini başlı başına bir inceleme ve araştırma konusuna dönüştürmektedir. Bu nedenle, biz, bu yazımızda güncel yaşamda belirgin bir yer tutan aile-içi şiddet, namus ve töre cinayetleri ve devletin tüm bunlarla bağı yanında politik mücadele yürüten kadınlara yönelik devlet şiddeti ve genelde tüm bu saldırıların kadının cinsel kimliği üzerinden gerçekleştirilmesi üzerinde duracağız.

Aile-içi şiddet:

Kadınların kendilerini en güvende hissettikleri yer aile olarak bilinir. Oysa kadına yönelik şiddetin en yoğun yaşandığı ve şiddetin her türünü içinde barındıran yer, aile olmaktadır.

Aile, sistemin en küçük hücreleri olmakta ve egemen sistemin aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya doğru kurduğu örgütsel yapı içerisinde en can alıcı damar olmaktadır.

Efendi-köle ilişkisi içerisinde aile içinde de bir ezen-ezilen ilişkisi yaratılmakta ve erkek belirleyici, kadın ise uyan, boyun eğen yani belirlenen taraf olmaktadır.

İktidar olan tarafın diğer taraf üzerindeki güç dayanacağı da şiddet olmaktadır. Erkek, kadına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddet yöntemleri uygulayarak onun itaat etmesini sağlamaya çalışmaktadır. Kadınların bu baskı karşısında sessiz kalmalarının ve direnmemelerinin nedeni de toplumsal olarak kendilerine yüklenen rolleri kabul etme, içselleştirme yoluyla aslında erkek egemen sistemi benimsemiş olmalarıdır. Yani, nasıl ki erkekler kendilerine sistemin yüklediği 'erkek' olmanın gereklerini yerine getiriyorsa kadın da 'iyi bir eş', 'anne' ve 'ev kadını' olarak rolünü yerine getirmektedir. Aile içi şiddeti irdelerken kadınlara erkeğin bu çerçeveler içerisinde sıkıştığını ve birbirlerine yabancılaştıklarını görmek gerekir.

Fiziksel şiddet en belirgin yöntem olmakla birlikte daha yaygın olarak kullanılan psikolojik şiddet, kadının yaşamında daha fazla yer tutmaktadır. Hor görme, küçümseme, aşağılama, görmezden gelme, küfür etme, kadını bir 'hiç' olduğuna inandırma gibi durumlar, kadının hemen her gün karşılaştığı ve özgüvensizliğini derinleştiren unsurlar olmaktadır.

Kadının boyun eğmediği ve direndiği durumlarda erkek çaresizliğini ve acizliğini dışa vurur. Kadını korkutarak, onun karşı koyuşunu fiziksel gücüyle ezerek, hakimiyetini korumaya çalışır. Fiziksel gücün kadına sahip olma duygusuyla birleşerek aldığı en yaygın şiddet biçimi de cinsel taciz ve tecavüz olmaktadır. Erkek, gün boyu döverek, horlayarak aşağıladığı kadının gece de bedenine yönelerek kadının varlığını cinsel bir tatmin aracına dönüştürmektedir. Bu durum, erkeğin kadına bakışının en somut göstergesidir.

Aile içerisinde yaşanan cinsel taciz ve tecavüzler, evliliğin verdiği meşru zeminde sanki bir hakmış gibi gerçekleştirilmektedir. Kadınlar, erkeğin kendi bedenlerine sahip olduğu, evliliğin de onlara bedenlerini sınırsızca kullanma hakkı verdiği düşüncesiyle şekillenmekte ve çoğunlukla bu şiddeti saklamaya, bastırmaya ve doğalmış gibi algılamaya çalışmaktadırlar.

Kadınlara yönelik psikolojik ve fiziksel şiddet çocuklara da yönelebilmekte ve onları, daha yaşamın başında şiddetin en ağır ve kabul edilemez biçimiyle karşılaştırarak silik, özgüvensiz, sorunlu bireyler olarak yetişmesine neden olmaktadır.

Çocukların karşı karşıya kaldığı, şiddetin bununla sınırlı olmadığı durumlar da söz konusudur. Aile içinde genellikle kadınların karşılaştığı cinsel şiddet çocuklar da yaşayabilmektedir. Bu, kabul edilemez bir durum olduğundan ve çocukların bilincinde aile, en korunaklı yer olduğundan dolayı, cinsel istismar ile karşılaştığında büyük bir sarsıntı geçirmekte, yaşadığı utancın büyüklüğü nedeniyle bu durumu kendisine bile itiraf edememekte ve unutmaya çalışmaktadır. Ancak unutmaya ve yok saymaya çalıştık-

ları bu durum çocukların cinsel yaşama bakışını belirlemekte, kişilik bozukluğuna ve ileride cinsel yaşamlarında ciddi problemler yaşamasına neden olmaktadır.

Öğretilen toplumsal roller aile içerisinde o kadar kökleşmiştir ki, sadece erkek değil, şiddeti çok yoğun yaşayan kadın tarafından da, farkında olmadan korunarak sürekli kılınmaya çalışılmakta ve çocuklar üzerinde bu toplumsal roller yaptırıma dönüştürülerek devam ettirilmeye çalışılmaktadır. En çok da kadın, kız çocuklarına itaat etmeyi, iyi bir eş ve anne olmayı ve namuslarını koruması gerektiğini öğretirken, erkek çocuklarına da kız kardeşlerine, annelerine sahip çıkmayı, aileyi geçindirmeyi ve hakim olan cins olma rolünü benimsetmeye çalışır. Kadının en çok kendisini ezen bu değerleri koruma ısrarı bazen kadının kadına da şiddet uygulamasına yol açmaktadır. Gelin-kaynana, anne-kız ilişkisi bu duruma örnek olarak verilebilir. Yıllarca kendisinin karşılaştığı psikolojik baskılar karşısında ezilen, aileye yönelik alınan kararlarda belirleyici olamayan, hiçleştirilen kadın, kendisinin belirle-

Politik kadınlar sisteme karşı durduğunda sistemin kadına çizdiği çerçevelerin dışına çıkmış olurlar. Bu isyankar duruş sistem tarafından çok ağır cezalandırılır. Çünkü en ezilenin isyanı tehlikelidir, yıkıcıdır. Bu nedenle devrim ve demokrasi mücadelesi içerisinde yer alan kadınlar sistemin ilk hedefi haline gelirler.

yemediği bu kararları kendi cinsine dayatarak bir güç yanılması içerisinde girebilmektedir.

Aile içerisinde var olan bu güç dengeleri ve kadına yönelik şiddetin meşruluğu, devletin yasaları tarafından da onaylanarak korunmaktadır. Böylesi bir durumda kadının bireysel karşı koyuşları da çözüm olamamakta, kadının eskisinden çok daha yoğun bunalımlar yaşamasına neden olarak onun çaresizliğini büyütmede, şiddeti bir kader, boyun eğmeyi de bir zorunluluk olarak görmesine neden olmaktadır.

Namus ve Töre Cinayetleri

Özellikle bizimki gibi ülkelerde, kadını cinsel bir obje ve nesne olarak algılayan, kadının cinselliğine toplumsal bir değer yükleyerek kadını babanın, eşin, ailenin ve toplumun malı olarak gören anlayışın en tipik ve somut ifadesi 'namus' kavramı olmaktadır. Bugün kadını kendisine uygun görülen rollerin içerisine hapsetmenin ve onu 'ıslah' etmenin bir aracı

olarak kullanılan namus kavramı, direkt kadını özdeş bir hale getirilmiştir. Namusun korunması gerekçe gösterilerek kadının bedeni üzerinden tüm yaşamı kontrol altında tutulmakta, kadının kendi bedenine ve cinsel kimliğine dair aldığı en küçük karar dahi suç sayılmakta ve cezalandırılmaktadır.

Kadına yüklenen değer en somut ifadesi olan 'bakirelik' kadının ve ailenin namusu olarak değerlendirilirken, o kadar değer biçilen ve korunan bu değer, başlık parasıyla satılmakta, berdel usulüyle değiş-tokuş edilmektedir. Sadece bu örnek bile namus anlayışının ikiyüzlülüğünü teşhir etmeye yetmektedir.

Öyleyse burada asıl sorun kadının cinselliğini kimin kontrol altında tuttuğu olmaktadır. Kadının bedeni ve yaşamıyla ilgili kararlar ne olursa olsun aile tarafından alındığında namus sorunu olmuyor. Hatta bu kararların ona hiç danışılmadan, onun istekleri dikkate alınmadan, onun karşı çıktığı durumlarda bile alınması sorun değil. Ancak kadın kendi bedeni ve yaşamıyla ilgili kendi özgür iradesiyle karar vermeye kalktığında namus sorununa dönüşerek cezalandırılmaktadır. Günümüzde

gerçekleştirilen namus ve töre cinayetleri, sanılanın aksine sadece kadının cinselliği nedeniyle işlenmiyor, kadının aldığı en küçük kararları bile danışmadan uygulaması cinayetlere neden olabiliyor. Örneğin; kadının sinemaya izinsiz gitmesi, istediği gibi giyinmesi, ailenin onayı olmadan evden dışarı çıkması, gezmesi, karşı cinsle konuşması ve bir araya gelmesi gibi en olağan ve sıradan olaylar bile namus ve töre cinayetlerinin gerekçesi olabilmektedir. Yine en sık rastlanan gerekçelerden biri de kadını ilgili yapılan dedikodular olmaktadır. Kadın işlediği iddia edilen suçu işlememiş olsa bile toplumca işlediğinin kanısının yüksek olması ailenin cinayet işlemesine yetiyor. Çünkü, kadın ailenin namusunu kirletmiş ve aileyi toplumun gözünde küçük düşürmüştür.

Namus cinayetleri, çok uzun yıllara dayanmaktadır. Ancak 2000'li yıllarla birlikte, evlilik dışı ilişkide bulunduğu gerekçesiyle recm cezasına çarptırılan Şemse Allak ve evlilik dışı hamile kaldığı gerekçesiyle kardeşi tarafından öldürülen Kadriye Demirel'in ardından, harekete geçen kadın örgütlerinin verdiği mücadele ile

olaylar daha çok basına yansımaya başladı.

2004 yılında teyzesinin oğlundan hamile kaldığı gerekçesiyle intihara zorlanan, kabul etmeyince kurşunlanarak öldürülen Güldünya Tören olayı, işlenen cinayetlere karşı yürütülen mücadelede bir dönüm noktası oldu.

Yürütülen kadın mücadeleleri sonucu, devletin bu ölümleri sessiz kalarak izlediği ve hatta yasalarla desteklediği açığa çıkarılarak teşhir edildi ve devlet bazı yasal düzenlemeler yapmaya zorlandı. Ama bu mücadele çok önemli olmakla birlikte namus cinayetlerini ortadan kaldırmaya yetmemiştir, yetmeyecektir de. Gülistanlar, Naileler hala namus gerekçesiyle öldürülmekte, Meryemler aylarca işkenceye maruz kalmaktadır. Toplumda içselleşen geleneksel roller, feodal, dinsel öğretiler ve baskılar, bu kontrol mekanizmalarını besleyen sistem ortadan kaldırılmadığı sürece işlenen cinayetler de ve kadına yönelik her türlü şiddet de devam edecektir.

Devlet Kaynaklı Şiddet

Aile içi şiddetin de namus ve töre cinayetlerinin de toplumun gerici-feodal değerlerine yaslandığı ve bu geleneksel değerlere karşı mücadele etmenin bir zorunluluk olduğu gerçeğiyle karşı karşıyayız. Ancak, sorun, şiddetin uygulayıcısı olan erkek, aile ya da toplumdan çok, bu gerici-feodal değerleri yaratan ve yaşamın her alanına yayan, besleyen sistem olmaktadır. Sistemin erkek egemen ve baskıcı karakterini, devletin tüm kurumlarında içselleştirerek toplumun geneline yaymayı ve şiddet kültürünü sistematize ettiği düşünülürse, ne kadar yasal düzenleme yapılırsa yapılsın sadece yasal düzenlemelerle yetinen bir mücadele alanının sorunları çözmeyeceği, yüzeysel ve kısmi bazı haklarla sınırlı kalacağı açıktır.

Namus ve töre cinayetlerine ilişkin yapılan düzenlemeler sonucu cezai yaptırımlar artırılarak sözde bu cinayetler engellenmeye çalışılmaktadır. Ancak yasaların değişmesiyle kadın intiharlarının artmaya başlaması bir tesadüf değildir. Ağırlaşan cezai yaptırımlardan kaynaklı ölüm kararını alan aile ya da kişi daha temkinli davranarak fiilen cinayetle suçlanamayacağı yöntemler geliştiriyor. Kadınlar intihara zorlanıyor ya da intihar süsü verilerek öldürülüyor.

Kadınların eğitimi, bilinç seviyesi ve yaşam alanı

ne kadar farklı olursa olsun kadınlığın sınırlarını çizen ve onun dışına atılan en basit adımdan en ileri duruşa kadar bütün eylemlerin cezalandırma biçiminde, birbirinden bağımsız olmayan bir bütünlük ve benzerlik söz konusudur. Bu benzerlik, kadını, dayakla, taciz ve tecavüzle cezalandıran, hakimiyet altına almaya çalışan erkekten, aileye, topluma ve oradan sisteme kadar uzanır.

Politik kadınlar toplumun geleneksel değer yargılarına karşı koyma noktasında en güçlü ve özgüvenli olan kadınlardır. Bunun nedeni, yaşamlarında karşılaştıkları sorunlara karşı tavır koymaları ve sorunların toplumsal niteliğini kavrayarak halk hareketiyle bağını kurmalarıdır. Ancak, politik kadınların görece bağımsız bir duruş sergilemeleri ve mücadele alanlarında kendilerine duydukları özgüvenin yüksek olması, onları sistemin kadınlara bakış açısından ve yöneliminden farklı bir noktada tutmaz. Politik kadınlar sisteme karşı durduğunda, sistemin kadına çizdiği çerçevelerin dışına çıkmış olurlar. Bu isyankar duruş sistem tarafından çok ağır cezalandırılır. Çünkü en ezilenin isyanı tehlikelidir, yıkıcıdır. Bu nedenle devrim ve demokrasi mücadelesi içerisinde yer alan kadınlar sistemin ilk hedefi haline gelirler.

Düşünmesi, sorgulaması ve mücadele etmesi engellenmeye çalışılan kadınlar, bir taraftan cinsel taciz ve tecavüze maruz kalarak cinsel kimliklerine saldırma yoluyla aşağılanmaya, bir taraftan da yasaların meşruiyeti ardına saklanılarak gözaltlarında, hapisanelerde susturulmaya, yaşamdan tecrit edilmeye çalışılmaktadır. Yürürlüğe giren Yeni Terörle Mücadele Yasası ile bu saldırılar meşrulaştırılarak daha da yayılmakta, yaşamımızın bütünü hapsedilmeye çalışılmaktadır.

Kadına Yönelik Şiddete Karşı Örgütlü Mücadeleye!

Kadına yönelik bu çok yönlü saldırı ağını parçalamak için politik olmak yetmiyor, tek tek görece aydınlanış ve baskılara karşı direnebilen kadın bireyler olmak da tüm kadınlar üzerindeki baskı ve şiddeti azaltmıyor. Kadının bireysel mücadeleyle üzerinde yoğunlaşan ve çeşitli hallere bürünen bu şiddeti yok etmesi mümkün değildir.

Dün, Gülbaharlar, Sevdalar, Tubalar kaçırılarak taciz ve tecavüze uğramışken; bugün de bu saldırı,

yasalar ardına gizlenerek örgütlü yaşamı tasfiye etmeye yönelmektedir. EKD'ye yönelik saldırılar bunun en çarpıcı örneklerindendir.

Kadının kendisine yönelen baskı ve şiddet karşısında mağdur kalmasını engelleyecek ve onu çözüm gücüne dönüştürecek tek yol örgütlü mücadeledir. Bağımsız kadın örgütüllüklerine ve mücadelesine ihtiyaç duyulmasının ve bugünden bu özgün mücadelelerin yürütülmesinin nedeni de kadına yönelik şiddet ve baskıların yoğunluğu olmaktadır.

Şiddetin yaşamımızın bir parçası haline geldiğini ve her alana yayıldığını söylemiştik. Bu kadar içselleşmiş olan şiddetin özellikle kadınlar üzerinde yoğunlaştığını da örneklerle sunduk. En çok kadınlar şiddete uğramalarına rağmen yine en çok da kadınlar şiddet karşısında çaresiz ve mağdur kalıyorlar. Bu durumu kadının fiziksel olarak kendini savunacak kadar güçlü olmamasıyla açıklamak mümkün müdür? Ya da çözüm olarak kadını şiddet unsurundan ve ortamından koparmak yeterli midir?

Birçok kadın kurumunun, kadının günlük hayatta her anı, maruz kaldığı ve özellikle aile içinde eşin şiddeti ve tehdidiyle yüz yüze kalan kadının bu ortam içerisinde kaldığı sürece direnmesinin imkansız olduğunu, o ortamdan kopararak güvenliğini sağlanacağı kurumların yaratılması gerektiğine dair somut çözüm önerileri bulunmaktadır. Sığınma evi, barınma evi vs. şeklinde ifade edilen, devlet tarafından desteklenen, güvenliği sağlanan evlerin kadına nefes aldıracağı şüphesiz ki doğrudur. Ancak böylesi kurumlar için mücadele ederken kadın kurumlarının unutmaması gereken nokta kadının fiziki olarak şiddetin gerçekleştiği ortamda, çevreden ve kişilerden uzaklaştırmanın kadının yaşamını değiştirmeye yetmeyeceği gerçeğidir. Sığınma evleri kadının yaşamını değiştirmez, sadece yaşamında karşılaştığı şiddeti bir süreliğine dondurur. Zaten kadınlar için düşünülen bu ortamların adının "sığınma" yani kadının "sığıntı ve mağdur" olduğu düşüncesinin ürünü olduğu ve bu ortamların kadını yaşama dahil etmek değil, yaşamın şiddetinden korumak adına yaşamdan tecrit eden, kadını saklayan bir durumun dışına çıkamadığı ortadadır. Kadın bu kurumlara geldiğinde onun yaralarının sarılması ve psikolojik olarak destek görmesi tabii ki önemlidir. Yalnız olduğunu düşünen ve güvensizleşen, korkan ve sinen kadın için

bu destek o an için hayati önem taşır. Ancak kadının yeni bir yaşam kurması için kendisinin de değişime uğradığı, yaşamına hakim olan şiddetin yaşamdan kopuk ve içe kapanık duruşundan beslendiğini, güçlendiğini kavraması gerekir. Yani, kadın, kendi içinde de bir hesaplaşma süreci yaşamalı, sığınma evinden ayrıldığında çok daha farklı bir yaşam kurmanın, en azından kurma mücadelesinin özlemi ve azmini taşımalıdır. Yeni bir yaşam demek, sadece bir ev ve iş değildir. Kadını dar dünyasından çıkararak kendini keşfedip tanıyabileceği, yaşama kendini katarak inisiyatif sahibi olabileceği bir alana, ilişkiler ağına ve üretime ihtiyacı vardır. Atölyeler ve kooperatifler tarzında örgütlenebilecek bu alanlar aynı zamanda kadının kendini tanıyarak yeteneklerini keşfedebileceği, birçok kadınla dayanışarak ortak sorunlarına çözüm üretebileceği alanlar yaratmak için çaba göstermelidir. Ancak, bu tür alanların yaratılması, hem ekonomik hem de alt yapısının hazırlanması yönüyle oldukça zordur. Bu nedenle, kadın kurumlarının ortaklaşa çabasıyla bu noktada önemli adımlar atılabilir.

Kadınların kendilerine yönelen şiddetin hem kaynağına, hem de özgün yönüne yönelik mücadele içersinde yer alması gerekmektedir. Bu da çift yönlü bir mücadele demektir. Şiddeti doğuran sisteme karşı topyekün bir mücadele yürüterek toplumsal mücadelenin içerisinde aktif rol alması, hem de özgün kadın mücadeleleri içerisinde yer alarak kadın mücadelesini yükseltmesi ve feodal zincirleri parçalaması gerekmektedir.

Artık olağan karşılanan ve gerçekleştiği günün ertesinde unutulmaya yüz tutan gerçekler içimize sığmıyor, taşıyor. Unutmaya ve günlük yaşamımızdan uzaklaştırmaya çalıştıkça bizden, kimliğimizden, emeğimizden, bizi biz yapan tüm değerlerimizden bir parça daha yitiriyoruz.

İsyan etmeli, direnmeli, kimliğimize ve yaşamımıza sahip çıkmalıyız. Şiddetin karşısında yılmayarak, bizi mağdur kılmaya çalışan egemenlere karşı geçmişten bugüne yükselen direnişler tarihinin öncü kadınlarının yolunda ilerleyerek örgütlü mücadeleyle güç olmaya, karşı koymaya devam etmeliyiz. O

Cinsellik ve

Yeni Kadının

Mücadelesi

Cinsellik... Bu kelime insanlığın yaşamında en fazla yer tutan kavramlardan biri. İlk insandan bugüne kadar üretim biçimleri ne kadar değişirse değişsin, cinsellik her zaman değişmeyen bir öneme sahip oldu. Cinsellik kimi zaman sert kurallara tabi oldu, kimi zaman gizinin peşine düşüldü, tartışıldı, sınırları zorlandı, yasaklandı.

Yasaklandıkça gizlendi ve doğallığını yitirdi. Kimi zaman şeytanın işi olarak tanımlandı. Cinsellik ne kadar farklı algılanırsa algılsın, tarihin her diliminde kadınla özdeş olarak ifade edildi.

Hatta kadının kendisi, sadece cinsel kimliği üzerinden tanımlandı. Kadın bu yönüyle cinsel kimliğinden ötürü insan kimliğinden uzaklaştırılan yegane cins oldu, ikincilleşti, ötekileşti.

Cinsellik ve kadın tarihi birbirine paralel bir seyir izledi. Bu gerçek, farklı sınıfsal özlere sahip olan sistemlerin ortak tarafı oldu. Ancak sınıflı toplumlar tarihinin başlangıcındaki cinsellik tanımına ve yaşamına, her yeni sistem bir kölelik ve umutsuzluk halkası daha ekleyerek, günümüz insanının çelişkilerle dolu ilişkilerinin çıkmazlarını, cinselliğe, cinsel ilişkilere yükleyerek iki insan arasındaki en özel ilişkiye, özel mülkiyetin gölgesini durmaksızın büyüterek taşıdı.

Sınıflı toplumlar tarihi öncesinde cinsellik, iki kişinin cinsel ilişkisiyle birebir örtüşüyordu. Çünkü henüz cinsleri birbirinden farklılaştırarak bir cinsin diğer cins üzerinde tahakkümüyle şekillenen bir durumda değildi ve toplumsal kodlamaların olmadığı iki hür insan arasında yaşanıyordu. Cinsellik, tamamen doğanın ve doğal yaşamın bir parçasıdır çünkü.

Cinsellik şeytanın işi olarak tarif edilip yasaklandığında kadınlar da günaha sevk eden zevk araçları, dişi şeytanlar ve baştan çıkaran varlıklar olarak ifade edildi. Cinsellik bir ayıp, bir günah olarak görüldüğünde yasaklandı ve yasaklandığı anlarda da en çok da kadının özgürlüğü elinden alındı. Cinsellik kadının doğurganlığı nedeniyle yüceltilip kutsandığı dönemlerde ise kadını bağımlı cinse dönüştüren, ka-

dını cinselliği üzerinden erkeğe bağlayan ve köleleştirilen bir durum oldu.

Cinselliğin kontrol mekanizmaları özel mülkiyetler sistemi geliştikçe ve karmaşılaştıkça daha da arttı. Köleciler ve feodal toplumlarda cinsellik, kadın bedenine yüklenirken, onu alınıp satılan, sahibinin istediği gibi kullanabileceği bir mal haline getirdi. Bu nadide ve pahalı mal da sadece efendisinin hizmetinde olan bir araç oldu. Kadının kimliği, kişiliği, düşünceleri önemli değildi. Zaten kadının kendini ifade edebileceği bir yaşamı da yoktu. Onu değerli kılan tek şey bedenidir. Ve bedeni üzerinde de kendisinin söz ve karar hakkı yoktur.

Feodal toplumlarda erkeğin ve büyük ailenin kontrolü altında olan kadın ve cinselliğin kontrol mekanizmaları arasında din de yerleşerek kadının cinsel köleliğini iyice derinleştirmiştir.

Çok eski zamanlara dayanan din olgusu çok tanrılı dinlerde kadını kutsallaştırıp tanrıça mertebesine çıkarmış, ancak onun sadece doğurganlığını ve güzelliğini yüceltmıştır. O dönemlere ait çeşitli destanlarda tanrıçaların kendilerinin de cinsel birer obje olmaktan öteye geçemediği görülmektedir.

Feodal dönemde güçlenen tek tanrılı dinler de kadını bakire, kutsal ve el değmemiş varlıklar olarak kutsarken bir taraftan da onu günaha sevk eden, yoldan çıkararak tanımladı. Cinsellik bastırılıp saklanmaya çalışıldıkça, kadın gittikçe daha çok arzu edilen cinsel zevk kölesi haline dönüştü.

Devrimciler, özgür ilişkiyi ve dolayısıyla kadının da cinsel özgürlüğünü savunurlar. Ancak bu bilinç düzeyi bulanıktır hala. Ancak özgür insanların özgür ilişkileri olabilir. Bu nedenle sınıflı toplumlar gerçekliği içerisinde hiç kimse özgür değildir. Devrimciler de. Bu nedenle cinselliğin yarattığı çelişkilerin de özgürlük mücadelesinin kazanımlarıyla ve bu mücadelenin birey kimliğine katkılarıyla çözülmeye başlanacak bir sorun olduğu bilinciyle hareket edilmelidir. Yani bu çelişkinin kısa vadede çözümlenmesi beklenmemelidir.

Feodal toplumlarda kadını erdemli ve değerli kılan bakireliğidir. Bakireliğin sona ermesi sadece evlilikle gerçekleştiği takdirde kadını kirletmeyen ve erkeklerle birlikte günahattan kurtaran bir değer olarak kabul edilmiştir. İki tarafı da sistemin kurallarına tabi tutarak köleleştirilen ve kadının cinselliğini sadece tek bir erkeğe bağlayarak köleliğini katmerleştiren evlilik, sınıflı toplumların ikiye bölünmüşlüğüne sakladığı çok güçlü bir maske olmuştur.

Burjuva toplumlarda ise cinsel özgürlükle cinsel kölelik birbirine çok yakın olan şeylerdir. Çünkü burjuvazi bir taraftan cinselliği kendi içerisinde darlaştırıp yozlaştırırken, çok çabuk tüketilebilen, alınıp satılabilen, en büyük ihtiyaçlardan biri olarak pazara sunarken, bir taraftan da onu yasal evliliklerle sınırlandırarak kendi hizmetine sunmaktadır. Cinsel özgürlüğün zeminini ve cinsel köleliğin nedenlerini iyi sorgulamadığımızda burjuvazinin bu çelişkisini görmek zorlaşmakta, aslında özellikle kadının cinsel köleliğinin üstü kapatılarak cinsel özgürlük safsatalarıyla piyasaya sürülmektedir.

Ancak kapitalizmin köleliği cilalayıp insanlara özgürlük diye sunduğu bu kocaman yanılsamalar içerisinde kadına da bir 'özgürlük' verilmiştir. Kadına evlilik yoluyla kimin kölesi olacağını 'özgürce seçebilme hakkı' tanınmıştır. Kapitalizmin yarattığı birikim ve sermayenin korunması için soyun devamı, soyun devamı için de kadın cinselliğinin sınırlandırılarak çocuğun babasının resmi olarak belirlenmesi gerekiyordu. Evlilik bu yönüyle kapitalizmde daha sert bir kurala tabi tutulmuş, tek eşlilik resmi ilişki tarzı olarak kabul edilmiştir. Evliliğin bu tek eşlilik ilkesi hem erkeği hem kadını bağlayan gibi görünse de aslında sadece kadının cinselliğini sınırlandırmıştır.

Burjuva demokratik devrimler süreciyle, feodalizmin gerici değerleri parçalanmıştır. Kadın ilk defa sorunlarını fark ederek ikinci cins olarak ezilmişliğini ifade etmeye, çözüm aramaya başlamıştır. Ancak kadının özgürlük arayışı cinsel özgürlükle, cinsel özgürlük de sadece kaba cinsel ilişkiyle sınırlandırılarak cinsel ilişkiler hayvani bir düzeye, basit bir tatmin eylemine dönüştürülmüştür.

Kapitalizm, feodalizmi yenerek kendi üretim ilişkilerini derinleştirmiş, feodalizmin kadını mala indirgeyen anlayışının üzerine, kadını metalaştırarak, emeğiyle, bedeniyle, hizmet kapasitesiyle alınıp satılabilecek bir nesneye dönüştürmüştür ve bunun için

bir pazar yaratmıştır. Feodal zincirlerin yerini, cinsel özgürlük vaatleri altında kadının cinsel köleliğini derinleştiren, kadını 'mal olmaktan kurtararak meta'ya dönüştüren' çok daha acımasız olan kapitalizmin zincirleri almıştır. Kadının bedeni ve cinselliği metalaştırılmış, fuhuş sistem tarafından desteklenerek hızla büyük bir sektöre dönüşmüştür.

Burjuva demokratik devrimler sürecini yaşamamış, sanayileşme sürecini tamamlayamayan ve hala feodal, dinsel, geleneksel değerlerine sıkı sıkıya tutunan ülkelerde kadın sorunu ve özellikle cinsellik kavramı çok daha karışık ve sancılı bir haldedir.

Cinsellik hala kadın üzerinden tanımlanmaktadır. Bu yönüyle kadın da hala günaha davet eden, baştan çıkarıcı cinstir. Baştan çıkarıcı ve zevk verendir. Ama ne gariptir ki kadın hem baştan çıkarıcı şeytan, hem de bu eyleminden zevk alması yasaklanan, sadece zevk verendir. Cinsellikten zevk alma durumu ve hakkı sadece erkeğe aittir. Yani cinsellik iki taraflı bir eylem ancak tek taraflı bir haktır. Kadının cinsellikten zevk alması abes ve kabul edilemez bir durumdur. Kadını bu haktan mahrum eden ve cinsellikten zevk almasını 'yasaklayan' toplumlar hala vardır. Yüzyıllardır devam eden ve hala bazı ülkelerde uygulanan "kadın sünneti" buna örnektir. Örneğin; Mısır'da yapılan araştırmalar, yasalarca yasaklanmasına rağmen hala kadın sünnetinin çok yaygın olduğunu göstermektedir.

Bizim yaşadığımız ülkede de cinsellik çok sancılı, çelişkili ve çarpık bir şekilde yaşanmakta ve kadınla tanımlanmaktadır. Bu konuda veri olabilecek çok çarpıcı durumlar söz konusudur.

Bekaret olgusu, namus kavramı, cinselliğin kadınlı ilişkilendirilişine ve bu konudaki ikiyüzlü toplumsal değerlere en iyi örnekler olmaktadır. Bekaret ve namus; kadına yüklenen, ancak kadını değil erkeği, aileyi, toplumu bağlayan, onların en yüce ve korumaları gereken değerler olmaktadır. Bekaret, kadının cinselliğini kontrol etmenin bir aracıdır. Kadının bekareti, onun ve dolayısıyla ailesinin temizliğini ifade eder. Namus denilen kavram da kadının bekaretini koruma adı altında tüm yaşamını kontrol altına almanın, kadını terbiye etmenin bir aracına dönüşmüştür. Kadının cinselliği de bu kontrol mekanizması içerisinde en sıkı korunan, erkeğin "namusu ve şerefi" olan ve bu nedenle asla kadının kendi kararına bırakılmayacak kadar ailevi ve toplumsal bir de-

ğerdir. Bu nedenle kadın kendine ilişkin tek başına kararlar aldığı anda namus ve töre cinayetlerine kurban gider.

Ancak tüm bu değerler o kadar ikiyüzlüdür ki bir yandan kutsallaştırılan kadın diğer taraftan hoyratça satılır, kullanılır ve değiş-tokuş edilir. O kadar değerli olan ve namus meselesine dönüştürülen bekaret, başlık paralarıyla satılır. Kadın bazen de berdel-lerle değiş-tokuş edilir.

Cinsellikle ilgili çarpıklığa ve ikiyüzlülüğe dair en çarpıcı örneklerden biri de "gerdek" olayıdır. Gerdek, kadınla erkeğin toplumumuzca kabul edilen, onaylanarak davul zurnalarla kutlanan 'ilk gece'sidir. İlk gece, çocukluğumuzdan itibaren bize kadının çok acı çektiği, erkeğin zevk aldığı ilişki sonrası 'kanla' tamamlanması gereken, mutlaka yaşayacağımız bir durum olarak anlatılır. O kadar korkarız ki bu geceden. Daha en başında böylece bize cinsel ilişkinin sadece erkeğin zevk aldığı, kadınınsa sadece acı çektiği öğretilir. Bu gecenin başlangıcı gibi sonu da aileleri, akrabaları ve çevre ilişkileri yakından ilgilendirir. Daha kısa bir süre öncesine kadar evlenen genç kızın "kanlı çarşaf"ı gerdek odasından çıkarılarak erkeğin muzaffer elleri arasında sallanmadıkça ve aile büyüklerince onaylanmadıkça temizliği, yani bakireliği şüpheyile karşılanırdı. Bu nedenle intihar eden ya da öldürülen kadınların sayısı hiç de az değildir.

Kadınların cinsellikle ilgili yaşadıkları sorunlara yaşanan yanılsamalarla birlikte yer vereceğiz. Ancak ondan önce cinselliğin egemen sistemle ve onun hakimiyet anlayışıyla ilişkisine değinerek kadının da yaşadığı yanılsamalarla ilişkisini açığa çıkarmak gerekiyor.

Cinsellik, hakimiyet ve tecavüz:

Sınıflı toplumlar tarihi boyunca var olan sistemlerin hepsi erkek egemen karakterlidir. Özel mülkiyet ilişkisinin, sahip-köle ilişkisinin yarattığı güç ve iktidar olgusuna bir de bu erkek egemen zihniyet eklenince, erkeğin kadın üzerindeki iktidarı cinsellik üzerinde yoğunlaşarak kendini açığa vurur. Egemen iktidar kadına ve erkeğe kendi varlığına hizmet edecek roller verir. Erkeğe kadın üzerinde sahte bir iktidar şansı tanırken kadını da erkeğin kontrol edileceği, pasif bir kimliğe mahkum eder. Böylece kadını güçsüz ve mağdur olduğuna, erkeği de güçlü ve iktidar sahibi olduğuna inandırır. Bu yönüyle erkeğin

kadın üzerindeki hakimiyeti, onun iktidar olgusunun yegane dinamiğidir. Erkek yaşamda gerçek iktidar olmadığında cinsel hakimiyeti abartılarak kışkırtılır ve kadın üzerinde saldırgan bir hal alır. Bu yönüyle cinsel tecavüzler, erkeğin iktidarsızlığının ve çaresizliğinin kendisinden daha iktidarsız olan kadın üzerinde iktidar yaratma çabasının en kaba ve hayvani yolu olmaktadır. Cinsellik bir iktidar aracı olarak algılandığı sürece tecavüzler de devam edecektir.

Kadın da bu yanılsamaya düşerek cinsellik üzerinden yaşamda iktidar olabilme yanılgısına düşmekte, bu yanılgılar içerisinde cinselliği kullanarak güç olmaya çalışmaktadır. Ancak kadın böylesi bir durumda iktidar anlayışını cinsel iktidara indirgeyerek erkekleşir, erkeğin iktidarsızlığına ortak olur.

Kadının cinselliğe dair yaşadığı yanılsamalar nelerdir?

Yanılsamalardan birinin cinselliğin bir iktidar aracı olarak kullanılması olduğunu belirttik. Kadını erkeği taklit etmeye iten şey, kendisine yabancılaşmış olmasıdır. Kadın erkeğin kendi üzerinde yarattığı cinsel baskılanmalardan ve kısıtlamalardan kurtulmanın yolunun, onun gibi düşünmek ve yaşamak olduğu yanılsamasına düşer. Oysa kadının iktidar olarak elinde taşıdığı şey, kendi ikinci cinsliği ve ezilmişliğidir. Cinsel ilişkileri sınırsızca yaşamak, istediği anda, istediği kadar kişiyle birlikte olmak, istediği an bırakabilmek şeklinde özetlenecek bu özgürlük anlayışının kadını özgürleştireceğini iddia etmek imkansızdır. Erkeği taklit ederek onunla eşit olmak, onun iktidarını paylaşmak, kadını iktidar yapmaz. Kadını erkek egemen iktidarın savunucusuna dönüştürerek ezer, yok eder. Kadın böylece kendini bütünüyle cinselliği üzerinden tanımlayarak özgürlük mücadelesini cinsel özgürlüğe, cinsel özgürlüğü de cinsel ilişkide özgürlüğe indirgemiş olmaktadır. Özetle; kadın, kendisine sadece cinselliği üzerinden değer yükleyerek kendisini değersizleştirmektedir.

Yanılsamalardan biri de kadının cinselliğine yabancılığıdır. Bu yabancılık o kadar koyudur ki kadının kendi bedenine ve ihtiyaçlarına yabancılaşmasına, cinselliği kendisi için istemeyi bir utanç olarak algılamasına neden olur. Bu durum, feodalizmin kadını kendisine unutturan, kadını başkaları ve başka şeyler üzerinden tanımlayan karakterinden kaynaklanmaktadır.

Bizimki gibi ülkelerde cinsel özgürlükle cinsel

İşte bu noktada kadınla erkekte ayrışmaktadır. Kadının cinselliği kendine değil, erkeğe aittir. Kadın, cinselliği erkeğe zevk vermek için yaşar. Bakış açısı bu olunca kadın yaşadığı erkeği sahibi gibi algılar ve tüm yaşamını ona adar. Bu yönüyle kadın, cinsel bağımlılık sorununu çok daha vahim bir şekilde yaşar. Çünkü kadın için cinsellik yaşamın bir parçası değil, bütünü olmaya başlar. Kadının cinsel bağımlılığının derinliği nedeniyle yaşamla direkt bağ kurmaz. Cinsel bağımlılık, karşı cinse bağımlılığa dönüşmüştür.

kölelik birbirine çok yakındır. Çünkü kadının özgürlük arayışı hem burjuvazinin hem feodal ilişkilerin kısıkcı aracında kalmakta ve çarpıklaşmaktadır.

Örneğin; cinsel bağımlılık sadece erkeğe özgü bir şey gibi görülür. Erkek cinselliğini mutlaka yaşamalıdır. Cinsellik erkek için fiziksel bir ihtiyaçtır. Aslında bu bakış açısı cinsel özgürlükten çok cinsel köleliğe dayanır. Çünkü erkek söz konusu cinsellik olunca iradesiz bir varlık olarak tanımlanır. Bu anlayış da cinselliği hayvani bir düzeye indirger. Ancak erkeğin cinselliğe bağımlılığı, karşı cinse, yani kadına bağımlılıkla sonuçlanmaz. Çünkü erkek için cinsellik ve cinsellik çerçevesinde kadınla birliktelik, önemli olmakla birlikte yaşamının bütününe kapsamaz. Erkek dış dünyayla dolaysız bağ kurmaya devam eder.

İşte bu noktada kadınla erkek de ayrışmaktadır. Kadının cinselliği kendine değil, erkeğe aittir. Kadın, cinselliği erkeğe zevk vermek için yaşar. Bakış açısı bu olunca kadın yaşadığı erkeği sahibi gibi algılar ve tüm yaşamını ona adar. Bu yönüyle kadın, cinsel bağımlılık sorununu çok daha vahim bir şekilde yaşar. Çünkü kadın için cinsellik yaşamın bir parçası değil, bütünü olmaya başlar. Kadın cinsel bağımlılığının derinliği nedeniyle yaşamla direkt bağ kurmaz. Cinsel bağımlılık, karşı cinse bağımlılığa dönüşmüştür. Kadın, eşi üzerinden do-

Birey olma sancısını yaşadığımız sürece insan ilişkilerinde çelişkiler olacak ve bu çelişkilerin somut ifadesi de cinsellik olacaktır. Özgür bireyler olamadığımız sürece özgür ilişkiler yaratılamayacaktır. Bu nedenle, cinsellik, yaşamın bütününe yayılmadan, tüm yaşamımızı belirleyici bir misyon ve sorunsal olarak değerlendirilmeden, ancak görmezden de gelinmeyerek yaşamın sadece bir parçası olarak yerini almalıdır.

laylı bir yaşam bağıyla yetinir, hatta tercih eder.

Yine yaşanan yoğun yanılsamalardan biri de ilişkileri ve dolayısıyla cinselliği idealize etme durumudur. İlişkilerin ideallere hapsedilmesi, burjuvazinin yarattığı bir yanılsamadır. Bu yolla burjuvazi, iki insanın ilişkisini cinselliğe, cinselliği de kaba cinsel ilişkiye indirgeyerek insan ilişkilerini, nesnel gerçekliğinden, içerisinde bulunduğu sosyo-ekonomik yapıyla olan bağından koparmaya çalışır. Bugün medyada ve basında cinsellik sorunlarına dair pek çok reçete sunulmakta, kişilere cinsel mutluluğu keşfetmeleri için nasıl davranmaları gerektiği söylenmektedir. Evlilik yıldönümleri, sevgililer günü gibi her biri ayrı bir kar sektörüne dönüştürülmüş reçetelerle, kadının erkeğin, erkeğin kadının gönlünü kazanmasının 'stratejik-taktiksel' yöntemleri öğretilmeye çalışılmaktadır. İlişkiler sıradan ve ekonomik bir çerçeveye sıkıştırılmakta ve bu yolla cinsellik de basitleştirilerek üretimden koparılmakta, egemen sistemi besleyen kalıcı bir tüketim sektörüne dönüştürülmektedir.

Özgürlük mücadelesi veren kadının cinselliğe bakış açısı nasıl olmalı?

Gerçek anlamda özgürlük mücadelesi veren ve bunun için de egemenlerin özgürlük yanılsamalarına

karşı mücadele eden kadının 'kendi içindeki egemen'i yenmesi gerekir.

Kadının cinselliğe bakışı ve pratiği, bu egemen zihniyetten köklü bir kopuşa dönüştüğünde, özgürlük yalanlarını aşarak gerçek özgürlük yoluna uzanacaktır.

Kendi gerçekliğini keşfeden kadın, öncelikle ikinci cins olduğunu fark eder. İkinci cins oluşunda egemenin rolünü keşfeden kadın, her şeyden önce egemenin kendisinde içselleştirdiği erkek egemen zihniyete karşı savaş açar. Bu savaş, kadının içindeki egemen iktidarla özgür kadın-bireyin iktidarının çatışmasıdır ve oldukça zor olacaktır.

Bugün insanlığın en doğal parçası olarak ifade edilen cinsellik, insanlığın kendini tükettiği koşullar içerisinde o kadar kirlenmiştir ki, ilk insanın doğallığında yaşadığı cinsellikle uzaktan yakından ilgisi kalmamıştır.

Cinsel kimlik sorunumuz olduğu ve varlığımız sadece cinsel kimliğimizle tanımlandığı sürece cins mücadelemizi sürdürmek zorundayız. Ancak mücadelemizi sadece cinsel mücadeleyle sınırlama hatasına düşmemekte ısrarcı olmalıyız. Aksi durumda bizi sadece cinsel kimliğimizle tanımlayan erkek egemen iktidarla ortaklaşmış oluruz. Bu nedenle özgürlük mücadelesi veren kadın, kadın sorununu darlaştır-

Cinsel kimlik sorunumuz olduğu ve varlığımız sadece cinsel kimliğimizle tanımlandığı sürece cins mücadelemizi sürdürmek zorundayız. Ancak mücadelemizi sadece cinsel mücadeleyle sınırlama hatasına düşmemekte ısrarcı olmalıyız. Aksi durumda bizi sadece cinsel kimliğimizle tanımlayan erkek egemen iktidarla ortaklaşmış oluruz. Bu nedenle özgürlük mücadelesi veren kadın, kadın sorununu darlaştırmadan sadece cinsel sorunlarına karşı değil kadını sorun haline getiren her unsura karşı mücadele perspektifini taşır.

madan sadece cinsel sorunlarına karşı değil kadını sorun haline getiren her unsura karşı mücadele perspektifini taşır.

Özgür ilişkiler olmadıkça da cinselliğe dair çelişkiler yaşanmaya devam edecektir. Bu yönüyle cinselliğin, sınıflı toplumların insan ilişkilerinde yarattığı çelişkilerin tümünün, iki kişi arasında somut üretim alanı olduğunu görmek gerekiyor. Bu gerçekten hareketle yola çıkılmadığı sürece söylenecek, üretilecek her türlü çözüm yöntemi kim tarafından, ne amaçla sunulursa sunulsun cinsel köleliğin farklı versiyonlarını ifade etmekten öteye geçemez.

Birey olma sancısını yaşadığımız sürece insan ilişkilerinde çelişkiler olacak ve bu çelişkilerin somut ifadesi de cinsellik olacaktır. Özgür bireyler olamadığımız sürece özgür ilişkiler yaratılamayacaktır. Bu nedenle, cinsellik, yaşamın bütününe yayılmadan, tüm yaşamımızı belirleyici bir misyon ve sorunsal olarak değerlendirilmeden, ancak görmezden de gelinmeyecek yaşamın sadece bir parçası olarak yerini almalıdır.

Önemli bir nokta daha vardır. Özgür bir cinsellik, özgür bireylerin özgür ilişkileriyle mümkün demistik. Ancak bireylerin özgürleşmesi için cinsel mücadele yetmeyecektir, yetemez de. Kadının bireyleşme sorununu cinsel mücadeleye indirgemek, kadın sorununu çözümsüzleştirir.

Kadınla erkeğin geleneksel değerlere ve egemenlere karşı ortak mücadele yürüttükleri devrimci ve demokrat kurum ve örgütlülükler, birey olma mücadelesinin, kadın-erkek ilişkilerinde ve cinselliğe bakış açısında bir devrim gerektirdiği bilincine sahip olmalıdır. Ancak yaşadığımız toplumun ve üretim biçiminin dışında değiliz. Bu gerçekler bizi de belirli yönleriyle etkiliyor.

Günlük yaşamda cinsellikle ilgili sorunların aynısı devrimci yaşam içerisinde de hayat bulabilmektedir. Bu durum, sistemin feodal değer yargıları ile devrimci mücadelenin bütünleştiği noktayı, yani egemen sistemden kopuşun sağlanamadığı zayıf halkalardan birini ifade eder. Bu yüzden cinselliğe dair yaşanan sorunlar, devrimcilerde çok daha sancılı bir hal alır. Çünkü devrimci ve demokrat olanların birey olabileme sancısı çok daha derindir. Bu sancı devrimcileri de kontrol mekanizmaları oluşturmaya iter. Geleneksel bakış açısının, cinselliği tanımlayarak kontrol altına alması ve birey kimliğini yok saymasına benzer bir durum olarak, devrimciler de cinselliği belirli dar kalıplar ve formüller içerisinde hapsederek çözüm üretmeye çalışır. Örneğin cinselliğin yasaklanması buna örnektir. Devrimci kadınlara evde ıslak saçla dolaşmanın yasaklanması, kadınlarla erkeklere ayrı odalarda uyuma zorunluluğunun getirilmesi vs. gibi küçük örnekler de burjuva-yoz yöntemlere sapmamak adına devrimcilerin feodal değerlere sarılmasına bir örnektir. 'Feodal devrimciliğe' bir örnek de kıyılan 'devrim nikahları' olmaktadır. Egemen resmi ideolojiyi temsil eden devlet nikahına karşı çıkmak adına kadınla erkek arasındaki bu sorunlu-zorunlu ilişkilendirmenin aynısını, üstelik de önüne 'devrimci' ibaresini koyarak o ilişkiyi devrimci yaptığımıza inanarak aslında bizler de üretiyoruz.

Feodal bakış açısını eleştirme adına da burjuvazinin cinsel özgürlük yanılsamalarıyla örtüşen bir durum sergilendiğine de tanık olabiliyoruz. Kadınla erkeğin gerici yönlerini aşma gayreti göstermeden, politik bir bilinç vermeden onlara sadece cinsellik üzerinden bir özgürlük alanı yaratma çabası da olumsuz bir pratik olmaktadır. Örneğin; devrimci bir kadının kendini aşması ve birey olması için beka-retinden mutlaka kurtulması ya da mutlaka bir cinsel deneyim yaşaması gerektiği şeklindeki tavsiyeler, kadında cinsel özgürlük yanılsaması yaratarak cinselliği içerisinde köleleştirir, onu kendi cinselliğinin be-

lirleyicisi olmaktan çıkararak edilgenleştirir. Özünde bu durumun kadının 'bakireliğini koruma' çabasından farkı yoktur. İki anlayış da kendiliğinden ve kendi yaşam pratiğinden yola çıkarak özgür iradesiyle verdiği kararlardan çok, başkalarının yarattığı baskının ürünüdür. Bir baskı, ister özgürlük vaadiyle ister yasaklama zihniyetiyle yapılsın, her şeyden önce kişinin iradesini hiçe sayan bir durumu ifade eder.

İki devrimci insanın ilişkisinin devrimci olabilmesi sanıldığı kadar kolay değildir. Çünkü devrimciliğimiz ve devrimci pratiğimiz hala gerici sistemin koşulları içerisinde yeşermekte ve ona alternatif bir çizgiyle karşı çıksa da onun zaaflarını da bağrında taşımaktadır. Böylesi bir durumda iki devrimci insanın cinselliği de belirli zaaflar taşıyabilmekte, bu zaaflar da sert kurallarla bastırılmaya çalışılmakta ya da yozca yaşanmaktadır.

Devrimciler, özgür ilişkiyi ve dolayısıyla kadının da cinsel özgürlüğünü savunurlar. Ancak bu bilinç düzeyi bulanıktır hala. Ancak özgür insanların özgür ilişkileri olabilir. Bu nedenle sınıflı toplumlar gerçekliği içerisinde hiç kimse özgür değildir. Devrimciler de. Bu nedenle cinselliğin yarattığı çelişkilerin de özgürlük mücadelesinin kazanımlarıyla ve bu mücade-

lenin birey kimliğine katkılarıyla çözülmeye başlanacak bir sorun olduğu bilinciyle hareket edilmelidir. Yani bu çelişkinin kısa vadede çözümlenmesi beklenmemelidir.

Ancak şartlar ne olursa olsun özellikle ezilen c i n s kimliğinden dolayı kadının, genelde ise tüm insanların cinsel özgürlüğü, cinsel ilişki özgürlüğü ve cinsel tercih özgürlüğü kayıtsız şartsız kabul edilmelidir. Bireyin kendi inisiyatifiyle cinselliğini yaşamaya hakkı olmalıdır. Bu hakkın olması gerektiği kabul edilince kişilerin hata yapmaya hakkı olduğu da açıkça kabul edilmelidir. İki kat ezilen ve yaşamda birçok şeyden mahrum edilerek hatalarla olgunlaşma ve deneyim kazanma pratiğinden yoksun bırakılan kadının da en az erkek kadar hata yapma hakkı olmalıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, kadını da erkeği de devrimci bir bilinçle donatarak kadının ezilmişliğine karşı mücadele dinamiğini arttırmaya, erkeğin ise egemenin, cinselliğini abartarak kendine tanımış olduğu cinsel iktidarı reddederek buna karşı mücadele azmini durmaksızın sürdürmeye yönlendirmek gerekir. Bu bilinçli çabayla egemenin kadını ve erkeği hapsettiği toplumsal kimliklere karşı, kendi devrimci-toplumsal ve eşit kimliklerini yaratma mücadelesinde buluşmaları sağlanmış olacaktır.

İnsanlar, egemenlerin dayattığı toplumsal-cinsel kimliklerinden kurtularak birey olmaya yaklaştıkça cinsellik, toplumsal sorunların yükünü taşımaktan kurtulacak, özel mülkiyetin kirinden arınacak, kişi hak ve özgürlükleri çerçevesinde yaşanarak yaşamın gerçekten doğal bir parçası haline dönüşecektir.

Biz kadınlar, cinsel kimliğimizin yükünden kurtulmak, dünyayla, cinsel kimliğimize sıkışmadan erkek kadar direkt bir bağ kurmak istiyoruz. Erkek ve onun iktidardaki kuytu köşesiyle yer değiştirmeyi değil, erkekliği, onun iktidar anlayışını taklit eden kadını yenmeği istiyoruz. Çünkü birey olabilmenin ancak bizi ikinci cinse dönüştüren her türlü sistemden, geleneklerden, değerlerden ve iktidar anlayışından sıyrılarak gerçekleştirebileceğinin farkındayız. Bu amaç için de, kadın mücadelesini cinsel mücadeleye indirgmeden, özelde cins mücadelesi genelde ise toplumsal mücadele içersisinden yükselen yeni kadın kimlikleriyle, tüm insanları özgürleştirecek bir mücadele ağının içerisinde olma gerekliliğini her zamankinden fazla duyumsamalıyız.0

Bedensel Tecrit-

Bağışlayacağım, dedi cellat

Yeter ki teslimim, de artık.

Teslim olmayacağım, sen teslim ol, dedi düşünce

Şaşırdı cellat, yenilginin ağırlığını duydu bedeninde

Kendisinin teslim olduğunun farkına bile varmadan

İnsan yaşamı “biz” bilincinden sıyrılarak “ben” bilincine dönüştüğü andan itibaren paylaşımlar dünyasından yağmalar dünyasına ayak basmaya başladı. Ben bilincinin yaratıcısı olan egemen düşünce, varlığını sürdürebilmek için insan aklının alamayacağı yöntemler geliştirdi ve çeşitli hakimiyet araçları yarattı.

“Ben” bilincine hizmet edecek ve onun sözünden çıkmayarak istenilen şekle girecek insancıklar yaratma istemiyle tüm toplumu baskı altına alan hapishaneler de işte yine aynı düşüncenin ürünü olarak doğdu.

Bir taraftan suç üretilip diğer taraftan da o suçu kapatabilmek endişesiyle yola koyulanlar, hakimiyetlerinin güvence altına alacak alanlar olarak görüyorlardı buraları. İşte düzen bozucular birer birer toplanıyorlardı hapishanelerde. Ama eksik olan bir şeyler vardı. Teslim aldıklarını sandıkları tutsaklar, dışarıdaki asi davranışlarını bu kez de içeri taşımışlar ve egemenin üzerine üzerine geliyorlardı. Buna tahammül edemezdi egemen. Yeri geldiğinde “kendi hukuğu”nu çiğnemek adına dahi olsa gerçek yüzünü göstermeliydi. Gösterdi de.

Bazen büyük bir lütufta bulunup affetti(!) tutsakları ve özgürlüklerini geri verdi. Bazen de yola gelmeyenleri yoldan çıkmış yöntemlerle dize getirmeyi ve teslim almayı hedefledi.

Ülkemizde özellikle 19 Aralık’la birlikte gündemleşmeye başlayan F Tipi süreci de işte böyle bir anlayışın ürünü olarak gelişti. Bedensel ve düşüncesel olarak teslim almanın, kişiyi kendi kimli-

ğine yabancılaştırarak yalnızlaştırmanın adı olarak doğdu F Tipleri. Geçmişin somut işkence yöntemlerini bir kenara bırakarak soyut işkence yöntemlerine başladı egemen.

Hücre Tipi hapishaneler daha 1980’lerde konuşulmaya başlanmış ve hayata geçirilmeye çalışılmıştı. 1984’te bu baskıyı ölüm orucuyla geri püskürten tutsaklar 1996’da da yine aynı mücadele ağını örerek yeni bir kazanım elde etmişlerdi.

ANAYOL hükümeti döneminde hapishanelerde artan baskılar karşısında Süresiz Açlık Grevi (SAG) kararı alan devrimciler bu baskıların püskürtülmediği takdirde eylemlerini Ölüm Orucuna dönüştüreceklerdi. Nihayet Temmuz 96’da Ölüm Orucu başlamış oldu.

Burjuva medyasının "Sahte oruç, kanlı iftar" söylemlerine inat "Bizler iftarlarımızı o büyük günün şafağında açacağız." diyen bir bilinç fışkıırıyordu hapishane duvarlarından. Ve o bilinç kazandı.

Ve tarih 1999'u gösterdiğinde ülkemiz hapishaneleri yine kanlı bir baskınla sindirilmeye çalışıldı. Sağlık şartlarının neredeyse sıfıra indirildiği hapishane ortamını düzeltmek için verilen mücadele "tünel kazıyorlar, kaçacaklar" safsatalarıyla bastırılmaya çalışılmış ve Ankara Ulucanlar'da 10 devrimci tutsağın hayatını kaybetmesine yol açan bir katliam gerçekleştirilmişti.

19 Aralık'ı anlamaya ve anlatmaya çalışırken öncelikle geçmiş yıllardaki saldırıları ve bu saldırılar karşısındaki direnişi gözler önüne sermenin ne denli önemli olduğunu söylemeye gerek var mı? Çünkü istenilen şey geçmişte olduğu gibi "konuşmamak, hissetmemek, düşünmemek ve dahası insan olmamak"tı.

Bu süreçte gündemden hiç düşmeyen F tipi söylemlerine Ekim 2000'de açlık greviyle cevap olan devrimci tutsaklar, saldırıların devam etmesiyle eylemlerini kasım ayında ölüm orucuna dönüştürdüler.

Ölüme yatmak... Hem de yaşamaya bir o kadar da sevdalıyken ölüme yatmak. Düşmana tek bir kurşun sıkmadan ölümü kabullenmek... Niyeydi bütün bunlar? Ölümler düşmanı yerle bir eden asıl kurşunu sıkabilmek içindi. Bedenlerini kurşun yapanlar ölümü de küçülterek yenmeyi başaranlardı.

Takvim yaprakları 19'unu gösterdiğinde hayatları tecritte birlikte soyutlaştırılmaya çalışılan devrimci tutsaklara yönelik "hayata dönüş" adı altında bir operasyon gerçekleştirilmiş ve onlarca tutsak hayatını kaybetmişti.

Bedenlerini silah olarak kullanan tutsaklara nelerle saldırılmıştı dersiniz? Kimyasal silahlar, gazlar ve bombalarla. Onları bu kadar kudurtan neydi acaba? Fiziken ellerinde olan tutsaklardan neden çekiniyorlardı bu kadar?

Çünkü zindan parmaklıklarından sızan bilinçten korkuyorlardı onlar. Bu bilinç ki her yayılışında bir adım daha sona yaklaşıyordu egemeni. Bu korku yetmiş de artmıştı egemenin bu denli acımasızlığa itilmesine. Bir de emrin büyük yerden gelme gerçeğini de eklersek "insan hakkı" da çiğnenmemiş oluyordu.

"Diri diri yaktılar." diye haykıran ses içerde her gün taciz ve tecavüze maruz kalan onlarca kadının sesi oluyordu bir anda. Altı devrimci kadın diri diri yakılmıştı. 19 Aralık'ın kadınlarıydı onlar. Omuz omuza verdikleri mücadelede arkadaşlarını kaybetmenin acısını bir anda isyana dönüştürmüşlerdi.

Bayrampaşa Cezaevi'nin kadınlar koğuşu alev alev yanıyordu. Önce kimyasal gazlarla bedenlerin erimesine yol açtılar. Sonra da hiç tereddütsüz bütün koğuşu yaktılar. Altı devrimci kadın burada yanarak hayatını kaybetti. O anı yaşayan Münire Demirel "teslim olun" diyen zihniyetin tek bir amacının olduğuna dikkatleri çekiyordu: İdeolojilerin tasfiye edilmesi. Bu çağrıya en güzel cevap da hiç şüphesiz yangınların külleriyle yeniden yeniden bilenen devrimci irade oluyordu her zamanki gibi.

Şimdi bir çığlık yükseliyor gökyüzüne doğru. Sonra rengi olmayan yaşlar damlıyor göz pınarlarından. "Öldürmeyeceğiz, biz büyüttük." diyorlar hep bir ağızdan. Öldürmüyorlar, ölümsüzleştiriyorlar çünkü. Ama yine de bir burukluk dolanıyor bedenlerde. Son yolculuklara yoldaş olamamanın verdiği bir burukluk dolanıyor.

Sonra biri çıkıyor, yüzyılların ezilmişliğini bütün gücüyle iterek sesleniyor: "Beni çocuğum doğurdu." diyor büyük bir kıvançla. Tıpkı Hallacı Mansur'un: "En'el Hak!" deyişi gibi kararlı yürekler kenetleniyor. Çocuğuna takılan kelepçeyi yüreğine takılmış kelepçe sayan analar...

İnsan beyninin yaratıcılığı susmanın bile ceza sayıldığı tecrit koşullarında bile işliyor. Düşüncenin sağlamlığı beden yorgunluğunu alt ediyor. Ve soyutlaştırılmaya çalışılan, direnen insan vücudu her şeye inat, kardan adamlarla halaya duruyor soğuk bir kış gününde.

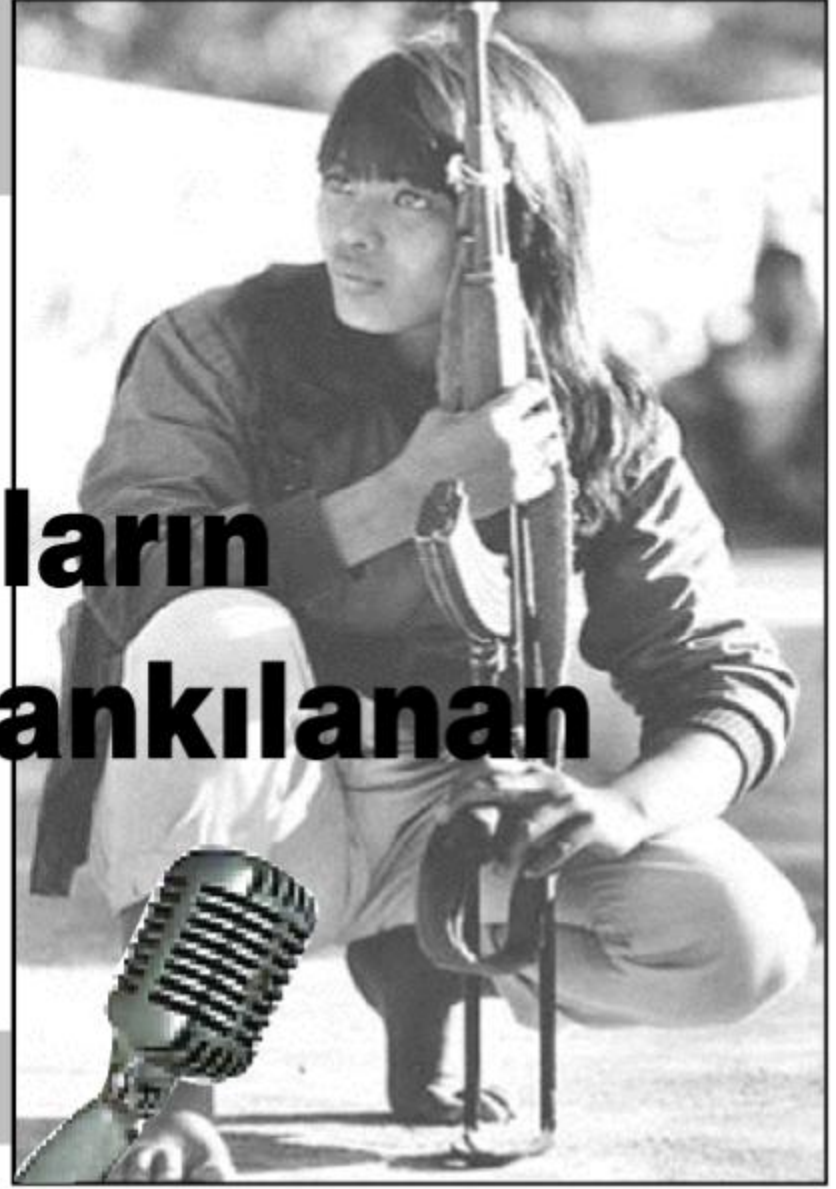
Belki bizler demir parmaklıkların dışındayız. Dışında ve yine de tutsak. İçeriye düşüncesele teslim almayla çalışan zihniyet dışarıyı da mahkum etmenin koşullarını yaratıyor. Adına Terörle Mücadele Yasası diyor ve yaşamımızı F Tipleştirmenin uğraşı içine giriyor. F Tipi okullar, F Tipi evler, F Tipi fabrikalar ve F Tipi işyerleriyle doluyordu yaşamımız.

Yaşamımızdaki hücreleri parçalamak, insan onuruna ve insan olma bilincine sahip çıkmak için bizleri F Tiplerinde yok etmeye çalışan zihniyete karşı HAYIR'larımızı birleştirmek için daha ne bekliyoruz?O

Bu Röportaj 12.11.2006 tarihinde Nepal Komünist Partisi (Maoist) görevlisi olarak diplomasi faaliyetleri için yurtdışında bulunan Yoldaş Suresh Ale Magar ile Demokratik Kadın Hareketi Bülteni için Londra Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi Kadın Komisyonu tarafından yapıldı.

Yaralı Kaplanların Everest'ten Yankılanan Sloganları...

Öncelikle bizimle bu röportajı yapmayı kabul ettiğiniz için size çok teşekkür ediyoruz.

Yoldaş Suresh Ale Magar: Ben de sizlere ülkemizdeki mücadelede kadınların oynadıkları rolü anlatma fırsatını bana sağladığınız için teşekkür ederim.

Nepal'de kadınlar mücadeleye başlarken zorlandılar mı?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Hayır, bilindiği gibi kadınlar dünyanın her yerinde baskı altındalar ve bu baskı ülkemizde daha boyutlu yaşanmaktadır ve bu durum da onların mücadeleye girmesi açısından bir zorunluluk yarattı. Ama bu zorunluluk birilerinin özel dayatması değildi. Bundan dolayı bir zorlanma yaşanmadı. Bu baskı ve zulmü yaşayan kadınlar kendi özgürlüklerini kazanmak için gönüllü olarak mücadeleye katıldılar. Şu anda Nepal'de Merkez Komitesi içinde kadınların oranı %10-15 arasındır. Kurtarılmış alanlarda bu oran %40 ve askeri alanda yine %40'tır. Buralarda kadınlar genelde orta seviyelerdeki yönetimlerde yer almaktadırlar.

Neden orta seviyededirler?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Hala ataerkil bir düzende yaşadığımız için bu durum böyle. Bizler bu durumla yani, erkek egemen sistemi ortadan kaldırmak için mücadele veriyoruz. Ve mümkün olduğunca kadınları yönetici kademelere yükseltmeye çalışıyoruz. Eşit bir biçimde bu düzeyi yakalamaya amaçlıyoruz.

Kurtarılmış alanlardaki kadınlar ile burjuva kadınların günlük yaşamları arasındaki fark nedir?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Ülkedeki burjuva kadınları kendi hayat biçimlerini yaşamaktalar; ama Kızıl Siyasi Üs alanlarında erkek egemenliği kalkmış durumda ve en üst kademelerde kadınlar yönetici olarak yer almaktadırlar.

Kızıl Siyasi Üs bölgelerinde kadınların yönetici olmasıyla tek başına erkek egemenliğinin ortadan kalkmayacağını düşünüyoruz. Bunu biraz açıklayabilir misiniz?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Bunu söylerken şunun farkındayız, bildiğiniz gibi bazı ülkelerde kadınların iktidarda olduğunu biliyoruz. İngiltere, Hindistan ve hatta Türkiye'de kadınlar devlet başkanlıkları, başbakanlıklar yapmışlardır. Ama sizlerin de bildiği gibi, aslında arkada erkek egemenliği tarafından yönetilme vardı. Ama bizim ülkemizde durum böyle değildir. Kadınların yönetici olduğu üst kademelerde ve onların alt ilişkilerinde yine kadın yöneticiler yer almaktadırlar. Nepal'de kadınlar özgürdür. Biz bu işe MLM çizgisini uygulayarak başladık ve hala bu eşitlikçi çizgiyi uyguluyoruz.

Kadının Nepal' de özgür olduğunu söylüyorsunuz; ama burjuva sistemden kaynaklı sorunlara; yani ideolojik, politik, siyasi, kültürel ve tüm ataerkil yaşamdan

kaynaklı sorunlara karşı, 10 yıllık bir Halk Savaşı mücadelesiyle bunun ortadan kalktığını söylemek ne kadar gerçekçi olabilir?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Sorunlar var, çelişkiler hala var; ama bizimki eşitlikçi bir toplumdur. Nepal

devriminde kadınlar ve bir bütün toplum büyük bir değişim yaşadı/yaşıyor. Benim burada anlattığım, sorunun ortadan kalktığı değil. Yaşanan devrimci değişimdir. Nepal kadını adeta kölelikten devrimci özgürlüğe yükseldi. Toplumda hiçbir yeri olmayan Nepal kadını bugün toplumsal örgütlenmelerin ve özellikle yeni iktidarın icrasında aktif yer almaktadır. Partimiz kadın örgütlenmesine çok özel yer vermektedir. MLM çizgi ile kuşanan Nepal, ezilen kadının tarihini yeniden yarattı. Anlatmak istediğim budur.

Nepal'de okuma-yazma oranı nedir?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Oldukça düşük

%30-40 civarındadır. Kadınlar arasında bu oran daha da düşüktür. Nepal'de kadınların iki statüsü var: Hinduların ve yerli kadınların statüsü. Burada yerli kadınlar daha bilinçlice yaşıyorlar ve onların farkındalar. İşte bu bilinçli kadınlar bu yerli halktan gelmektedir. Özellikle kadın tugayların komutanları bu yerli halkın içinden çıkmıştır.

Burada size bir durumu anlatmak istiyorum. Bildiğiniz gibi birçok cezaevinde tüneller kazılarak kaçışlar olmuştur ve bu kaçanlar da genelde erkeklerdir. Bizler bu haberleri dünyanın neresinde olmuş olursa olsun, bir şekilde öğrenmişizdir; ama kadınların

tünel kazıp bir cezaevinden kaçtığı-

nı sanıyorum herkes bilmiyordur. Bu olay 1999 yılında Nepal'de oldu. Katmandu'ya 150 km uzaklıkta olan ve

Gorksa şehrinde bulunan Gorksa Cezaevi'nde tutuklu 6 kadın yoldaşımız 3 ay süren bir tünel ka-

zımından sonra buradan kaçmayı başararak mücadeleye

katılmışlardır. Ama bu hiçbir yerde haber olmamıştır.

Bu yoldaşlardan 3 tanesi mücadelede şehit

düşüldü, birisi şu anda siyasi komiser

ve diğer iki yoldaş ise yine parti içinde görev

yapmaktadır. İşte bu cezaevinden kaçmayı

planlayan yoldaşlarımızın cezaevindeki sorumlusu olan ve bugün de siyasi komiser

olarak görev yapan yoldaş Uma Bhuje bu yerli halk tabanından gelen bir kadındır.

Kadınların mücadeledeki azim ve kararlılıkları nasıldır?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Kadınlar bu mücadelede erkek yoldaşlara oranla daha samimiler. Onca baskı, zulüm ve ezilmişliğe rağmen onların mücadele azimleri her geçen gün katlanarak artmaktadır. Bu mücadele içinde çözülen, mücadeleyi bırakan, karşı devrim safalarına geçen, partiye ve halka ihanet eden birçok erkek yoldaşımız olmuştur; ama kadın yoldaşlar arasında böyle bir durum asla yaşanmamıştır. Size şunu söyleyebilirim, sanırım bu tanım kadınları daha iyi anlatacaktır.

Tüm baskılar ve zulümler karşısında, kadınların mücadelesi erkeklere nazaran iki katı fazla olmalıdır ve bu noktada Maoist kadınların diğer kadınlara oranla daha fazla sorumluluğu vardır; çünkü Maoist kadınlar doğru bir çizgiye sahiptir ve bu çizgiden kaynaklı daha militan olmak zorundadır. Kadın mücadelesi onların sorumluluğundadır. Onlardan istediğimiz şey, Nepal devrimini desteklemeleri ve onun sürdürülmesi için destek vermeleridir.

Nepalli kadınlar; belki de tüm dünyadaki kadınlar yaralı birer kaplan gibidirler.

Son olarak Türkiye-Kuzey Kürdistanlı kadınlara ve özellikle Maoist kadınlara mesajınız var mı?

Yoldaş Suresh Ale Magar: Genel olarak tüm kadınlara ve özel olarak da Maoist kadınlara şunu söylemek istiyorum. Yenmeye ve yenilmeye hazırız; ama önemli olan bu mücadeleden zaferle çıkmak. Şundan emin olalım ki bazen yenilebiliriz; fakat en iyi şeyleri umut ederek mücadele vermeliyiz, sonunda yenilsek bile. Müslüman bir ülkede yaşayan kadınlar olarak kölelik ilişkileri düzeyinde ezildiklerini düşünüyorum. Bu nedenle coğrafyanızda yaşayan Türklerin, Kürtlerin ve diğerlerinin yekini kendi özgürlüklerini kazanacaklarına içtenlikle inanıyorum. Tüm baskılar ve zulümler karşısında, kadınların mücadelesi erkeklere nazaran iki katı fazla olmalıdır ve bu

noktada Maoist kadınların diğer kadınlara oranla daha fazla sorumluluğu vardır; çünkü Maoist kadınlar doğru bir çizgiye sahiptir ve bu çizgiden kaynaklı daha militan olmak zorundadır. Kadın mücadelesi onların sorumluluğundadır. Onlardan istediğimiz şey, Nepal devrimini desteklemeleri ve onun sürdürülmesi için destek vermeleridir. Çünkü Nepal devrimi dünya devriminin bir parçasıdır ve tamamen size de aittir. Tüm devrimcilerin önündeki görev, karşı devrimi engellemeye hazır olmaktır. Şuna inanıyorum ki Türkiyeli ve Kürdistanlı Maoist kadınlar bunun bilincindedirler ve başarıya yürüyeceklerdir.

Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyoruz ve başarılar diliyoruz. Hep sizin yanınızdayız.

Yoldaş Suresh Ale Magar: Ben teşekkür ederim.O

Kadın ve Aydın Olmak

Sibel ÖZBUDUN

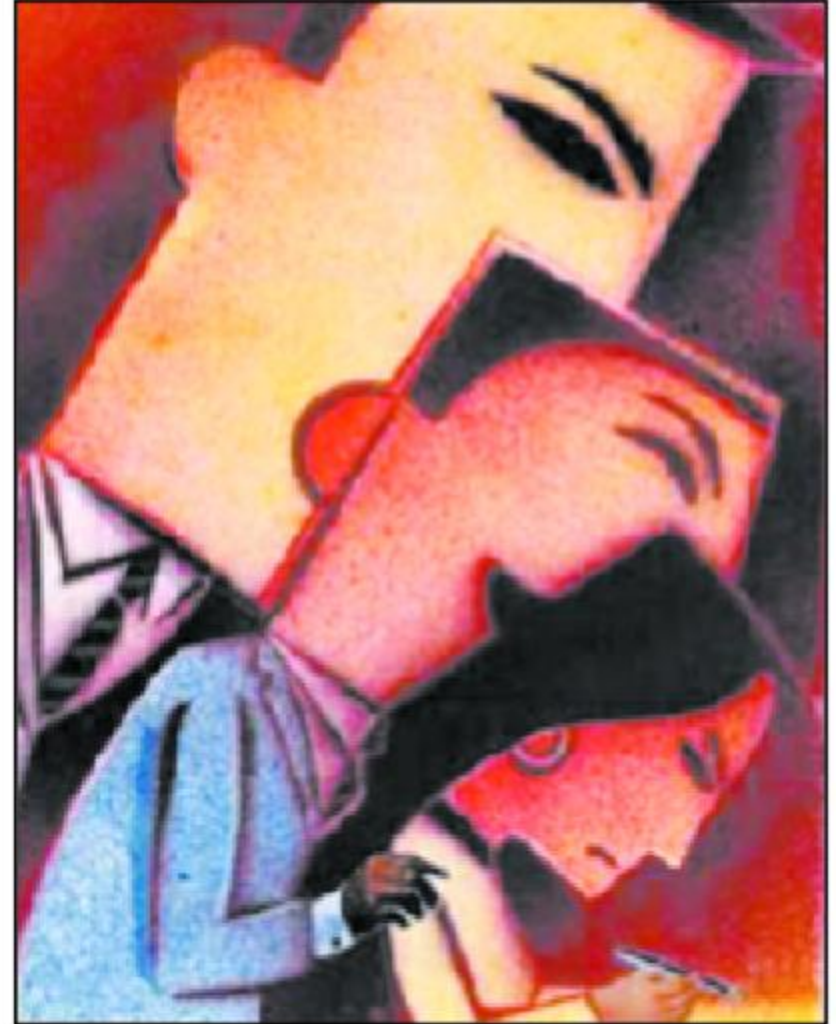
*“Aydın, çabası hâkim sınıfça
suç sayılan kimsedir...”*

Doğrusunu isterseniz, bu sempozyuma bu başlıkta bir tebliğ sunma fikri aklımda yoktu. Ama sempozyumun düzenlenmesinde yoğun çaba gösteren genç kadın arkadaşlardan birinin sorusu, öylesine yalın ve/fakat öylesine çarpıcıydı ki, ister istemez böyle bir bildiri çıktı ortaya. Soru, dediğim gibi, gayet yalın: “Neden aydın kadınların sayısı bu kadar az?”

Doğrudur sevgili DKH’li arkadaş, “aydın” olarak nitelenen kadınların sayısı hem dünyada hem de bu topraklarda pek az. Seni, beni, bizleri zaman zaman umutsuzluğa düşürecek kadar az...

Gel, dilersen bunun nedenlerini, yakın zaman önce başımdan geçen bir olayla araştırmaya başlayalım. Ancak hemen belirtiyim, kendimi “aydın”dan saydığımından değil. Kişinin bu “paye”yi kendisine atfetmesini yakışıksız bulmuşumdur öteden beri. Üstelik bence “aydınlık” durumu, dünyayı süregelen bir anlama çabasının yanısıra her türlü kurumsal ve ideolojik hegemonya karşısında ısrarlı, köktenci bir muhalif duruşu, yorulmayan bir eleştirelliği, zikzaklara, “U-dönüşleri”ne izin vermeyen bir tutarlılık “ethos”unu gerektirdiği için, sayıları sanıldığı kadar fazla değil. Ben, olsa olsa kendimi “okur-yazar” olarak tanımlayabilirim. Ama yine de, aktaracağım olay, son derece anlamlı.

3-4 yıl kadar önce, Ege kıyılarında bir köyde, iki ay kadar süren bir araştırma yapmıştım. Araştırma MHP’nin, “şehitler edebiyatı”nın pek mevcut olmadığı,

ğı, “geleneksel” sayılan özelliklerden uzak, “milliyetçi-mukaddesatçı” değerlere fazla prim vermeyen bir köyde, nasıl olup tutunabildiğine ilişkindi. Eşim Temel, çoğu görüşmelerde yanımda bulunmuş, zaman zaman “eşraf” ve köylülerle yaptığımız söyleşilere de katılmıştı. Ama soruları soran, notları alan, bendim...

Sözü uzatmayalım, araştırma sonunda kitap olarak yayımlandı, görüşme yaptıklarıma da, teşekkür mahiyetinde birer adet gönderdik.

Ve günün birinde, mahallî gazetelerden birinde,

bir yazı çıktı. Yazıyı MHP'nin eski ilçe başkanlarından biri kaleme almıştı ve aynen şöyle başlıyordu:

"Köydeki arkadaş heyecanla önüme gelerek: 'Hocam duydun mu, Temel bir kitap yazmış.' Ben de Temel mi? Hangi Temel diye sorunca: 'Kim olacak Sakallı Temel, köyde sakallı Temel veya sadece Sakallı diye bilinir de.' (...) Birkaç gün sonra kitabı baştan sona okumak zorunda kaldım. Yazarı her ne kadar Sibel Özbudun olarak görünüyorsa da karı-koca birlikte hazırlamışlar. Çünkü soruşturmaları Sakallı'nın yaptığını biliyorum."

İşin ilginç yanı, köyde görüşme yaptıklarımın çoğunu -özellikle de erkekleri- kitabı benim yazdığımı inandıramadım...

Evet, sevgili DKH'li arkadaşın, "Neden aydın kadınların sayısı bu kadar az?" sorusunun yanıtı, kısmen burada yatıyor. İnsanların -kadın ya da erkek- büyük çoğunluğu, kadınların entelektüel yaratıcılık potansiyellerini ciddiye almıyorlar... Bu nedenledir ki, geçtiğimiz yüzyıllarda pek çok kadın, kalemi eline almaya cüret ettiğinde ya müstear isim kullanmak zorunda hissetti kendini, ya yalnızlığı seçmek zorunda kaldı, ya da "deli", "hasta", "meczip" damgasını yemeye katlandı.

Yanı sıra, kadınların çabalarının gün ışığına çıkması, daha meşakkatli bir iş olageldi hep. Çoğunlukla erkeklerin ellerinde bulunan yayın dünyası, kadınlara şans tanımada oldukça nekes davranıyor. Kadınların aklı melekelerine güvensizlik hep var. Bu gibi koşullar, düşünmeye, yazmaya, bilimle uğraşmaya istekli kadınların zihinsel faaliyetlerini "görünmez" kılıyor.

Daha iyi anlayabilmek için biraz "Aydın" kavramının biçimlendiği dönemlerden, Batı Avrupa'nın "Aydınlanma Çağı"ndan söz edelim mi?

"Aydınlanma", malûm, Batı Avrupa'da insan aklının her türlü ilahî kaynaklı olduğu öne sürülen dogmaya meydan okuyarak tek ölçüt kabul edilmeye başlandığı çağ. Fransız, Amerikan burjuva devrimlerine kaynaklık eden, müthiş bir entelektüel mayalanma dönemi. Onu belki de Kant'ın "Aydınlanma Nedir? sorusuna bir Yanıt" başlıklı makalesindeki şu sözleri en iyi anlatır:

"İnsan, kendisini, tarih boyunca kendi kavrayışının ötesindeki güçler tarafından, itaat emreden asker, ödeme isteyen finansör, inançta ısrar eden papaz tarafından mahkûm edildiği bir gayri reşitliğe ait olarak

"Köydeki arkadaş heyecanla önüme gelerek: 'Hocam duydun mu, Temel bir kitap yazmış.' Ben de Temel mi? Hangi Temel diye sorunca: 'Kim olacak Sakallı Temel, köyde sakallı Temel veya sadece Sakallı diye bilinir de.' (...) Birkaç gün sonra kitabı baştan sona okumak zorunda kaldım. Yazarı her ne kadar Sibel Özbudun olarak görünüyorsa da karı-koca birlikte hazırlamışlar. Çünkü soruşturmaları Sakallı'nın yaptığını biliyorum."

İşin ilginç yanı, köyde görüşme yaptıklarımın çoğunu -özellikle de erkekleri- kitabı benim yazdığımı inandıramadım...

görmeyi bıraktığında aydınlanmaya ulaşır."

Ama Aydınlanma'da her şeyin ölçütü kabul edilen aklın sahibi insan, erkekti, kadın değil. Evet, Aydınlanma yazarlarının çoğu kadınların "insan soyunun yarısı" olduğunu teslim ediyorlar, hatta onun belirli bir eğitim alması gereğini de vurguluyorlardı; ama bu "yarı"lık hâli, ancak erkeğin tamamlayıcısı, onun yardımcısı, sadık eşi, çocuklarının şefkatli anası olmasıyla kaîmdi. Örneğin, Denis Diderot ile Jean d'Alembert'in Encyclopédie'sinde "kadın" maddesini hazırlayan başrahip Mallet, onu şöyle tanımlamaktaydı: "Erkeğin dişisi". Evet, Mallet, kadını anatomik açıdan "eksik erkek" olarak tanımlayan Marsilio Ficino gibi filozoflara katılmamakta, erkeğin üstünlüğünün gelenekler ve dinler tarafından üretildiğini belirtmekteydi; ama "kadının eşitlik hakkını korurken erkekte gerçek bir üstünlüğü... yerleştiren Hristiyan dinini" eleştirilerden bağışık tutmaktaydı.

Ansiklopedinin “kadın” maddesine doğal hukuk açısından katkıda bulunan Louis de Jaucourt’a göre de, kadının kocasının malı olarak tanımlanması doğal hukukun gereği idi ve toplum, türü koruma ve sürdürme yolundaki doğa buyruğuna boyun eğmekteydi. Bu amaca hem anneler hem de babalar katkıda bulunsalar da yönetim yetkisinin birine verilmesi gerekiyordu ve uygar ulusların tarihinde, kadının kocasının otoritesine tabi olması gerektiğini kanıtlayan bolca kanıt bulunmaktaydı. Zaten kadınlar, evlilik sözleşmesini kabul etmekle, bu otoriteyi de kabullenmiş oluyorlardı.

Maddenin yazımına katkıda bulunan üçüncü yazar, ahlâk felsefecisi Corsambleu Desmahis ise, şu kanıyı dile getiriyordu: “Bir kadının karakterinin ya da zihninin övülmesi, hemen hemen her zaman, çirkinliğin kanıtıdır.”

Ansiklopedi’nin yayıncılarından Diderot, Critique de l’essai sur les femmes’ında bu minvali izlemektedir: Kadında “duyular yönetir, zihin değil. Kendi içinde korkunç kasımlara açık, yılmaz bir organ barındırır... Kadının kafası, öldüklerinde bile duyularının dilini konuşmaya devam eder.”

Evet, önlerine gelen her şeyi, taşları, bitkileri, gökcisimleri, hayvanları, insan toplumlarını sınıflandırma yolunda gayretli bir girişimi sürdüren Aydınlanma düşünürleri için, bu “büyük varlık zinciri” içerisinde kadının yeri belliydi: Erkek “Akıl” yani kültür/uygarlık alanına, dişi ise, kontrol edemediği duyguları, baştan çıkartıcılığı ve denetimsiz, adeta “hastalıklı” cinselliğiyle “Doğa” alanına aitti. Voltaire, şunları diyordu örneğin: “Fizik olarak kadın, fizyolojisinin ötürü erkekten daha zayıftır. Kadınları güçsüzleştiren periyodik kanamalar ve bunların bastırılmasından kaynaklanan hastalıklar, gebelik süresi, bebekleri emzirme ve onlara bakma gereği, kol ve bacaklarının inceliği, onları kuvvet ya da dayanıklılık gerektiren işlere uygunsuz hâle getirir.”

Denetimsiz kaldığı zaman yıkıcı bir hâl alan kadın doğası/cinselliği, kadınlar, bu nedenle sürekli kontrol altında tutulmalıydılar. Evlilik ve yapabildiği oranda çocuk doğurmak, bu kontrol araçlarından biriydi.

Gerçi Aydınlanma filozofları, kadının akıldan tümüyle yoksun olduğunu kabullenmemekteydiler; hatta bazıları edebiyat ve bilim dallarında sivrilebiliyorlardı bile. Ama yine de kadının, erkeğe oranla daha basit bir yetiydi ve bu yetileri, doğal görevlerini (kocaya sadakat ve itaat, çocuklara

bakmak) yerine getirecek ölçüde geliştirilmeliydi.

Nitekim Jean-Jacques Rousseau’ya göre, kadınlar hep çocuk kalıyorlardı. Doğal alanları olan evin duvarlarının ötesini görmemekteydiler. Bu nedenle de ‘fen bilimleri’ kapasitesinden yoksundular. Bir kadının ihtiyaç duyduğu tek bilgi, yaşamındaki erkeklerle ve öncelikle kocasıyla ilgili duyguya dayanan bilgiydi. Kadının tek ilişkisi, somutludur. “Kadının rolü, erkeklerin (çoğul) kalbini sezgisel olarak okumaktır; erkeğin rolü ise, insan kalbi (genel olarak) hakkında felsefe yapmaktır. Kadının bir erkek gibi akıl yürütememesi çeşitli biçimlerde kendini açığa vurur; dinsel inancın nedenlerini anlayamaması bunlardan biridir.” Özetle, kadının akıllı, teorik bir akıl değildir...

Evet, (eril) İnsan’ın akıl adına dogmalara, tanrılara başkaldırdığı Aydınlanma Çağı’nda, kadınlara, her zamanki gibi evde oturmak, evin görevlerini yerine getirmek, sadakat, vefa, şefkat düşüyordu.

Böylelikle belki de hemen her toplumsal kesimden kadınların formel eğitim kapsamına dahil edildiği XVIII. yüzyılda Batı Avrupa kadın okullarının (ister manastır olsun, ister seküler) müfredatı, okuma, yazma, imla, gramer, aritmetik, ilmi hâl, dikiş-nakış, din bilgisi, piyano, dans, müzik kuramı, hitabet ile sınırlı kaldı. Bu temel bilgiler dışında kitap okuma sakıncalı sayılmaktaydı: “Dini kitaplar bir şeydi, fakat romanlar, olasılıkla müstehcendi ve hem laik okullar, hem manastır okulları, öğrencilerinin okumalarını yakın takibe aldılar.”

Buna rağmen böylesi bir zihniyetin damgasını taşıyan bir dönemde “aydın kadınların olmaması” değil, kendini bilime, edebiyata, entelektüel faaliyetlere verebilen kadınların ortaya çıkabilmesi şaşırtıcıdır: Örneğin Marquise de Châtelet Newton’un Principia Mathematica’sını (Matematığın İlkeleri) Fransızca’ya çevirecek, ateşin doğası üzerine bir tez hazırlayacak, Béziers Bilim Akademisi’ne üye olabilmiş bir kadın, Madame Lepaute Mémoires d’Astronomie (Astronomi Notları) ve Tables des longueurs de pendules’ü (Sarkaçların Uzunluğu Tablosu) kaleme alabilecek, İngiltere’de Elizabeth Elstob Anglosakson grameri üzerine bir kitap hazırlayacak, Marie-Charlotte de Lézardiere eski Fransız hukuku ve siyasal kurumları üzerine bir inceleme yayınlayacak, pek çok kadın, kimi zaman takma (çoğunlukla erkek) adlarla roman ve şiirlerini gün yüzüne çıkartacaktı.

Ama bu çabalarının bedelini kimi zaman ağır ödüyorlardı. Örneğin Venedikli Luisa Bergalli, görelî “öz-

gür" bir aile ortamında yaşamasına karşın, bir oyun yazıp da bunu sahneletecek bir tiyatro grubu bulduğunda, oyun yazarı olan eniştesinin düşmanlığına hedef oldu. Kocasının intihar teşebbüsünün ardından, beş çocuğunun da yüküyle yazmayı bir kenara bıraktı, melankolik bir yaşama gömüldü ve öylece öldü.

Alman yazar Sophie von La Roche 1771'de ilk romanını tamamladığında annesi onun aklını yitirdiğini ve başına bela açacağını herkese ilan etmekten çekinmemişti. XVIII. yüzyıl sonlarının romancısı İngiliz Jane Austen'in ise, yakalanmak endişesiyle romanlarını küçük kağıt parçalarına kaleme aldığı aktarılır. Lady Montagu'nun günlükleri ise, vasiyeti üzerine ölümünden sonra kızı tarafından yakılacaktır.

Üstelik bütün bir kadın bilimciler, yazarlar, şairler kuşağının yapıtları, tarihçiler tarafından azımsanacak, ciddiye alınmayacak, üstü örtülecektir. Gün yüzüne çıkmaları için kadın tarihçiler kuşağının ortaya çıkmasını beklemek gerekir.

Paris'te dönemin ihtilalcilerinin, aydınlarının, filozoflarının, siyasetçilerinin, yazarlarının müdavimi olduğu bir salonun sahibesi Mme. Necker, belki de bu yüzden, "Ateşböcekleri," demektedir XVIII. yüzyıl sonlarında, "kadınlara benzerler. Karanlıkta kaldıkları sürece parlaklıkları insanları etkiler. Gün ışığına çıkmaya çalıştıkları anda, küçümsenirler ve sadece kusurları görülür."

Oysa ateş böcekleri, kendilerine dayatılan sınırlılıklara, bedenleri ve aklî kapasiteleri üzerine tüm eril fantezilere karşın direnmeyi, okumayı, yazmayı sürdürdüler. Dahası, sokaklara inmekten, devrimci eylemlere katılmaktan, Mary Wollstonecraft ve sonunda giyotinde can veren Olympe de Gouges gibi, hemcinslerinin taleplerini haykarmaktan, burjuva devriminin eril karakterini mahkûm etmekten geri durmadılar...

* * *

Yo, hayır, burada XVIII. yüzyıldan günümüze, kadınlık aleminde neler olup bittiğinin bir dökümünü yapacak değilim. Bu ciltler sürer...

Ama Aydınlanma çağı Avrupası'ndan aktardığım birkaç örnek dahi, DKH'li arkadaşın sorusu konusunda önemli ipuçları veriyor bize. O zaman gelin, madde madde sıralayalım:

- Aydın kadınların sayısı azdır, çünkü Yakın Doğu kaynaklı, ve yeryüzünün büyük bölümüne hükmeden

dinler, kadınların "ikincil", erkeğe tabi varlıklar olduğu konusunda ağız birliği etmiş durumdadır. Dinsel yasalar, erkeklerin -kuşku yok ki az sayıda erkeğin elinde toplanan mülklerin, servetin, bir kazaya uğramaksızın oğullarına aktarımını güvence altına almak, atayanlı soy gruplarının "temiz"liğini korumak ve toplumu kadınlardan, kadın cinselliğinden kaynaklanan "fitne"ye karşı sağlama almak amacıyla, onların sıkı bir denetim altında tutulmasını buyuragelmışlerdir. Bu ise, kadınların, topluma ilişkin kararların alındığı, başka toplumlarla diplomatik ilişkilerin kurulduğu ya da savaşların bağtlandığı, ticaretin yürütüldüğü, felsefenin yapıldığı, ilmin tahsil edildiği kamusal alandan tecrit edilmesini ve "özel" ya da "domestik alan" tabir edilen evi ve çevresiyle sınırlı kalmasını getirmiştir beraberinde.

- Aydın kadınların sayısı azdır, çünkü Aydınlanma -önce Batı Avrupa'da, ancak sonrasında küresel bir norm hâline gelen ulus-devletler eliyle tüm dünyada ilahî buyrultuların karşısına aklı, teokrasi karşısına sekülerizmi yerleştirmiş olsa da, ataerkine son vermek gibi bir çaba içine girmiş değildir. Böylelikle kadınların eğitime sınırlı ölçülerde destek sağlanmakla birlikte, kadınların aslî alanının ev ve çevresi olduğuna ilişkin ideolojileri, yükselen sınıf, burjuvaziye aktarmada araçsal olmuştur. Bu durum, kadınların tıpkı kocaları aracılığıyla temellük edilen fiziksel emeği gibi, zihinsel emeklerinin de örtülü kalmasına yol açmış, bu çemberi kırmaya kalkışan -ve sayıları hiç de az olmayan- kadınlar, bunu ağır bedeller ödemek zorunda kalarak gerçekleştirebilmişlerdir.

- Aydın kadınların sayısı azdır, çünkü XVIII.- XX. yüzyıllar arasında yeryüzünde egemenlik kazanan kapitalist üretim sistemi ve ulus-devletler, kadınların rolünü "özel alan"la sınırlayan ideolojilerin sürdürücülüğünü üstlenmişlerdir. Ucuz ve uysal kadın işgücünden yaygın biçimde yararlanılmaya başlansa da, kadının domestik (ev-içi) işlevlerinin aslî olduğu fikrinden tavize yanaşmamış, ve zihniyet değişimi için çabalar palyatif kalmıştır. Öte yandan, kapitalist üretim tarzının körüklediği devasa tüketim, kadınların zihinlerinin sömürgeleştirilmesi için devasa bir reklam/halkla ilişkiler sektörünü harekete geçirmiştir.

- Aydın kadınların sayısı azdır, çünkü "aydın" olmak, eğitimle edinilmiş bir entelektüel birikimi, okuyabilmek/düşünebilmek/dünyayı izleyebilmek için boş zamanı, eyleme geçebilmek için ise (kamusal) mekânı ve eylem özgürlüğünü gereksinir. Günümüz toplumlarında kentli kadınının yaşamı, çalışabiliyorsa eğer, masa/tezgâh-market-trafik-çocukların yuva-

dan/büyük annelerinden alınması-yemek-bulaşık sarmalina sıkışmıştır. Bu, okur-yazarlık açısından en avantajlı konumlardaki akademisyen kadınlar için dahi böyledir. Çünkü çocukların bakımı ve ev işlerinin esas sorumlusunun kadın(lar) olduğu düşüncesi, hâlen her sınıf ve katmanda geçerlidir, ve kadınlar tarafından da büyük ölçüde içselleştirilmiştir. Örneğin, bir erkeğin hasta çocuğunu evde bırakıp işe gitmesini kimse yadırgamaz. Ama aynı şeyi yapan kadın, hem çevresi tarafından kınanacak, hem de ağır bir suçluluk duygusuyla baş etmek durumunda kalacaktır...

- Aydın kadınların sayısı azdır, çünkü erkeklerin damga vurduğu bir dünyada kadınlar hâlâ büyük ölçüde "Alaya mı alınırım acaba? Hata mı yapıyorum?" kaygısıyla düşüncelerini, görüşlerini açıklamaktan çekinmektedirler. Bu, içselleştirilmiş bir özgüven yoksunluğudur. Ve -eminim ki her biriniz deneyimlerinizden de biliyorsunuz- bir kadının ağzından çıkan bir fikir, erkekler dünyasında hâlâ bık-altı bir gülümsemeyle, peşin bir güvensizlikle, -işin en acısı, gerçekten de değerliyse- hasete belenmiş bir istihzayla karşılanmaktadır. Üstelik yalnız Türkiye'de değil. Alın Fransa'da, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Sosyalist Parti'den aday olan Segolene Royal'in neden olduğu tartışmalar:

"Paris-Match dergisinde yayımlanan açıklamaya yönelik hoşnutsuzluğun sebebi, Royal'in bir kadın olmasıydı. Royal'in cumhurbaşkanlığına karşı oluşan tepkilerin büyük bölümünün kendi partisinden gelmesi, parlamentodaki kadın milletvekili oranı sıralamasında dünyada 74. sırada yer alan Fransa'da siyasetin kadın düşmanı eğilimini açıkça ortaya koydu.

(...) 2005 yılının Ağustos ayında yapılan bir ankete göre Fransızların yüzde 52'sinin, sol görüşlü yurttaşların yüzde 68'inin desteğine sahip olmasına ve çeşitli anketlerde Fransa'daki en popüler sosyalist politikacı olarak gösterilmesine rağmen Royal'in cumhurbaşkanlığına adaylığı tepki topladı. 2007 seçimlerine aday olması muhtemel eski Eğitim ve Kültür Bakanı Jack Lang, 'Cumhurbaşkanlığı seçimi güzellik yarışması olmamalıdır' açıklamasını yaptı. Sosyalist Parti üyesi eski başbakan Laurent Fabius ise Royal'in hayat arkadaşı François Hollande'in da aday olma ihtimaline alaycı bir şekilde gönderme yaparak 'Belki de dönüşümlü cumhurbaşkanlığını benimsemeliyiz. Fakat bu durumda çocuklara kim bakacak?' ifadesini kullandı."

- Ve nihayet, aydın kadınların sayısı azdır, çünkü aydın olmak, aydın duruşunu benimsemek, muhalifliği içerdiğinden, bu bölgenin de içerisinde olduğu geniş bir coğrafyada, hâlâ riskli bir iştir. Yar-

gılı-yargısız infazlara, linç girişimlerine hedef olmayı, uzun cezaevi dönemlerini göze almayı gerektirir. Sınıfsal konumları okur-yazarlığa elverişli kadınların pek çoğu hem yetiştirilmesi/yaşam tarzı, hem de aile düzeni bakımından bu riskleri göze alması pek olası değildir. Eşini, çocuklarını geride bırakıp mahpusluğu pek az kadın göze alabilmektedir; hele ki evli ve çocukluysa...

* * *

Görüldüğü üzere, işler kadınlar açısından bir hayli zor. Ama bence karamsarlığa kapılmamak gerek. Tarih, bize kadınların özellikle toplumsal kalkışmalar sırasında, devrimci mayalanma momentlerinde eyleme geçtiğini gösteriyor. 1789 Fransız İhtilali'nin, 1871 Paris Komünü'nün, 1917 Bolşevik İhtilali'nin, Anadolu Kurtuluş hareketinin, Sömürgecilik karşıtı kurtuluş savaşlarının, Çin ve Küba Devrimleri'nin, İran İslâm devriminin harekete çağırıldığı ve kalkışmalara hem fikir hem de eylemleriyle katılan, büyük özveriler sergileyen kadınların örnekleri, bize bunu anlatmakta.

Sanırım bizlere düşen, geçmişteki kız kardeşlerimizin deneyimlerinden ders çıkartarak gelecekteki kalkışmayı kadınlar açısından kalıcı kazanımlara dönüştürmek. Öyle ki, kadınları bir daha "özel alan"a döndürmek, mümkün olmasın...

Dipnotlar:

1 Jean Paul Sartre.

2 Beydoğan Özcan, "İt Ürür...", Yanmada'nın Sesi (Datça), Yıl:5, No:201, 15 Eylül 2006, s.6.

3 Michèle Crampe-Casnabet, "Onsekizinci Yüzyıl Felsefesinin bir Örneği", Kadınların Tarihi, cilt III, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005: 303.

4 Crampe-Casnabet, ay. s.309.

5 Crampe-Casnabet, ay. s.312. Aydınlanma boyunca kadına ilişkin tıbbi yaklaşımlar için bkz. Evelyne Berriot-Salvadore, "Tıbbın ve Bilimin Söylemi", Kadınların Tarihi, cilt III, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.

6 Crampe-Casnabet, ay. ss.315-16.

7 Martine Sonnet, "Bir Kızı Eğitmek", Kadınların Tarihi, cilt III, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005: 123.

8 Claude Dulong, "Sohbetten Yaratmaya", Kadınların Tarihi, cilt III, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2005: 396.

9 Ankara'da 142 evli kadın üzerinde yapılan "Evli kadınların zaman kullanımı" araştırması, ev kadınlarının ev işlerine günde 8 saat 32 dakika, çalışan kadınların ise 5 saat 35 dakika ayırdıklarını ortaya koyuyor. (Sabah, 3 Nisan 2000, s.9).

10 Melike Yalçın-Seda Atalı, "Fransa'da Kadın Olmak Zor İş", Cumhuriyet, 3 Ekim 2005, s.9.

(23-24 Aralık tarihinde düzenlenen Özgür Düşün Kolektifi'nin Aydınlik Sorgular Sempozyumu'ndaki sunum metni)

BİYOGRAF

ALEKSANDRA KOLLONTAI

“Eğer bir şeyler başarabildiysem, benim kişisel niteliklerim değildir. Aslında başarılarım yalnızca kadının herkesçe kabul edilme yolunda atmış olduğu büyük adımların bir göstergesidir... Kadına karşı ezeli ön yargıları ortadan kaldırma gücünü gösteren yalnızca canlı, devrimci rüzgarlardır ve ancak yeni insanlık, üretken emekçi halk, yeni bir toplum kurarak kadını tümüyle eşit haklar

Aleksandra Kollontai'nin ailesi Rusya'da dönemin en soylu ailelerinden biriydi. Annesinin ikinci evliliğinden tek çocuğu olan Kollontai aşırı şımartılan ve sevilen biriydi ve bu durum Kollontai'de çok erken bir “reddetme” eğilimi geliştirmişti. Herkes onu mutlu etmek için çok şey yapıyor, fakat Kollontai kendi özgürlüğü açısından ön açıcı olarak görmüyordu. Daha çok küçük yaşlarda bile kendi yaşamı açısından özgürlüğü sorgulamaya başlamıştı.

Ailesi varlıklı bir aileydi ve Kollontai “özveride” bulunmanın ne demek olduğunu öğrenememişti. Fakat oyun arkadaşları daha çok çiftçi ailelerin çocuklarıydı ve “özverili” olmayı onların yaşam ko-

şullarını gördükçe öğrenmeye başlamıştı, bununla kalmayıp Rusya'daki toplumsal adaletsizliği sorgulamaya başlamasına bile neden olmuştu. Yıllar geçtikçe eleştirileri daha sertleşti ve onu çevreleyen pek çok sevgi kanadına karşı başkaldırı duygusu daha da yoğunlaşmıştı.

Ailesi, Kollontai'nin sağlığı açısından uygun olmadığını düşündükleri için onu okula göndermediler. Bunun yerine Rusya'nın devrimci kesimlerle bağlantısı olan yetenekli bir öğretmenin gözetiminde eğitim almasını sağladılar. On altı yaşında liseyi bitirince artık o ailesi için sosyetenin genç kadınları arasına girecek bir konumdaydı. Ailesi birçok konuda o döneme göre ilerici konumda olma-

“İşçi kitlesi böylesine korkunç bir şekilde köleleştirilmişken ben mutlu, huzurlu bir yaşam sürdüremezdim. Rusya’daki devrimci işçi hareketinde yer almalıydım.” Kollontai bundan sonra tüm ilgi ve dikkatini Rusya’nın devrimci işçi hareketine yöneltmiştir.

larına rağmen ergenlik çağındaki gençliğe karşı katı gelenekleri vardı. Kollontai’nin bu geleneklere karşı ilk savaşı evlilik konusunda olmuştur. Ailesine göre erken yaşta zengin biriyle evlenmesi onun gibi sosyetedeki genç kadınlar için en uygun olanıydı. Ki bunun için en büyük ablası on dokuz yaşında yetmiş yaşındaki yüksek rütbeli biriyle evlendirilmişti. Kollontai bunu “mantık ve satış evliliği” diye adlandırıyor ve ona göre evlilik aşk ve büyük bir tutkuyla olması gerekiyordu. O ilk evliliğini henüz genç yaşta parasız pulsuz biri olan mühendis kuzeni ile gerçekleştirmişti. Üç yıl süren evliliğinden bir oğlu olmuştu; ancak Kollontai çocuğunu büyük bir özenle yetiştirmesine karşı, annelik hiçbir zaman onun yaşamının ağırlık merkezi olmamıştı.

Kollontai bir gün kocasının mühendis olarak çalıştığı büyük dokuma fabrikasını ziyaret eder ve

bu ziyaret onu derinden etkiler. Kollontai bu ziyareti şöyle açıklar : “İşçi kitlesi böylesine korkunç bir şekilde köleleştirilmişken ben mutlu, huzurlu bir yaşam sürdüremezdim. Rusya’daki devrimci işçi hareketinde yer almalıydım.” Kollontai bundan sonra tüm ilgi ve dikkatini Rusya’nın devrimci işçi hareketine yöneltmiştir. Marksizm’in Rusya’da en parlak döneminde olması onu daha çok okumaya, araştırmaya ve ardından konferanslara sürüklüyordu. Kollontai’nin bu eğilimi kendisine karşı kişisel bir direnme olarak algılayan eşiyle arasında anlaşmazlıklar çıkarır ve Kollontai eşini, çocuğunu terk ederek ekonomi politik eğitimi yapmak üzere Zürich’e gider. Böylece işçi hareketini devrimci amaçları yolundaki bilinçli yaşamı başlar.

Kollontai ve İşçi Kadının Kurtuluşu

1899’da Rusya’ya geri döndüğünde Rusya Sosyal Demokrat Partisi’ne katılır ve yazar – propagandacı olarak çalışır. 90’lı yılların sonundaki Çar rejiminin gerici politikasının tehdidi altındaki Finlandiya’nın kurtuluş hareketine etkin bir biçimde katılır. 1905 yılında Rusya’nın ünlü Kanlı Pazarı’ndan sonra ilk devrim denilen olaylar başlamıştı ve Kollontai artık halka mal olmuş bir konuşmacı olmuştu. Devrimci işçi hareketine büyük bir aşkla bağlanan ve tüm çabalarıyla mücadeleye atılan Kollontai ilk kez, partisinin işçi kadının kurtuluşu hakkında ilgisiz kaldığını fark eder.

Bunun yanında ise Rusya’da çok güçlenmiş bir burjuva kadın hareketi oluşturulmuştur. Kadının özgürlüğüne kavuşmasının ancak yeni bir toplumsal düzenle gerçekleşeceğini düşünen Kollontai Rusya’da güçlenen feminist hareketle var gücüyle savaşımaya başlar. İşçi hareketinin kadın sorununa bu denli ilgisizliğine karşı partinin programına kadın sorununu alması için Kollontai partili yoldaşlarıyla çatışmaya başlar. Ve kadın yoldaşlardan küçük bir grubu planlarına inandırmayı başarır. 1908’lere gelindiğinde Rusya’da burjuva feministlerinin topladığı kadınlar kongresi yapılır.

Kollontai de bu süreçte Finlandiya’nın kurtuluşu için çarlığa karşı silahla mücadele edilmesi gerektiğini anlatan bir yazı yazar. Bu yazıdan dolayı yasadışı biri olarak ilan edilir ve kaçak yaşamak zorunda kalır.

Kollontai'nin Sürgün Yılları

Kaçak olarak gittiği ilk yer Almanya'dır. Almanya'ya gelir gelmez Alman Sosyal Demokrat Partisi'ne girer ve Rosa Lüksembourg'u, Karl Kautsky'i ve Clara Zetkin'i tanır. Kadın işçi hareketinin ilkelere saptama çalışmaları esnasında Clara Zetkin'den etkilenir ve birçok yere konuşmacı olarak davet edilir. Tüm ruhu ve yüreğiyle Rusya'daki kadın işçileri sosyalizme inandırmayı ve aynı zamanda kadının özgürlüğü ve eşit haklara sahip olması için çaba harcamayı görev edinmişti. Sadece işçi kadın kitlesinde değil, parti içindeki kadının özgürleşmesini tavizsiz savunuyor, çoğu kez partili yoldaşlarının direnciyle karşı karşıya kalıyordu. Kollontai, bu direnmelere rağmen parti içi tartışmalarında geri adım atmıyordu.

1914'lerdeki I.Dünya Paylaşım savaşı öncesi her iki parti (Menşevik / Bolşevik) kadın sorununu daha ciddi bir şekilde ele almaya başlar. Rusya'da 8 Mart 1914'te Emekçi Kadınlar Günü kutla-

nır. Kollontai her ne kadar Rusya'dan uzak olsa da Rusya'daki bu gelişmelere katkıda bulunur. O dönem Menşeviklerle birlikte çalışan Kollontai'ye 'annelik yardımı' konusunda bir yasa tasarısı hazırlanması istenir. Ve bu konuya ciddi bir şekilde eğilen Kollontai'nin altı yüz sayfalık kapsamlı bir çalışma olan 'Annelik ve Toplum' kitabı yayımlanır. Bu kitaptaki istek ve talepler 1917 yılında, Sovyet hükümetince ilk sosyal sigortalar yasalarında hayat bulur.

Birinci paylaşım savaşı patlak verdiğinde oğlu ile birlikte Almanya'da tutuklanır. Kendisinin Çar karşıtı olduğu öğrenilince serbest bırakılır ve Almanya'da etkinlik alanının iyice daraldığını görünce İsviçre'ye gider. Savaş karşıtlığı için çalışmaya başlayan Kollontai kısa bir süre sonra İsviçre makamlarınca tekrar gözaltına alınır, bir süre sonra Danimarka'ya sınır dışı edilir. Danimarka'da da sürekli polis takibinde olduğu için Norveç'e geçer ve burada Lenin ile bağlantı kurmaya başlar. Bu arada

Rusya'da Sosyal Demokrat Partisi'nde de kesin bir yol ayrımı başlamıştır. Çünkü yurtsever eğilimli sosyalistler uluslararasılar ile birlikte olamıyorlardı. Bolşevikler sosyal yurtseverlikte en kararlı biçimde mücadele eden grup olduğu için de Kollontai 1915'in Haziranı'nda resmen Bolşeviklere katılır ve Lenin ile sürekli mektuplaşmaya başlar. Bu esnada da kadının özgürlük sorununu arka plana atmak zorunda olan Kollontai, öncelikli kaygısı olarak savaşla mücadele etmek ve yeni bir işçi enternasyonalisi oluşturmak olduğunu belirtir. Kollontai'nin sürgün yılları Norveç, Almanya ve Amerika'daki çalışmalarıyla devam eder. Tarih 1917'nin Mart ayını gösterdiğinde, devrim günleri yaklaştığında Rusya'ya geri dönme fırsatı bulur ve bunu yaşamının en mutlu anlarından biri olarak nitelendiren Kollontai devrimin tam anlamıyla gerçekleşmesinin daha büyük olayların ve zorlu toplumsal savaşımaların başlangıcı olacağını bilinciyle Cumhuriyetçi Rus topraklarına geri döner.

Devrim Yıllarındaki Kollontai

1917'nin yaz aylarında ülkede artık toplumsal fırtına kopmuş, köylüler soylu yuvalarını ateşe vermiş ve Bolşeviklerle burjuva Rusya'nın temsilcileri arasındaki savaşın ortalığı kasıp kavurduğu dönem gelmiştir. Kollontai ülkeye geldiği ilk günden itibaren koskocaman bir iş yığınıyla karşılaşır. Yaptığı işlerden dolayı o dönemin burjuva gazeteleri Kollontai'yi 'Çılgın Bolşevik' olarak damgalayan yazılar yazar. Herkes gibi o da devrim öncesi fırtınanın kasırgaya dönüşmesi için hiç durmadan çalışır. 1917 Temmuz ayaklanmasını hükümet sert yöntemlerle bastırmayı başarır. Bolşevik sempatanların çoğu tutuklanır, birçoğu da aranır duruma gelir. Kollontai'nin payına da gözaltı düşer ancak devrimden bir ay önce serbest bırakılır. Bırakılır bırakılmaz ilk işi olarak bir kadın işçi hareketi temelini yaratmaya çalışır, bunun ilk adımı olarak ilk kadın konferansı toplanması gerektiğini düşünür ve bu konferans Sovyet Cumhuriyeti'nin ilan edildiği zaman toplanır. Kollontai Sovyet hükümeti kurulduğunda sosyal yardım halk bakanlığına atanır. Bakanlar kurulundaki tek kadındır ve hükümet üyeliğine seçilen tarihteki ilk kadın olur.

Halk komiserliği görevini 1918'de partide ortaya çıkan görüş ayrılıklarına kadar devam ettirir. Bu görüş ayrılıklarından kaynaklı tüm görevlerinden de uzaklaştırılır. O yeniden konferanslar vermeye devam eder. 'Yeni kadın', 'yeni ahlak' konusundaki düşüncelerini bıkmadan usanmadan anlatmaya devam eder.

1918 Kasımında Rusya'nın ilk kadın işçi ve köylü kongresi sonrası emekçi sınıfı ve köylü kadınlarının özgürlüklerine kavuşmaları için tüm ülkede yapılacak sistemli çalışmanın temeli atılmış olunur. Bu dönemlerde çok belirgin bir şekilde kadın sorununu tartışan Kollontai tüm alanlarda kadının eşit haklara sahip olmasını sağlamak, devlet ve kömün çalışmalarında kadına görev verilmesine katkıda bulunmasını sağlamak için mücadele ederken yeni ahlak, evlilik, medeni durum konularında da çeşitli makaleler yazar. Kollontai'nin bu düşünceleri sürekli radikal olarak bulunur bu yüzden de Kollontai partinin en radikal kanadını oluşturur.

Kollontai geçirdiği hastalıktan dolayı talihsiz bir şekilde felç olur. 1952'de de Moskova'da hayata gözlerini yumar. Aleksandra Kollontai'nin yaşamındaki 3 doruk noktası vardır: Kadın erkek eşitliği, sosyalizm'de cinsel yaşam konusundaki kuramsal yaklaşımları, işçi muhalefeti adına Sovyetler Birliği'ndeki 'ekonomik politikaya' ve giderek artan bürokrasiye karşı çıkışı ve diplomatik etkinliğidir. Bunun yanı sıra Aleksandra Kollontai Finlandiya'ya ve Sovyetler Birliği arasında ateşkes ve barış yapılmasına önemli katkıda bulunduğu için Fin halkı ve yönetimi onu şükranla anar. Olasıdır ki Kollontai daha 1917-18'de Lenin'e Fin sorunları konusunda danışmanlık etmiş ve onu bağımsız bir devletin gerekliliğine inandırmıştır. Kollontai hangi görevi yürütürse yürütsün emekçi kadını tümüyle özgürlüğüne kavuşturma ve yeni bir cinsel ahlak için temel oluşturma amacını her zaman yaşamının en yüce amacı haline getirmiştir.

Maksim Gorki 'Anılar' kitabının bir bölümünde şöyle yazar: "Bir yerde Martov'un şu sözlerini okuduğunda Lenin'in nasıl neşeyle ve uzun süre güldüğünü anımsıyorum. Rusya'da yalnızca iki Komünist vardır: Lenin ve Bayan Kollontai..."

Bir özlemi dindirebilmek uğruna...

Sağanak yağmurla birlikte gelen toprağın kokusu giderek hissedilir olmuştu, hınca hınç dolu, başı bulutlara değen beton yığınlarının arasında. Bu kocaman taş duvarlar ortasında, bir nebze de olsa toprağın kokusunu hissedebilmek güzel bir eda idi. Ciğerleri zorlayan derin bir nefesle içine çektiğinde, vücudunun her zerresine ferah bir soluk doluveriyordu.

Eminönü sahili her zamanki gibi yine insan kalabalığıyla dolup taşar olmuştu. Herkes bir yerlere bir şeyler yetiştirmenin telaşı içerisindeymişçesine hızlı hızlı adımlarla yürüyordular. Bu arada, bir gözle zabitanın resmi elbisesini arayan, diğer yandan sahil yolundan geçen insanlara bir şeyler satma telaşı içerisinde olan seyyar satıcılarda yerlerini almıştı. Sahil kenarına demirleyen balıkçılar, ızgara balık ekmekleri satmak için birbirleriyle adeta yarışıyorlardı... Galata Köprüsü'nün her zaman misafiriydiler, oltalarını denize salmış balıkçılar. Büyük bir sabırla balıkların oltalarına takılmasını bekliyorlardı. Sabah, havanın yağışlı ve rüzgarlı olması, deniz taşkınlığı yaratmış ve

karaya vuran köpüklü dalgalar sahildeki kayalara çarpıp büyük bir hışırtıyla etrafa dağılıyordu. Ilık bir güne inat, güneş yine azda olsa sıcaklığını doğaya bırakmıştı.

Nehir, sabahın erken saatlerinde iş bulabilme umuduyla çıktığı sokaklarda yürüyerek Eminönü'ne kadar gelmişti... Sabah ansızın yağın yağmura da hazırlıksız yakalandığı için epeyi ıslanmıştı. Ayakkabısının içerisine giren yağmur suları, o yürüdükçe garip garip sesler çıkartıyordu. İnsan kalabalığından arınıp, yolun kenarına geçti. Eğilip, ayakkabılarının bağcıklarını çözmeye koyuldu. Omzundan gözlerinin önüne kadar düşen siyah uzun saçlarını tekrar omzundan geriye bir el hareketiyle savurdu. Ayakkabısını çıkarttığı anda, çoraplarının bayağı ıslanmış olduğunu gördü. Cebinden çıkarttığı selpakla ayakkabısının içini, biraz olsun kurutmaya çalıştı. Tekrar ayakkabılarını giyinip yoluna devam etmeye başladı. Sahilin kenarına yaklaşp biraz denizi seyretmek geldi içinden. Denizin serinliği ve elbiselerinin biraz ıslak olmasından dolayı vücudunu bir titreme kaplayıvermişti. Ar-

tık soğuğa ve ağır aksak yağan yağmura aldırış etmiyor, sahil kenarında bulunan insanların attığı simit kırıntılarını, martıların birbirleriyle yarışarcasına kapmalarını seyrediyordu. Martıları biraz daha seyrettikten sonra, iş bulma umudunu bir de Eminönü'nden Kadıköy'e geçerek denemek istedi. "Belki orada iş bulabilirsem akrabalarda kalabilirim." diye sessizce kendi kendine fısıldadı. Cebindeki paranın geri dönmesine yetip yetmeyeceğini kontrol etti. Nehir, eski çalıştığı işyerinden, aylarca çalışmasına rağmen, bir kuruş para alamamıştı. Artık dayanamayıp, patronundan parasını istediğinde de, yine kendisine para vermek istemeyen patronuyla tartışıp, işten ayrılmıştı. "Paramı o insafsızdan alsaydım, şu işsizlik günlerimde en azından cebimde para olurdu... Bütün patronların köküne kibrit suyu..." diye içten içe köpürdü. Ne olursa olsun, canı da vapura binmek ve karşıya yolculuk yapmak istiyordu. Eve gidene kadar bir şeyler yemeyip vapura binmeye karar verdi. "Sanki ilk defa aç kalacağım. Biraz daha dişimi sıkarım oluverir..." diye kendi kendine öğüt verdi. Aylarca bir şey yemeden duran insanların olduğunu da daha önce duymuştu. Nehir, biraz keyifsiz olduğunda, yaşamın ağır yüklerinden kaçmak istediğinde, Eminönü'ne gelip, karşıya yaptığı bir vapur sefasıyla kendini rahatlatmış hissediyordu... "Bu çetrefilli hayatta insanın kendine küçük mutluluklar yaratması gerekiyor." diye düşündü... Bir vapur yolculuğunun bile kendisini ne

kadar mutlu ettiğini hissetti... Bu arada Kadıköy'e gidecek vapur da, Eminönü iskelesine yanaşmıştı. Vapur karşıdan getirdiği yolcuları boşaltır boşatmaz; iskelede kendisini bekleyen kalabalığa kapılarını açtı ve herkes vapura binmeye başladı... Nehir gidip kendine iyi bir yer seçti. Bu sefer vapurun açık bölümlerinde yolculuk yapmaya cesaret edemedi. Sağnak yağın yağmurda elbiselerinin ıslanması onu iyice üşütmeye başlamıştı. Pantolonunun çamur izleriyle dolu olduğunu gördü. Yolun karşısına geçerken, kırmızı ışıkta durmayıp kendisine çamur sıçratan polis arabasına ve polisler içinden okkalı bir küfür savurdu... "Sanki babalarının yolu! Kırmızı ışıkta durmuyorlar, kendi koydukları kuralları kendileri çiğniyor. Biraz daha yolun ortasında olsaydım belki beni ezerlerdi?" diye kendisine çamur sıçratan polisler içinden söylendi. Kendisine bir büyük çay istedi. Getirilen çayı iki avucunun içine aldı. Bir iki burnunu çekip, çayını yudumlamaya başladı. Çayın üstünden yükselen buğulara bütün vücudunun soğuğunu yerleştirmek geliyordu içinden... Vapurun içinin sıcak olması Nehir'i mayıştırmıştı. Vücudu giderek gevşiyordu. Vapur karşı iskelede yanaşana kadar, fırsattan istifade, biraz uyuklamak istedi. Kafasını kaloriferlerin olduğu yere doğru yasladı. Üzerindeki ağırlık gözlerinin kapanmasına neden oluyordu. Nehir artık derin bir uykuya dalmıştı... Kimse kalk demese, onun hiç kalkacağı yoktu uykusundan. Bu arada vapur Kadıköy İskele-

si'ne giderek yaklaşmıştı. Bir anda vapurun içinde bulunan herkes cam kenarlarına yığılıp Kadıköy sahilinde hiç şahit olmadıkları kalabalığa dikkat kesilivermişti. Vapurdaki gürültünün üzerine uyanan Nehir de, meraklı gözlerle camdan sahile bakmaya başladı.

Herkes bir ağızdan: "Neler oluyor, ne var orada? Polisler niye böyle yığınak yapmış?" diye birbirlerine sorular yöneltiyordu. Vapurda bulunanlardan biri: "Yine bir eylem var galiba, her zamanki gibi polisler de insanları sıra dayığından geçirmek için hazır kıta bekliyor..." diye sesli yorum yaptı. Hemen ardından başka birisi: "Yapma ya, bizim askerimiz, polisimiz olmasa bu ülke batır, batır! Ülke elden gider, tüyü bitmemiş yetim aç kalır..." diye polislerin toplanmasına tepki gösteren kişiye, sesini yükselterek, cevap yetiştirdi. Hemen bir başkası da: "Ha ha, tüyü bitmemiş yetimin hakkıymış, ülke elden gidiyormuş! Ya bu ülkede bir çocuk, daha annesinin karnındayken devlete borçlanıyor. Ülke haraç-mezat satılıyor, pazarlanıyor. Eğitim, sağlık hakları verilmiyor. Ülkemizin birçok yerinde halen hunharca töre cinayetleri işleniyor, kadınlar katlediliyor. Parası olan bir avuç azınlık sefa sürüyor, büyük bir çoğunluk sefaletle ömürlerini bitiriyor. Bunlara bir karşı çıkan olsun, hemen cop, bomba, işkence ve kaybetmeyle karşı karşıya kalıyor..." diye, vatan-millet tellallığı yapan kişiye cevap verdi. Bazıları, ortamı sakinleştirmek maksadıyla, karşılıklı söz düellosu yapanlara seslenerek uyarıyordu. İskeleye vardıklarında binlerce insanın, kortejler oluşturarak, yürüyüş yaptığı görülüyordu... Herkesin bir ağızdan attığı sloganlar büyük bir yankı yapıyor-

du... "Halk İçin Bilim, Halk İçin Eğitim", "Eğitim Hakkımız Engellenemez!" sloganları hiç durmaksızın alanda tekrar tekrar atılıyordu. Yüzlerce insan ağır ağır yağın yağmura bile aldırmadan düzenli kortejler oluşturmuş yürüyordu. Bu tür yürüyüşler Nehir'i şimdiye kadar hiç ilgilendirmemişti. Biraz merakından dolayı eylemcilerin yanına yaklaşıp onları seyretmek istedi... Dövizlerindeki ve pankartlarındaki yazıları tek tek okumaya başladı... Aslında canı sıkıldığı için eylemcileri seyrediyordu. Yoksa bir dakika bile orada durmayıp hemen uzaklaşıverirdi. Eylemcilerin taşıdığı döviz ve pankartların üzerindeki yazıların birçoğuna anlam bile verememişti. Ama bir tek şey onun dikkatini çekmişti. Sürekli, herkese iş ve insanca yaşamak istediklerini söylüyorlardı. Nehir'in de istediği iş ve biraz daha rahat yaşam sürmekti. "Acaba bu insanların hepsi de benim gibi işsiz mi?" diye içinden geçirdi. "O zaman gidip kendilerine iş arasınlar, burada bağırarak iş bulunur muymuş hiç!" diye mırıldanmasını sürdürdü. Nehir saatine baktı, işyerlerinin çok olduğu yerlere gidip bir an önce iş bulmaya çabalamak istedi. Ayrıca fazla da geç kalmadan eve dönmesi gerektiğini biliyordu. Çevrede bulunan, yüzleri maskeli polisler ve eylem yapanlar Nehir'in yavaş yavaş korkmasına neden olmuştu. Eve geç gittiği takdirde, ailesinin kendisini merak edeceğini de düşündü. Kadın olmanın zorluklarını Nehir'de fazlasıyla yaşıyordu... Bunları aklından geçirdiği esnada, birden eylemcilerin üzerine polislerin saldırdığına şahit oldu. Gaz bombaları, çığlıklar, sloganlar, koşuşmalar kaplamıştı Kadıköy'ü. Büyük bir tedirginlikle oradan uzaklaşmaya çalışırken, atılan bir gaz bombası Nehir'in tam yanına düştü. Bir anda Nehir gaz bulutlarının içinde gözden kayboluverdi. Gazın etkisiyle bir an boğulup, öleceğini hissetti. Derin derin öksürmeye ve boğazında düğümlenen yangını söküp atmak için, kendi gırtlığını anlamsızca sıkmaya başladı. Artık nefes alıp vermekte de güçlük çekiyordu. Gözleri kıpkırmızı olmuş, yerinden fırlayacak gibiydi. Yanından-yöresinden koşarak geçen insanlar Nehir'e çarpıp, koşarak alandan uzaklaşmaya çalışıyorlardı. Nehir korkudan ve gazın etkisinden yere yığılmıştı artık. O arada birisinin kendisini yerden kaldırmak için yardım etmeye çalıştığını hissetti. Biraz doğrulmaya çalıştı; ama atılan gazlardan dolayı gözlerini bile açamaz hale gelmişti. Polisler de giderek Nehir'e ve ona yardım etmek isteyenlere doğru yaklaşıyordu. Alanda

siren sesleri, bağrışmalar, yakalanan eylemciler üzerinde inip kalkan cop sesleri birbirine karışıyordu. Hemen yanlarında birkaç gaz bombası daha patladı. Nehir ve ona yardım etmek isteyenler oldukları yerde yığılıp kaldılar. Bu arada polisler, Nehir'i ve yanındaki kişileri kudurmuşçasına coplamaya başladı. Nehir hiç sesini çıkartmadan kanlar içinde yerde yatıyordu. Kollarından tutarak Nehir'i ve diğer kişileri polis arabasına yaka paça attılar... Arabada, Nehir en öndeydi ve en çok dayığı polislerden o yiyordu. Kafasına gelen cop darbesinden dolayı, Nehir, büyük bir çığlık atarak ağlamaya başlamıştı. Polis arabasında bulunan eylemcilerden birisi Nehir'in üzerine kapaklanarak, onun daha fazla darbe almasını engellemeye çalıştı. Polisler biraz daha dayak faslını sürdürdükten sonra, arabada bulunanlarla beraber Nehir'i de alıp karakola götürdü... Nehir korku ve şaşkınlık nedeniyle onu polis dayığından korumaya çalışan eylemcinin koluna sarılmıştı artık. Ne olacağını bilmeden şaşkın gözlerle etrafını seyredip duruyordu... Polisler Nehir'le beraber eylemcileri arabadan indirip şubeye götürdükleri esnada, tekrar dövmeye ve küfür et-

meye başladı... Polis karakolunda üzerleri arandıktan sonra, kadınlar ve erkekleri ayırarak farklı nezarethanelere koydular... Nezarethanelerde kadınlı erkekli herkes slogan atmaya devam ediyordu. Karakolda bulunan polisler çok ağır küfürler savuruyordu gözaltında olan eylemcilere. Nehir kadınlar nezarethanesinde bir kenara oturup, "Benim burada ne işim var!!!" der gibi, büyük bir şaşkınlık içerisinde yanında bulunan kadınlara bakıyordu. Polis arabasında onun dayak yemesini engelleyen genç kadın, Nehir'in şaşkın ve korkuyla etrafına bakışını fark etti. Bu arada bütün eylemciler slogan atmayı durdurmuştu. Çünkü herkes büyük bir yorgunluk içerisindeydi. Yedikleri copların, tekmelerin, gazların acısı zaman ilerledikçe kendini daha fazla hissettiriyordu. Genç kadın, "Dostum nasılsın? Benim ismim Zilan. Alçaklar en çok seni dövdüler, çok ağrın var mı? Varsa bileyim, belki yardımcı olabilirim. Sen, hangi çevredensin?" gibi Nehir'e hızlı ve toptan sorular yönelterek diyalog kurmak istiyordu. Nehir, Zilan'ın ifadelerine hiçbir anlam veremedi. "Zilan benim ismim Nehir. Benim bir suçum yok, ben bir şey yapmadım. Bunlar

bana ne yapacaklar, eve geç gidersem ailem merak-tan ölür!” dedi. Zilan, Nehir’le biraz daha konuştuktan sonra Nehir’in eylemci değil, oradan geçen birisi olduğunu ve polisin saldırısı sonucu çıkan arbedede onun da eylemcilerin arasında kalarak hasbelkader gözaltına alındığını anladı... “Ben iş aramak için Eminönü tarafından Kadıköy’e geldim. Orada kalabalığı görünce, biraz meraktan, biraz can sıkıntısından dolayı, seyretmek istedim. Bir anda polisler bomba atmaya, kalabalığa saldırmaya başladı. Bende polisin attığı gazlardan dolayı yarı baygın bir şekilde, olduğum yerde döndüm durdum. Daha sonra kendimi burada buldum. Bir de arabanın içinde beni vahşice döven polisin vücuduma copu indirip kaldırdığını bir nebze hatırlıyorum...”, “Tamam Nehir ben de anladım zaten, senin eylemci olmadığını.” Zilan kendisinden ve yaptıkları eylemden bahsetti. Orada bulunan insanların birçoğunun öğretmen olduğunu, ‘Halk İçin Bilim, Halk İçin Eğitim’ talebiyle grev haklarını kullandıklarını, ama egemen devlet yetkililerinin bu hak arama mücadelelerine tahammül göstermeyerek, vahşice saldırdığını anlattı Nehir’e. Zilan, Nehir’e bir şeyler anlatırken, kendi yaralarını unutmuş, Nehir’in üstünü başını düzeltmeye çalışıyordu. Nehir, Zilan’ın bu sıcak ve samimi yaklaşımından dolayı içindeki korku ve kaygıların birçoğundan sıyrılıvermişti. Ama, halen, Zilan’ın bazı kelimelerini anlamakta güçlük çekiyordu: Egemenler, sömürücüler, gerici eğitim, faşizm, halk savaşı, emperyalizm, devrim vs. Nehir: “Zilan buradan çıkarsak mutlaka seninle görüşmek isterim.”, “Tabi ki Nehir. Ben de çok memnun olurum. Hele bir çıkalım da... Bana telefon numaranı vermeyi unutmayasın...”, “Tamam Zilan, kesinlikle unutmam.” Zilan, nezarethanede bulunan diğer öğretmenlere baktı. Bazıları yorgunluktan hiçbir şey konuşmuyordu. Bazıları da birerli ikişerli sohbetler geliştirmiş, yapılan saldırının adaletsizliğinden dem vuyordu. Hepsinin üstü başı yırtılmış, kimisi bacaklarını ovuşturuyor, kimisi de vücutlarının çeşitli yerlerindeki yaralarını birbirlerine gösteriyordu. Nehir kafasını Zilan’ın omzuna indirmiş, derin bir uykuya dalıvermişti. Artık gün geceye evrilmişti. Karakolda bulunan nöbetçi polisler, ilk olarak erkek öğretmenlerin bulunduğu nezarethanenin kapısını açtı. Kapı gıcirtısına ve polislerin çıkarttığı gürültüye herkes dikkat kesilmişti. Nehir’de bu arada kalkıp, nezarethane

kapısının ağzına gitti. Zilan’a dönerek: “Ne yapacaklar şimdi Zilan?”, “Bilmiyorum. Belki bizi ilk önce hastaneye götürüp uydurmaca sağlam raporu alırlar. Daha sonra savcılığa çıkartırlar. Ondan sonrası belli olmaz.” Polisler gözaltında bulunan herkesi gece doktor kontrolüne götürdükten sonra, sabahın erken saatlerinde savcılığa çıkarttı. İçlerinden bazı öğretmenler, yasadışı gösteri yaptığı ve mesleğini kötüye kullandığı gerekçesiyle tutuklandı. Bu arada Zilan ve Nehir’de serbest bırakılmıştı. Zilan: “Alçak faşist köpekler, içimizden bazı kişileri tutuklayacaklarını tahmin ediyordum. Her zaman yaptıkları şey. Düzmece bir mahkeme kuruyorlar. Baştan tutuklamaya karar vermişlerdir zaten! Hukuklarının nasıl ve kimin için işlediği, bilim ve demokrasiden yana olan insanlara hayvanca saldırılarından belli oluyor zaten! En basit hakkımız olan greve bile tahammül edemiyorlar. Ant olsun, şart olsun ki, bu faşistlerle ömrümün sonuna kadar mücadele edeceğim!” diye yanında bulunan arkadaşlarıyla ve ailesiyle öfkesini ve tepkisini paylaşıyordu.

Serbest bırakılanlar mahkeme salonunun önünden ayrılmayarak, diğer gözaltındaki arkadaşlarının akıbetinin ne olacağı hakkında mahkeme sonucunu bekliyorlardı. Eylemde gözaltına alınan otuz üç kişiden dokuzu tutuklanmıştı. Nehir’in ailesi diğer ailelerden biraz daha ötede duruyordu. Nehir, Zilan’ın yanından ayrılıp, ailesinin yanına gitti. Başından geçen olayları ailesine aktardı. Babası: “Kızım teröristlerin eylemine niye katıldın?” Nehir: “Hayır baba, onlar terörist falan değil, asıl bizi bu hale sokanlar terörist. Kudurmuş bir köpek gibi saldırıyorlardı. Gözaltına alınan bazı arkadaşlar, beni onların elinden kurtarmaya çalışmasaydı belki de ölürdüm. Copları, tekmeleleri, küfürleri halen beynimin kıvrımlarında dolaşıp duruyor!”, “Ne bileyim kızım, buradaki polisler bize öyle dediler. Terörist öğretmenler eylem yaptı, senin kızında onların eylemine katılan bir terörist dediler.”, “Boş ver baba onları, biz de televizyonda eylem yapan insanları gördüğümüz zaman onların dayak yemelerinin haklı nedenlerinin olduğunu düşünüyorduk. Ama hiç de öyle değilmiş, onların yaptıkları hak arama mücadelesi. Senin, benim sömürülmeme karşı çıktıkları için dayak yiyorlarmış, yeri geliyor öldürülüyorlarmış. Şu iki gün içerisinde ben bunu öğrendim, kendi gözlerimle de gördüm/yaşadım.” An-

nesi Nehir'e sarılmış, hiçbir şey konuşmadan ağlıyordu... Nehir'in polisten yediği dayak nedeniyle, tek gözü şişmişti. Yerde sürüklendiği için de, vücudunun birçok yerinde sıyrıklar oluşmuştu. Tutuklanan dokuz öğretmen, askerler tarafından ring aracına bindirildi. Hapishaneye götürüleceklerdi artık. Ring aracı hareket ettiği sırada, kapının önünde bulunan herkes ısıklarla ve alkışlarla tutuklanan öğretmenleri destekliyordu. Tutuklanan öğretmenler de ring aracının içinde slogan atmaya devam ediyordu.

Nehir, tekrar Zilan'ın yanına gelip, telefon numarasını verdi: "Zilan, mutlaka görüşelim, ben şimdi gitmek zorundayım. Annem ağlamayı bir türlü kesmiyor. Bir an önce eve gidelim de rahatlasın kadın...", "Tamam Nehir, bu hafta sonu seni arayacağım, ayrıca sana uygun bir iş bakarım. Bu arada iş sorununu da gidermiş oluruz..." Nehir, Zilan ve diğer gözaltına alınan öğretmenlerle vedalaşarak, gitti. Gözaltında olduğu zaman, Zilan hariç diğer öğretmenlerle pek sohbet edemediğine üzüldü, Nehir. Daha sonra Zilan aracılığıyla birçoğunu tanıma şansının olacağını düşündü...

Zilan iki üç gün sonra Nehir'i telefonla arayıp, buluşmak üzere bir gün ayarladı. Buluşma yerine Nehir, Zilan'dan daha önce gelmişti. Nehir saatine baktı, Zilan buluşma vaktini yavaş yavaş geciktiriyordu. Nehir artık Zilan'ın gelmeyeceğini düşünür olmuştu. "Mutlaka bir şey olmuştur, yoksa kesin gelirdi." Diye, kendi kendini avutmaya çalışıyordu. Randevu yerinde birkaç tur daha attı, tekrar saatine baktı, zamanın ve can sıkıntısının geçmesi için birkaç şarkı mırıldandı. Çevresindeki insanları seyretmeyi bırakmış yere paralel boş gözlerle bakar oldu. Bu esnada ardından birisinin "Nehir!" diye seslendiğini duydu. Kafasını çevirip baktığında, Zilan karşısında durmuş ona gülümseyordu. Birden heyecanlanıp, elindeki şemsiyesini yere bıraktı, koşar adımlarla gidip Zilan'ın boynuna sarıldı. Nehir Zilan'ı defalarca öptü. "Zilan, bir an gelmeyeceğini düşünüp çok üzül müştüm!", "Kusura bakma Nehir, geldiğim güzergahta trafik çok yoğundu, bir de yağmurun yağmasından, malum, iyice yollar kapanmıştı. Neyse, sen neler yaptın? Yüzündeki yaraların birçoğu kabuk bağlamış, yakında yaraların kaybolur..." dedi. Gidip bir kafeye oturdular... Zilan ve Nehir birbirlerini daha iyi tanıyabilmek için, kendilerinden uzun uzun bahsettiler... Zilan, "Nehir ailen bir problem yaratmaz ise bugün gel bize gidelim...

Ben tek yaşıyorum; bazen arkadaşlarım geliyor ama genelde evim sakindir, sıkılmazsın...", "Olur Zilan, ailem seninle görüşeceğimi biliyor. Ben bizimkileri arayayım, eve gelmeyeceğimi söyleyeyim..." Nehir eve haber verdikten sonra, otobüse binip Zilan'ın evine gittiler. Nehir, eve girer girmez, Zilan'ın yığınla kitapları ilgisini çektiği için kitaplığı kurcalamaya başladı. Evin en güzel yerine asılmış, kasketli, mavi gözlü, tebeşür ederek bakan kişinin resmine gözü ilişti. Zilan'ın ailesinden birisi olabileceğini düşündü. Zilan ve Nehir akşam yemeğini yedikten sonra, çaylarını doldurup, koyu bir sohbete dalıvermişlerdi. Birbirlerini daha iyi tanıyabilmek için, sürekli kendilerinden bahsediyorlardı. Bu arada Zilan teybe bir kaset koydu. Şarkılar sohbet arasında teker teker geçerken, bazen Nehir'i kulağı sohbetten kopup teypten yükselen melodilere gidiyordu. Daha önce pek duymadığı, kulağının aşına olmadığı şarkı ve melodilerdi bunlar. Ama bayağı da hoşuna gider olmuştu Nehir'in... Sohbet geceye kadar uzadı... Nehir, Zilan'ın sayesinde kafasında soru işareti olarak kalan birçok konuya da açıklık getirmişti... İnsanların neden böyle eylemlere ihtiyaç duyulduğunu, neden gözaltında alındıklarını, hatta gerektiğinde insanların neden dağlara çıktığını daha iyi anlar olmuştu. Zilan, Nehir'e kitaplarla arasının nasıl olduğunu sordu, Nehir de çok fazla kitap okumadığını ifade etti. Zilan kitaplığından iki tanesini çıkartıp Nehir'e uzattı. Kitapların birisi "Partizanın Kızı", diğeri "Tohum" adlı romandı. "Nehir dostum, sana bu kitapları hediye etmek istiyorum, sıkılmadan okuyacağını tahmin ediyorum?" Nehir Zilan'a teşekkür etti. Tekrar kitaplığa gidip biraz daha göz gezdirdi. "Zilan, bu kitapların hepsini okudun mu?", "Hepsini okumak istiyorum; ama buna ömrüm yetmez. İçlerinden daha çok bazı kitapları seçerek okuyorum" dedi. Nehir uykusunun iyice geldiğini, uyumak istediğini Zilan'a söyledi. Nehir ile Zilan yataklarını serip, sohbetlerine biraz da yataklarının içinde devam etti, biraz zaman geçtikten sonra, ikisi de derin bir uykuya dalıvermişlerdi. Sabah erkenden kalkıp kahvaltılarını yaptılar. Nehir'in gözü halen duvardaki vakur bakışlı resimdeydi. Bir yandan kahvaltısını yapıyor, kafasını her kaldırdığında da, gözleri resme ilişiyordu. Resimdeki bakışları, hafiften gülümsemesi çok hoşuna gitmişti. Kim olduğunu iyice merak etmeye başladı. Artık merakını fazla dizginlemeyerek: "Zilan, duvara özenle çerçeveletilip asılmış olan bu resim kime

ait?" diye sordu. Zilan Nehir'e resimle ilgili biraz bilgi verdi. Ona hediye ettiği Tohum adlı romanı okursa, duvarda asılı resmin kime ait olduğu hakkında daha geniş bilgeye sahip olabileceğini söyledi...

Bu süreçten sonra Zilan ile Nehir sürekli buluştu. Nehir kendine Zilan'ın öğretmenlik yaptığı okula yakın bir yerde iş bulmuştu, artık istedikleri zaman görüşebiliyorlardı. Nehir son süreçte müthiş kitap okuyor, sürekli araştırıyordu. Yapılan eylemlerin hiçbirini kaçırmadan katılıyordu. Artık, Nehir, birçok devrimci eylemin en ön saflarındaydı. Bir zamanlar anlam veremediği sloganları gırtlığını patlatırcasına atıyor/attırıyordu. Ufku ve umutları büyümüş bir kadın partizandı Nehir. Zilan, bu nedenle, Nehir'le daha rahat diyalog kurup, daha rahat konuşuyordu. Zilan akşam okuldan çıkar çıkmaz, Nehir'in bulunduğu işyerine gitti. İşyerinin kapısından içeri girdiğinde, Nehir'in, kafasını önüne eğmiş, yine bir kitap okuduğunu gördü. "Ooo Nehir, filozof olacaksın galiba dostum. Ben senden yıllar önce kitap okumaya başlamışım. Gerçeği söylemek gerekirse, senin okuduğun kitaplar benim okuduklarımı geçmiştir. Ne demiş atalarımız; el elden üstündür.", "Ne yapayım Zilan, fazla bir iş yapmıyorum burada. Fırsat buldukça okuyarak kendimi geliştiriyorum... Zilan öğrencileriyle aran nasıl?", "Ben iyi tutmaya çalışıyorum; ama sonuçta bu gerici sistemde öğretmenlik yapıyorum, eğitim sisteminin bozuk olduğu bir toplumda okullar ve öğrenciler nasıl olabilir ki!? Egemenler okullara para imalathanesi gibi bakıyor... Ne kadar para, o kadar eğitim hesabı.", "Zilan ben de şuan komünist partisinin program ve tüzüğünde bulunan maddeleri okuyordum... Komünist toplumlarda eğitim, bilim ve öğretimin nasıl uygulanacağı noktasında kitapta maddeler var... Okudum, bayağı hoşuma gitti.", "Vay vay Nehir'e bakın! Nerden buldun o kitabı, benim ileride sana vermeyi düşündüğüm bir kitaptı, sen benden ivedi davranmışsın!", "Zilan seninle epeyi bir zamandır tanışıyoruz değil mi? Ben bu kitaptan, seninle tanıştığımız günlerin ikinci ayında haberdar olmuşum. Zamanla görüşlerini benimsediğim komünist partisinin program ve tüzüğü. Zaten senin evine ilk geldiğim gün, kütüphanende bu kitaba gözüm çarpmıştı. Geçen gün kitapçıya gidip biraz kitap aldım, bunu da beraberinde aldım işte..." Zilan Nehir'in gözlerinin içine bakarak: "Bu kıızı artık semt komitesinin içine alma zamanın geldi" diye kendi kendine düşündü.

Zilan bir öğretmendi ama aynı zamanda illegal mücadele yürüten komünist partisinin bir üyesi idi. Yıllardır bulunduğu bölgede mücadele yürütüyordu... Sıkı illegalite kurallarına sahipti. En yakınındaki birisi dahi Zilan'ın egemen gerici sisteme karşı mücadele yürüten komünist partisinin bir üyesi olduğunu hiç mi hiç anlayamazdı. Illegal mücadele yürütmek demek; ırmakların akacağı okyanuslara yeraltından sessizce akmak gibiydi... Partinin inşasını ilmi ilmi, katre katre örüyorlardı, usta ve hünerli bilgiler.

Zilan bir hafta sonra bölge komitesini topladı. Herkes birbirine faaliyet alanında ve genel durum hakkında bilgi verdi. Zilan, komitede bulunan yoldaşlarına Nehir'le ilgili düşüncelerini açıkladı... Kendisinin daha önce gerillaya katılma talebiyle parti organına başvurduğunu, olumlu bir sonuç çıkarsa bu yazın gerillaya katılacağını belirtti. Bu arada komite içerisinde oluşacak boşluğun Nehir'le doldurulabileceğini tekrar tekrar vurguladı, komitedeki yoldaşlarına... Şayet, Nehir bu örgütlenme biçiminde de yer alırsa, hiçbir şey aksamadan devam ettirilebileceğini de ekledi. Komite, Zilan'ın önerisine olumlu cevap vermişti. Artık Nehir'e, bölge alt komitesinin içinde örgütlenme şartlarının yaratılması gerekiyordu... Bu arada Zilan Nehir'e sürekli ideolojik ve politik konularda eğitim veriyordu. Belirli bir süre zarfından sonra, Zilan, Nehir'i bölge komitesinin içerisinde örgütleneceği noktasında haberdar etti. Nehir, böyle bir örgütlenme şekli içerisinde bulunabileceğini Zilan'a belirtti. Nehir'in partinin bir taraftarı değil, artık örgütlü bireyi olması Zilan'ı da çok sevindirmişti.

Okullar yaklaşık on beş gün sonra bir dönemi daha geride bırakarak kapanacaktı. Zilan da gerillaya katılma zamanını okulların kapanışına denk getirmişti. Gitme şartları uygun olursa okullar kapanır kapanmaz hemen gitmek ve gerilla olmak istiyordu. Nehir, bu arada, örgütlü mücadeleye yavaş yavaş alışmaya da başlamıştı. Komite içerisinde Zilan'dan kaynaklanan boşluğu, Nehir giderek kapatır olmuştu. Örgütlü bir çalışma tarzının içinde bulunmak, sorumluluklarının da kat be kat artmasını beraberinde getirmişti. Verilen görevleri yapmak için bütün çabasını sonuna kadar kullanıyordu. Nehir semt alt komitesine alındıktan sonra, Zilan, komite içerisinde belli bir süre sonra ayrılmıştı. Nehir buna bir anlam veremedi, ama illegalite kurallarını göz önünde bulundurarak yoldaşlarına da soru sormadı. Zaten olumsuz bir du-

rum yaşansa idi yoldaşlarının veya Zilan'ın onu bilgilendireceğini biliyordu. "Belki okulların kapanmasına fırsat bilip, biraz kafasını dinlemek istemiştir. Bir dönem boyu öğrencilerin Zilan'ı çok yormuş olabileceğini düşündü..." Bu düşünceler içindeyken, işyerinin bulunduğu yeri otobüs bir durak geçmişti. Hemen yerinden hızla kalkıp şoföre kapıyı açmasını söyledi... Buna izin vermeyen şoför, Nehir'i bir sonraki durağa kadar götürdü. Nehir, otobüsten inip işyerinin bulunduğu yere doğru gerisin geri yürümeye başladı... Yaklaşık yirmi dakika sonra işyerinin bulunduğu yere varmıştı. İşyerinin kapısını açmak için çantasının içindeki anahtarı bulmaya çalışıyordu. Kapının önüne geldiği zaman Zilan'ı karşısında görünce bir an şaşırıldı. Yine her zamanki gibi Zilan Nehir'e bakıp sırtıyordu: "Zilan, dostum, sabah sabah ne işin var burada. Nerelerdesin kaçak, insan hiç arayıp sormaz mı? Vallahi biz seninle tanıştığımız günden bu zamana kadar, arayış bu kadar uzun açmamıştık! Ayrıca aramızdaki ilişki eskisi gibi sıradan da değil, yoldaşlık ilişkisi olduğu halde görüşemiyoruz. Ne oldu bize?" diye Zilan'a biraz sitem etti, Nehir. Zilan, Nehir'e sarılıp öptükten sonra: "Nehir sorma, biraz işlerim vardı. Onları halletmeye çalıştım. Bak seni özlediğim için sabahın köründe işyerine gelip seni göreyim dedim.", "Zilan sorma, sabah evden çıkarken biraz dalgındım, ineceğim durağı geçip bir durak sonra indim. Neyse gel şu arka sokaktaki börekçiye gidip kahvaltı yapalım..." Zilan ve Nehir bir yandan kahvaltılarını yapıyor, bir yandan da sohbet ediyorlardı. Zilan çalışmaların nasıl gittiğini sordu? Nehir'de iyi olduğunu söyledi, kısık sesle. Bir de yakında yapılacak bir işçi mitingi için hazırlıklarının olduğunu belirtti... Zilan Nehir'e baktı. Nehir iştahlı iştahlı kahvaltısını yapıp, çayını yudumluyordu... Zilan, aniden: "Nehir, sana bir şey söylemek istiyorum?" dedi. Nehir: "Tabi Zilan, söyleyebilirsin", "Bazı nedenlerden dolayı, ben seninle artık görüşemeyeceğim!? Bugün, inan ki, sırf seni görmek için, işlerimi akşamdan hallettim. Zaten seni göremeseydim üzülürdüm..." Nehir, Zilan'ın bu konuşmasından sonra, neden görüşemeyeceklerine ilişkin bir kaniye varmıştı. Zilan'ı görmediği süreç içerisinde, onun birşeyler için hazırlık yaptığı noktasında kendini inandırmaya başlamıştı zaten... Nehir, Zilan'ın gözlerinin içine bakarak: "Zamanı geldi değil mi Zilan?" dedi. "Evet, zamanı geldi, ben gidiyorum... Gel istersen dışarıda biraz konuşalım." dedi. Zilan ile

Nehir dışarı çıkıp sokakta turluyorlardı. Nehir, hiçbir şey konuşmadan, önüne bakarak yürüyordu. Bayağı duygusallaşmıştı. Bir ara Zilan ile ilk tanıştığı zamanı aklına getirdi. Her şey gözlerinin önünden tek tek geçiyordu. Birden: "Zilan, ne zaman gidiyorsun, bir daha görüşme şansımız var mı?" diye sordu. Zilan Nehir'e gülümsedi: "Ne zaman gideceğimi ben de son güne kadar bilemem; ama bir daha görüşemeyeceğiz sanırım? Yoldaşım, yaratacağımız özgür yarınlarda mutlaka seninle görüşeceğiz bundan emin olabilirsin... Yani ikimizin de hayat verdiği, emek verdiği o güzel günlerde! Yeniden birlikte olacağız. Belli olmaz belki günü ve zamanı geldiğinde sende halk ordusuna katılmak istersin. Ama, şimdilik, sana burada ihtiyaç var bilesin...", "Elbette Zilan yoldaş, günü geldiğinde ben de orada olacağım, bundan emin olabilirsin! Oraya gittiğin zaman, komutanlarımızı, savaşçılarımızı, kadın yoldaşlarımızı hepsini benim yerime sımsıkı kucaklayıp öp.", "Tamam Nehir yoldaş, senin için bunu yapacağım. Açıkçası ben de biraz heyecanlıyım. Hepsini merak ediyorum. Zilan saatine baktı, yaklaşık bir saattir aynı sokaklarda Nehir'le beraber turluyorlardı... "Nehir benim gitmem gerekiyor. Seninle biraz daha vakit geçirmek isterdim; ama inan ki vaktim yok.", "Tamam Zilan yoldaş, kendini fazla zor durumda bırakma." Nehir'in gözleri dolmuştu bu arada. Zilan Nehir'in yanından ayrılmadan önce Nehir'i sımsıkı kucaklayıp öptü. "Hoşça kal yoldaş, hepimize başarılar dilerim." Diyerek, Nehir'in yanından ayrıldı. Nehir, olduğu yerde kısa bir süre durdu. Zilan gözden kaybolana kadar ardından ona baktı. İşyerine gidip izin aldı. Hemen Eminönü'ne gidip vapura bindi, Zilan ile ilk buluştukları yere geldi. Oralarda tek başına saatlerce turladı... Nehir saatine baktı, yeni kazandığı bir ilişkiyle akşam randevusu vardı. Hızlı adımlarla gidip, tekrar vapura bindi. Hava çok sıcaktı. Gidip vapurun açık bir yerinde oturdu. Arkalarından gelen martıları seyre daldı, bir tane simit aldı. Hepsini bölüp artlarından gelen martılara payladı. Artık, vapur, Eminönü sahiline yaklaşıyordu. Nehir, tekrar, saatine baktı. Randevuya az bir zaman kalmıştı. Vapurdan iner inmez, koşar adımlarla, sahildeki insan kalabalığının arasına karışıp, gözden kayboldu...

“25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü” dolayısıyla aydın-sanatçı kadınlarla konu üzerine bir röportaj gerçekleştirdik.

Özellikle şiddetin aydın-sanatçı kadın yaşamına nasıl yansıdığını ve aydın-sanatçı kadının hayatın her alanındaki şiddete karşı ne tür mücadele araçları geliştirdiğini anlatmalarını istedik.

Sibel Özbudun**Ece Temelkuran****Bilge Contepe**

**R
ö
p
o
r
t
a
j**

1- Sizce özelde kadına yönelik şiddetin nedenleri ve kadında yarattığı etkiler nelerdir?

2- Kadının uğradığı şiddet sadece bedenine ve cinsel kimliğine değil, aynı zamanda üretimine de yansımaktadır. Siz, aydın bir kadın olarak kendi alanınızda bu konuda yaşadığınız sorunları nasıl tanımlıyorsunuz?

3- Sizce kadına yönelik çok yönlü ve yaygın olan şiddet türleriyle mücadelenin yöntemi nedir, siz kendi alanınızda nasıl bir mücadele

SİBEL ÖZBUDUN (Araştırma-Yazar)

I- Gerçekten de, kadına yönelik şiddetin hayatın her alanında arttığına tanık oluyoruz.

Sanırım bunun birbirine bağlı birkaç nedeni var. Öncelikle kapitalizm, hele günümüzdeki neo-liberal biçimi, bir yandan toplumsal dengeleri altüst ederek geniş toplumsal kesimlerde kaygı, güvensizlik ve aşırı rekabetçiliği açığa çıkartırken dayanışma-paylaşım gibi duyguları berhava etmekte. Bu ortamda "şiddet" ortak bir dile dönüşüyor. "Herkesin, herkesin rakibi/ düşmanı/ ötekisi" olduğu bir düzen(sizlik), gücü yeteni, gücü yeten üzerinde dilediğince şiddet uygulamaya adeta kışkırtmakta. Bu durumda kadınlar ve çocuklar en kolay hedefleri oluşturuyorlar.

İkinci bir etken, özelleştirmeler, kamusal alanın tasfi-

yesi, akla gelebilecek her türlü varlığın metalaştırılarak piyasa tarafından temellükünün kadınları iki açıdan kırılganlaştırması. İlk kadınlar yapılan "toplumsal yatırımlar" asgariye çekilmekte: eğitim, istihdam, sosyal destekler, sağlık hizmetleri vb.den söz ediyorum. Bu durum, kadınları uğradıkları aile-içi şiddet (koca-sevgili-baba-ağabey şiddeti...) karşısında suskunluğa mahkum kılıyor. İnsan onuruna yaraşır bir gelirle, insanca yaşama olanağına sahip değilseniz, bacağını kırar oturur, dayağa, hakarete, cinsel istismara katlanırsınız. Bunun yanı sıra, kadın cinselliğinin fuhuş/pornografi sektörlerince temellükü: sanailiyle, gerçeğiyle bu sektörlerin yaygınlaşması uç boyutlara ulaştı. Bu sektörlerin avını oluşturan kadınlar üzerindeki psikolojik-fiziksel şiddetin kronikliği çokça tartışıldığı için değinmekle yetiniyorum. Ama bir de sektörün

'müşteri'lerinin kadınlara yönelik genel algısı var. Fuhuş ya da pornografi "müşterisi"nin tüm kadınları cinsel 'iktidar(sızlık?)'inin kullanımına sunulan nesneler olarak algılama ihtimali fazlaca yüksek. Bu ise konunun fazla irdelenmemiş bir boyutu. Üçüncü etken ise, "beden ve haz" odaklı bir tüketim kültürünün aşırı pompalanması. Bu da nihai olarak kadınları nesneleştiren (ve şiddete açık kılan) genel bir kültürel iklimi biçimlendiriyor.

2- Kişisel olarak ilişkilerimde psikolojik ya da fiziksel şiddet yaşamamakla birlikte, 'şiddet tehdidi'ni her an duyumsamaktayım tabii ki. Öncelikle bir muhalif olarak devletin 'güvenlik' güçlerinin kadınlara 'farklı' tarzda uygulandığını bildiğimiz şiddetin tehdidi ya da sokaktaki adamın tehdidi veya kışkırtılmış milliyetçiliğin saldırgan dili... Ezilenlerin, dışlananların, sömürülenlerin, "ötekiler"nin maruz kaldığı şiddetin ortak acısı... Savaşlara, katliamlara, linçlere, tecavüzlere, çocukların sömürü ve istismarına, kadın ticaretine, yoksulluğa, yoksunlaşmaya, ırkçı saldırganlığa her gün, her saat tanık olmanın acısı... Zor bir zamanda yaşıyoruz...

3- Sanıyorum, şiddeti içinde yer aldığı ve ilk soruda kısa bir çerçevesini çizmeye çalıştığım iktisadi-siyasal-toplumsal sistemle bağlantılılığı içerisinde tanımlamak olmazsa olmaz bir ilk adım. Ve başka-insanca bir dünya için mücadele. Bu, hiç kuşku yok ki, kadınların -şiddet dahil-sorunlarının muğlak bir geleceğe ertelenmesi anlamına gelmiyor. Ancak, neo-liberal tasallutun kadınların her türlü toplumsal güvencesini elinden aldığı bir ortamda galiba kadınların elindeki tek yol, hem kendi koşullarını hem de dünyayı değiştirmek için mücadele etmek. Bunu sizler de yaşam deneyimlerinizden biliyor olmalısınız: mücadele -kısa dönemde zaferle sonuçlanmasa dahi- kadını özgürleştirir, özgüvenini pekiştirir ve iki ayağı üzerinde durmasını, şiddete boyun eğmemesini sağlayacak bir donanım sağlar. Mücadele edenler, kendi aralarındaki destek bağlarını güçlendirirler, gündelik yaşamı sorgularlar, dönüştürürler... Sorgulama, itiraz ve mücadeleden başka bir yol göremiyorum açıkçası...

ECE TEMELKURAN (Gazeteci-Yazar)

1- Şiddetin en temelde korku olduğunu düşünüyorum. Dinle, gelenekle çok beslenen ve meşru gösterilen erkeklerin kadın korkusu. Aslında kadına şiddet uygulayan bir erkek, kendi korkusuna dayak atmaya çalışıyor bence.

Başlangıçtan beri şiddetle yetiştirildiğimiz için hiç şiddet görmemiş bir kadın yoktur. Şiddet görmemiş bir ka-

dının doğrusunu isterseniz ben aslında neye benzediğini bilmiyorum.

Kendimi kötü hissediyorsam aslında o şiddettir, onu şiddet olarak tanımlamasam da. Kendimi eksik, yalnız, beceriksiz ve yetersiz hissediyorsam öyle veya böyle bir tarafından ya da hayatın kendisi tarafından sana şiddet uygulanmıştır. Çünkü insanın kendini tam tamamlanmış, güvende ve mutlu hissetmesi gerekmektedir. Bunların olmadığı yerde bilin ki şiddet vardır.

Şiddetin varlığını aslında sonuçlarından anlamak lazım, yoksa somut kavramın ta çekirdeğine inip orda nasıl bir tarifi olduğunu söylemek çok doğru değil. O zaman, öyle olursa, o kavram evrenselliğini yitirir. Çünkü mesela, Lübnan'da şiddet olan şey Afganistan'da olmayabilir, Paris'te olan şey Türkiye'de olmayabilir.

Şiddetin kadın üzerindeki en kötü etkisi, kendini eksik, kötü hissetmesini normalleştirmektir. Şiddetin normalleşmesi en kötü sonuçlardan biridir. Çünkü o zaman insanlar, şiddetsiz bir hayatın hayalini kurmayacak ve şiddeti hak ettiğini düşünecek.

2- Sınıfsal bir yanı var bu işin. Üst kesimdenseniz, en korunaklı biçimde yaşıyorsunuzdur. Yanlışlıkla bir gün Nişantaşı'nda oturan bir kadın, Ümraniye'ye gittiğinde, mesela arabasıyla gidiyor, yolu kaybetti, bir kişiye yolu soruyor. Nişantaşı'nda giyindiği mini eteğiyle orada nasıl bir şiddete maruz kalacağını hepimiz biliyoruz. Ben de gazeteci olduğum için ve Allahın unuttuğu yerlerde dolaştığım için genellikle o tür erkek şiddetine yolda, sokakta; laf atma, taciz etme gibi şiddete uğramayabilirim. Ama şiddete uğramamak için aslında ben kendime şiddet uyguluyorum. Gördünüz mü beni hiç gazetede röportaj yaparken? Montlar, pantolonlar, saçlar arkadan bağlanmış, boğazlı kazaklar... Bu benim kendime uyguladığım bir şiddettir. Çünkü ben erkek gibi görünmeliyim.

Entelektüel kadınlar da kendilerine aslında şöyle bir şiddet uyguluyorlar; kendine dönük yaşamaya çalışıyorlar. Entelektüel kadın olunca ciddi yaşamak zorunda kalıyor, gülmemek zorunda, hülyalı hülyalı bakmamak zorundasınız. Dans edemezsiniz mesela, dans etmezseniz kendiniz için daha iyi olabileceğini düşünürsünüz. Bu insanın dış dünyasına şiddet uğramadan kendi kendine şiddet uygulaması anlamına geliyor ama bunun da kaynağı dış dünya olduğu için, o dışarıdan bize uygulanan bir şiddettir.

Aslında ben size inceltmiş bir örneğini verdim. Buradan dışarı çıktığınızda yiyeceğiniz bir laf düpedüz bir şiddettir aslında, yalın biçimde.

Bunun yanı sıra, bir de entelektüel kadınların birbir-

lerine uyguladıkları entelektüel kadın şiddeti var aslında. (Seçkin mağdurlarından bir tanesi olduğum için!) En az kenar mahalle kavgası gibi düşük ve zavallı olduğunu düşünüyorum. Çünkü şundan kaynaklı; sadece entelektüel kadınlar arasında bilgi alma; birbirlerini eksiltme, eleme, dünyadan eleme derdinin nedeni olmaktadır. Bir sürü kadının aklında sanırım şöyle bir şey var. Belli bir kontenjan var. Kenar mahallede yaşıyorsanız namuslu kadın kontenjanı var, bu belli bir kontenjan. Entelektüel kadınsanız en iyi entelektüel kadın kontenjanı yok, bankacıysanız en çalışkan kadın kontenjanı var. Her yerde çeşitli kontenjanlar var. Zannediyorum ki, kadınlar bir başka kontenjandan, o kontenjana girerse, kendisi giremeyecek. Bu yüzden birbirlerini elemeye çalışacaklar dünyadan. Bu da bir şiddettir. Bütün şiddet biçimleri aynıdır zaten, hepsinin temelinde korku yatıyor.

3- Bazı şeyler vardır ki kendinizi korumak için kapanmaktan başka yol kalmaz. Sizin, tecavüze uğradığınız zaman. Yüz yüze geldiğiniz anda, yapabileceğiniz bir şey kalmamıştır. Ama onun dışında bu memleketin birazcık ama birazcık şiddetten arındırılması için ne yapıyorsunuz dersiniz, yazı yazıyorum... Benim bu dünyaya gelme nedenim bu zaten. Aynı kararlılıkta ve de aynı kuvvette. Başka da bir şey yapmıyorum. Ama kadınların örgütlenmesi gerektiğine inanıyorum. Sadece doğru olan bu olduğu için değil. Kendilerini iyi hissetmeleri için, yalnız hissetmemeleri için. Siyaseten örgütlenmenin insan ruhuna bir yararı vardır. Kadın hakları için örgütlenmenin de kadınların ruhuna bir yararı vardır. Sanki örgütlenmemiz gerektiği için; ama hayır öyle değil. Birisi sana laf attığı zaman sen dönüp ne diyorsun; 'kardeşim' diyebilmek için ne büyük bir güç gerekli. Bu güç, insanın yalnızken kendinde bulabileceği bir güç değil. Birisi, ona, 'ben böyle yapıyorum çok iyi oluyor' deyince, kendinde farkına varılabilecek bir güç ve bu da ancak insanlar birbiriyle konuşunca olabilecek, örgütlü olarak birbiriyle konuşunca oluşabilecek bir güç. Bu yüzden, evet, şiddete karşı örgütlenmek gerektiğini düşünüyorum.

Kadın kurumlarını çok fazla takip edemiyorum ama özellikle genç kadınların acayip bir ilerleme katettiklerini düşünüyorum. Hırçın olmaktan artık korkmuyorlar. 70'lerde 80'lerde şu vardı, 'aman hırçın olmasın'... Bu popüler kimliğimizin baskın olduğu bir dönemdi ama zannediyorum ki, kadınlar artık çirkin gözükmekten huysuz gözükmekten daha az korkuyorlar gibi geliyor.

Aslında siyasi olarak da böyle düşünüyorum, kadın örgütlülükleri için de böyle düşünüyorum. Kadınları örgütlemek için yeni bir dil kullanmamız yanlış. İnsanla-

rın hangi dili kullandığını anlamak gerekli. Sizlerin örgütlü olarak görmediğiniz kadınlar, aslında her gün mutfağında bir şeyler örgütlüyor, bazen susarak bazen sohbet ederek. Onların dilini anladığınız zaman mahallelerdeki örgütlülük dili de odur. Bu yüzden sizlere kolay gelsin diyorum...

BİLGE CONTEPE (Yeşiller Eş Genel Koordinatörü)

1- Özelde kadına yönelik şiddetin nedenlerini, din ve aile yapısı içinde aramanın gerekliliği var. İslam dininin ve feodal ataerkil aile yapısının, kadın cinsine yönelik baskıları ve yasakları ile başlayan ve toplumsal yapının her alanına yayılan kadının aşağılanması gerçeği, kadına yönelik şiddeti yaratmaktadır.

Bastırılmış kadınlık, abartılmış erkeklik olgusu, küresel olarak ilk tek tanrılı dinlere geçiş sürecinde yaygınlaşmış, devletlerin kurulması ile de yapılanmıştır.

Erkeğin egemen olduğu hiyerarşik bir dünya sisteminde kadına yönelik şiddet artarak sürmektedir. Kadın, barışçı, eşit, hiyerarşiden uzak bir sistem kurulmadıkça, kendini şiddetten koruyamayacağı gibi, ifade de edemeyecektir.

Örgütlü kadın mücadelesi, şiddetin her türüne karşı başkaldırarak yürümek ve güçlenmek zorundadır.

2- Kadının uğradığı şiddet, evden başlayarak yaşamının her alanında şiddetin tohumlarının atılarak yayılmasına, gelişmesine neden olmaktadır.

Şiddete uğrayan kadın, yaralanmış bedeni ve ruhu ile gerek ev içinde gerekse çalışma yaşamında kendine karşı yabancılaşır, uzun süre kendi ile hesaplaşır. Yaşamla ilişkisini keserek kabuğunun içine çekilir. Üretim ve emek gücüne karşı duyduğu yabancılaşma ile iyice yalnızlaşır.

Dinsel baskılar, aile nasihatleri, ekonomik sorunlar kadını, genelde bu yanlışlığın sürmesine ve giderek artmasına neden olur. Kötü kader diyerek sineye çeker.

3- Şiddete başkaldıran kadınlar genelde ekonomik özgürlüğünü kazanmış, cinsel kimliğinin bilincinde, eğitilmiş kadınlardır. Kadının, şiddetin her türü ile mücadele etmesinin yöntemi de bu gerçektir.

Kadın dayanışması ile oluşturulacak çalışmaların en somut gereksinmesi kadının özgürleşmesi temelinden yapılmalıdır.

Temel gereksinimlerin, temel haklara dönüştüğü, yoksulluğun ve her türlü şiddetin kalktığı EŞİT, ÖZGÜR, YAŞANILABİLİR BİR DÜNYA için kadınların çığlıklarının duyulması gerekir.

Hapishaneden Mektup Var!

Özlem AYDIN-Elbistan E Tipi Hapishanesi

Kadınım!
Kendimi tanımam
Emeğime ve kendime ölesiye yabancıyım
Birinin kızı iken
Ötekinin "sopalı, sıpalı" eşi
Böyle denir erk dillerde
Çalışırım üretirim
Ama emek benim değil
Üreten bensem
Neden tüketiciyim?
Erk dillerde
Ya "mal"ım
Ya "meta"yımdır.
İsyan dillerindeyse
Rosa'yım, Meral'im
Berna'yım, Solmaz Kılıç'ım
Beritan'ım, Suna'yımdır
Sayım çokçadır isyan diyarlarda
Bir o kadar da azdır
Gözlerim aynende
Adalet denirse!
O terazide bağlı kaldı
Çözmenin dillerini
Çözmenin isyanlarını
Büyütürüm terazisizce
Kadınım!
Zindan duvarlarına
Sıkıştırılmak istenen
Sıkışan fiziğimse
Sıkıştırırsa kardelen sevdamdır
Hiç durmadan kendimi
Rengimi ararım.
Sıkıştıran duvarlara inat

Rengim kadın
Sevdam zemherinin
Deli kuşağı kardelendir
Kadınım!
Ağa, patron için
Çalışırım hiç durmadan
Çalışırım çalışmasına,
Didiririm didinmesine ya
Ne emek benim
Ne emeğin karşılığı benim
İliklerim sömürülür
Üretenim durmaksızın
Lakin camekanların
Meta'sı edildim
Erk dillerde.
Kadınım!
Töre adına
Namus adına kıyılanım
Namusu sorulur dillerde
Bedenimde sayısız
Acı saklıdır
Sayısız iz saklıdır
Sayısız kurşun
Sayısız, sayısız, sayısız...
Düşerim Batman'ın
İç acıyan yoksunluğuna
Yoksulluğuna
Düşerim Amed'in ozansı
Namuslu, onurlu, bağına ya,
Binlerce acı gizleyerek
Kıyılan dillerden
İsyan dillerine geçmeyi
Beklerim...

Merhaba Kardelen Sevdalılar,

Genelde toplumun tamamına, özelde ise kadına yönelik şiddetin hoyratlığı insanı-insana yabancılaştıran bir durumdur. Yaşamın her alanının çokça rastlarız şiddet olgusuna!

Şiddete maruz kalan kadının benliğinde tamiri zor yaralar açılmakta hepimiz de biliyoruz. Kendisi olmaktan çıkıp başkasının, “erk”in, istediği şekle bürünme. Bu aslında kadının isteyerek yaptığı bir şey değildir. Bu ona dayatılan ve hatta sunulan bir yaşamsızlık biçimidir.

Kendi emeğine en çok kadın yabancılaştırılır. Bu da bir şiddet ki geniş cepheden bakmak gerektiği ortada. Tacize, tecavüze uğrayan, bir şekilde dayaktan geçirilen, istemediği halde sürekli çocuk doğuran, ki kendi iradesi silikleştiği için baş efendinin itirazına uymak durumundadır, bütünü beraberinde gelen silikleşme, her açıdan kelepçelenen kadın.

Aslında egemen anlayış erk’leştikten beri şiddetin kurbanı hem kendisi esas olarak da kadın ve çocuklar oldu.

Biraz da güçlerin dengesizliği ilkesi söz konusudur. Sistem erkeğe esaslı köleleştirici dayaklar atar, erkek ise gücünü, ki bu durum işine de yarar, sisteme yetmeyeceğini düşündüğü için, kendinden her açıdan zayıf olduğunu düşündüğü kadına yöneltir, kadın ise çocuğa. Esasen her ikisi de erk anlayışın kurbanı. Aslında her ikisi demeliyim. Çünkü esasen şiddet uygulayan, şiddete esir olup kendine, kişiliğine yabancılaşır. Yaşamımızda çok karşılaşılır. Kadınlar sürekli ezilmeye, hor görülmeye, şiddete maruz kalması zorunluymuşçasına sömürülmeye devam etmekte. Baba evinde babanın, koca evinde kocanın, işyerinde patronun, TV’de reytingin sömürüsü de yine kadınlarımız, analarımız, kız kardeşlerimiz... Kurtuluşun yolu da örgütlenmekten geçer. Yoksa kendi kaderimizi tayin edemez ve sürekli ezilen, horlanan her açıdan sömürülen ikinci cins olarak yaşamaya, daha doğrusu yaşamamaya esir kınılırsınız. Töre’ye kurban ediliriz.

Kadınız, namusumuzun bekçisi “erk”leşen egemen anlayış olmuş. Namus adına kurşun sıkılarak öldürülen kız kardeşlerimizin de tek kurtuluşu savaştan geçmektedir.

Her şey ve herkese karşı kendi savaşımızı yürütmenin bilinciyle donanmak gerektiği çok açıktır. Sizlere öyle çok örnek verebilirim ki, kadının uğradığı şiddet noktasında. Bir insan düşünün ki şiddetin kölesi olmuş ve bu insan, bir kadının ensesine vura vura kadını kör etmiştir. Başka bir örnekte ise kadını yakmaya kalkışmıştır, ya da

en son şekliyle sandıkta kurşunlamıştır.

Bütün savaşların mağduru ve acı çekenidir kadın, her ateşin sancısını kendi bedeninde hissedip sancılar içinde Türkiye ve Kuzey Kürdistan, Irak, Filistin, Lübnan doğurur ve Ebu Garip hücrelerinde Amerikan işgalinin hayasız tecavüzüne, işkencesine uğrar. Kadının kutsanacak doğurganlığına çirkince saldırılır. Böylece kirlenen erk, kadının da kirlendiğini sanır. Oysa kirlenen de kirlenilende erk’in kendisidir. Bir de madalyonun öteki yüzüne bakmak gerekir. Sistem en çok korktuğunu, silikleştirip tasfiye etmeye çalışır. Bu da bize bir veridir. Korktuğundandır biz kadınları ezdiği, sömürdüğü diğer kölenin kölesi durumuna getirdiği aşikardır. Sistemin kölesi durumunda ki erk’ek evdeki sahte iktidardan olmamak için bildiği en kaba, en hoyrat yöntemle başvurur ki şiddet olgusu sınıflı toplumlarla birlikte hayasızlaşarak var olmuş ve varlığını da şiddetin dozunu arttırarak sürdürmüştür. Kadını ezmiş, çocuğu ezmiş, kendi benliğini de sistemin sahte erk iktidarı ile yok etme durumuna gelmiştir. Özel mülkiyet sınıflı toplumun (ataerkil toplum) yegane varoluş biçimidir. Konumuzla ilgisini tahmin edersiniz. Sistemin yürümesi devletin şiddeti erk’ek şiddeti ile güçlendirilir. Tarihi bütün süreçlere baktığımızda böyledir. Anaerkil toplumdaki ataerkil topluma geçişle birlikte iktidar olmak ve iktidar olduğunu her fırsatta kanıtlamak için şiddet yöntemine başvuran ataerkil sistem anlayışlar... Şiddet bugün toplumun tamamında adeta hastalık derecesine gelmiştir.

Ama en çok da kadın nasibini alır sopadan, sıpadan. Üretir; ama emeği görülmez ve görülemediği gibi de zulmedilir. Kendisi de bir kez yabancılaşmıştır emeğine ve kendine. Zira ucu paylanmış erk sistem onu tüketici duruma düşürmek için epey çabalamıştır. Kısmi oranda başarılı olduğu da aşikar. Erk, efendi ve her şeyin üreticisidir. Bundan hareketle insanı insana yabancılaştıran şiddet olgusuna hayır!

Bizler şiddetin erk olanına karşıyız. “Her türlü şiddete karşıyız” diyenler söz konusu. Bizler şiddeti ikiye ayırırız. Bu konumuzun dağılmasına vesile olacaktır; ama şiddetin proletaryaya hizmet edenine karşı olmadığımızı belirtmek isterim yine de. Bizler kadına dönük şiddetin insanlaşma mücadelesi ile son bulacağını biliyoruz. Sınıfsız, sınırsız, şiddetsiz ve insanca bir yaşam için...○

Vajinal Enfeksiyonlar

SAĞLIK... SAĞLIK... SAĞLIK... SAĞLIK...

Vajinal akıntılar, kadınların doktora en sık başvurduğu hastalık şikayetidir.

Vajina, normal olarak nemli bir yapıya sahiptir. Vajina duvarlarındaki ve vajinanın içinde bulunan rahim ağzındaki bezelerden salgılanan sıvılar bu nemliliği-ıslaklığı sağlar. Vajina vücudun dışarıya açılımı olan boşluklarından bir tanesidir. Vajinanın ıslaklığı kadının sağlığı açısından gereklidir. Mühim olan var olan akıntının normal mi, yoksa bir hastalık habercisi mi olduğunu ayırt etmektir. Çünkü var olan akıntı kişinin hareketi, ayakta durması gibi nedenlerden dolayı yerçekiminin etkisiyle vajinadan dışarı akacak ve iç çamaşırında veya pedinde bir ıslaklık oluşturacaktır ve bu salgılanma herhangi bir hastalık veya sıkıntı yoksa sağlıklı bir kadında sürekli. Normal vajinal akıntı berraktır ve sıvı yumurta akını andırır, koku yapmaz. Bu ıslaklığın kıvamı yumurtlama dönemi sırasında (adetin başlangıcından itibaren 14. gün civarı) biraz değişir ve sıvılaşabilir. Bunun amacı doğanın döllenmeye hazır yumurtanın döllenmesini kolaylaştırmak için salgının kıvamını değiştirmesidir. Servikste (rahim ağzındaki) ve buradan salgılanan sıvılardaki tüm değişiklikler buradan spermin kolayca geçerek yumurtaya ulaşmasını sağlamak içindir. Adet dönemine yaklaştıkça bazı hanımlarımızda vajinada bir koku olabilir ve akıntı rengi koyulaşabilir. Bu adet kanamasını oluşturan hormonların bu dönemde getirdiği etkidendir.

Tanımladığımız dışındaki bütün akıntıları muayene oluncaya kadar bir hastalık belirtisi olarak kabul etmek ve en kısa zamanda doktora başvurmak sağlığınız açıs-

sından gerekli ve önemlidir. Rahatsız edici bir vajinal akıntıyla yaşamak, kişinin hayat kalitesini düşürecektir. Kendinize olan güveniniz azalacak, kendinizi kötü ve huzursuz hissetmenize sebep olacaktır. Cinsel yaşantınızı da etkileyebilecektir. Daha da önemlisi sağlığınıza bozacak, kısırlığa veya daha kötü sonuçlara gidebilen olaylara sebep olabilecektir.

Akıntının tedavisi sanıldığı kadar kolay ve de acısızdır. Hele hele belirtilerin ilk başladığı günlerde doktora başvuran kadınlarımızın bu sıkıntıları çok daha kolay ve de basitçe çözülebilmektedir. En sık karşılaştığımız korku nedeni ise 'ya kötü bir şey çıkarsa' diye düşünüp doktora başvurmamaktır. Var olan gerçek hiçbir zaman değişmeyecektir. Gecikmeniz, karşılaşmaktan korktuğunuz olayları yok etmez aksine büyütür ve artırır. Sonunda basitçe halledilecek bir sorunuz varken geçirdiğiniz (kaybettiğiniz) zaman, bu sorunu daha da büyümüş bazen de çözülemez bir hale de getirebilir. Sağlıklı kalabilmek için, düzenli olarak altı ayda bir kadın hastalıkları uzmanına görünmek gerekir. Eğer sıkıntınız varsa hemen gitmek en faydalı olanıdır. İnsanın en değerli varlığı kendisidir. Bedenimize sahip çıkalım.

Bizler bu tip şikayetler için doktora başvurmayıp kendimize zarar verdiğimiz gibi, başka arkadaşlarımıza da önerilerde bulunup onlara da zarar verebilmekteyiz. Benim kaşıntım vardı, doktora gittim mantar dedi veya mantar olduğunu düşünüp eczaneden şu..... ilacı aldım, geçti. Senin de kaşıntın varsa, mantardır. Bundan kullan geçer demek, verilebilecek zararların en

büyüğüdür. Çünkü her kaşıntı yapan beyaz akıntı mantar değildir. Bazı bu tip akıntılara verilen mantar ilaçları, daha fazla zarar verebilmekte, hatta kişiye geriye dönülmesi çok zor veya imkansız hasarlar yapabilmektedir. Çözüm bu kadar basitken ve elinizin altındayken doktora başvurmak en sağlıklı ve en akılcı yol olacaktır.

Vajinal Akıntılar

A- Fizyolojik Akıntılar (Doğal Akıntılar)

– **Östrojen düzeyine (Kadınlık hormonlarından bir tanesi) bağlı değişiklikler:** Mesela adet kanaması (menstruasyon kanaması) öncesi

– **Cinsel Uyarım:** Cinsel uyarıyla vajinada meydana gelen ıslanma ve bunun oluşturduğu akıntı

– **Gebelik:** Gebelikte rahim ağzındaki bezlerin salgıları gebeliği ve bebeği korumak için artar.

– **Spiral' e bağlı akıntılar**

B- Patolojik Akıntılar (Doğal Olmayan Akıntılar)

1- Vajinal (Vajinaya-Döl yoluna ait)

– Vajinanın mantar hastalıkları

– Trikomanas vajiniti (Cinsel yolla da geçen parazit kökenli hastalık)

– Bakteriyel Vaginosis (Çeşitli bakterilerin neden olduğu hastalık

– Genital herpes vajiniti (virüslerin neden olduğu bir akıntı)

– Vajinadaki yabancı cisimlerin oluşturduğu akıntı

– Kanserlerin oluşturduğu akıntılar

2- Servikal (Servikse-Rahim Ağzına ait)

– Virüslerin neden olduğu akıntılar (mesela herpes ve diğerleri)

– Kanserlerin neden olduğu akıntılar

– Polip dediğimiz bazı oluşumların yaptığı akıntılar

– Yaraların yaptığı akıntılar

En yaygın olarak görülen vajinal akıntı nedeni Mantarlar ve de Trikomanas ile çeşitli bakterilerin neden olduğu bakteriyel vaginozistir.

Vajinanın Mantar Hastalığı

Maya enfeksiyonu olarak adlandırılır. Mantar, tüm doğada bulunabilen bir hastalık etkenidir. Normalde vücudumuzda mantarlar bulunmakta ama bunlar nor-

mal şartlarda hastalık oluşturmamaktadır. Bazı koşullar bir araya geldiğinde var olan mantarlar kontrolsüzce çoğalarak hastalık oluşturlar. Genelde büyük bir oranda mantar hastalığı oluşumundan Candida albicans sorumludur. Yoğun, beyaz renkte, kesik süt görünümüne bir akıntı ve kaşıntı mevcuttur, dış dudaklarda ve çevrede kaşınmaya bağlı şişlik ve kızarıklık oluşabilir. (Her bu tip akıntı mantar hastalığı demek değildir, bu sadece genel bilgi olarak verilmiştir- lütfen hekime muayene olmadan kendi başınıza tedavi uygulamayınız!)

Riski Artıran Faktörler Nelerdir?

- Mantar enfeksiyonlarında
- Gebelik,
- Şeker hastalığı,
- Kortizon kullanımı,
- Antibiyotik kullanımı,
- Bazen östrojen hormonu tedavileri,
- Bazı doğum kontrol yöntemleri,
- Sık ilişki,
- Fazla sayıda partner ve korunmasız ilişki,
- Tampon kullanımı,
- Sentetik iç çamaşırı kullanılması,
- Çok dar giyecekler,
- Islak mayo veya çamaşırıyla oturulması,
- Vajinanın içinin çok sık ve sabunla yıkanması,
- Bazı ticari vajinal duşların kullanılması, kokulu tuvalet kağıtlarının bazıları
- Aşırı klorlu havuzlara girmek
- Başkasına ait iç çamaşırı ve bu gibi şeylerin giyilmesi
- Çok fazla diyet şekeri veya tatlandırıcı kullanılması mantar hastalığına yakalanma rizikosunu artırır,

Tedavisi

Tedavi, hekimin muayenesinden sonra verdiği ilaçların düzenli kullanımı ile olacaktır, hekiminiz ayrıca size iç çamaşırlarınızı kaynatmanızı ve de sıcak ütü ile ütölemenizi de önerebilir. Bazen kişinin cinsel partnerine de tedavi vermek gerekir, aksi takdirde ilişki ile ona geçirdiğiniz veya ondan aldığınız mantar hastalığını tedavi olup iyileştikten sonra tekrar alabilirsiniz.

Kadının Yaşamdaki Yeri...

Toplumsal yaşamda egemen olan ataerkil düşüncenin yarattığı handikaplar ve kadına yüklenen varlık misyonu, günümüz açısından üzerinde durulması gereken temel sorunlardan biridir.

Kadının fiziksel zayıflığından ve kadına yüklenen misyondan kaynaklı, erkeğin kurduğu egemenlik anlayışı, bugün eskiye nazaran bir kırılma gösterse de aslında bilinç olarak, özünde değişen pek de bir şey olmamıştır. Özellikle de savaş bölgelerinde yaşanan tecavüz olaylarına bakıldığında erkeğin kadına bakışı kendisini ele veriyor. Güçlünün zayıfa hükmetmesi hemen hemen bütün canlılarda mevcuttur. Fakat insanların farkını ortaya koyarken, değişim, dönüşüm ve düşüncelerine yaptığımız vurgudan kaynaklı, tüm canlılardan ayırt edici bir çok özelliği vardır. Öyleyse her insanın doğarken masum olduğu varsayımıyla, insanın böyle saldırganlaşmasını sağlayan nedenlerin başında gerek çevresi gerekse egemen anlayışın verdiği eğitim ve de üretim ilişkileri gelir.

Her şeyden önce kadına bakıştaki bilinç zayıflığına, bir de gerici iktidar yasalarının çarpıklığı eklendiğinde, kadının tutunacak bir dalının(!) kalmadığını görmek mümkündür.

Toplumdaki yanılsamalar öylesine kalıplara bürünmüştür ki günümüz itibarıyla bundan etkilenmeyen pek az insan vardır. Bu durum sadece erkekler açısından değil; çoğu kadın tarafından da böyle algılanmaktadır. Annelerin erkek çocuk için doğal gördüğü olay ve olgular, kız çocuğu için ayıplanmaktadır. Bunun nedeni geçmişten bugüne egemenliklerini sürdürmeye çalışan feodal burjuva iktidarların kadına biçtiği değerdir.

Çünkü, bu gerici iktidar temsilcilerinin insana bakışları, üretim ilişkilerinden bağımsız değildir. Her toplumsal formasyonda, var olan üretim ilişkileri üzerinden şekillenen hakim anlayış beraberinde yeni insan profili yaratmaktadır. Yaratılan her insan tipolojisinde "kadın", bu sektörden en büyük payı almaktadır. Mesela bugün en büyük sektörlerin başında kadın bedeninin pazarlaması gelmektedir. Kapitalizmdeki bireycilik ise insanları kolay yoldan köşeyi dönmeye teşvik ederken, kadın da kendi bedenini metalaştırarak bu oyunun parçası olmaktadır.

Burada kapitalizm ve feodalizm arasındaki biçimsel farkı ortaya koyan bir başka noktaya daha vurgu yapalım. Feodal toplumlarda namus anlayışı tamamen kadına indirildiğinden fuhuş sektöründe fazla bir ilerleme görülmediği gibi kısmi olarak yapılan da gizlilik içerisinde yapılır. Bunun nedeni namus anlayışının tamamen kadınla eşleştirilmesi ve kadının erkeğin tekelinde görülmesindendir. Burada erkeğin kadın üzerindeki baskısı, kadını eve hapsetme, erkek topluluğundan tecrit etme ve namus adına cinayetler işlenmesidir. Fakat kapitalizmde bu saldırı biçimleri değişmektedir. Kadın yaşamla daha iç içedir. Yine de bu durum kadının metalaştırılmasına engel olamıyor.

Üretim ilişkileri içerisinde etkin bir rol oynamasına rağmen, kapitalizmin kendisine bakışından kaynaklı, kadın fuhuş sektörünün içine düşmekten kurtulamıyor. Cinsel özgürlükler adına ortaya konan çeşitli fikirler, feodal kalıpların kırılmasıyla fuhuş sektörünü tetikleyerek kadını bir çıkmazdan kurtarıp, bir başka çıkmaza koydu. Batılı kadınlar bu noktada kendilerini doğululardan daha şanslı hissetmektedir. En azından erkek egemenliğinin bazı zincir halkaları za-

yıflamıştır. Fakat bu durum onun özgürleşmesine yetmemektedir-yetemez de.

Toplumdaki yanlış algılanmaya işaret etmek için bir örneklendirme yapalım. Bugün gerek erkekler tarafından olsun, gerekse kadınlar tarafından olsun, savunulan cinsel özgürlük ya da -cinsellik kelimesinin toplumda dillendirilmemesinden kaynaklı- özgür aşk olarak ifade edilen anlayış, her istediği kişiyle toplumsal gerçekliği görmeden birlikte olma olarak algılanıyor. Halbuki bu söylemle ifade edilmek istenen, kişinin bedeninin kendisine ait olduğu ve birliktelikte karar verecek olanın da kendisinden başkası olmadığıdır. Özellikle de kadının karar yetkisini elinden alması ve sadece yapılması gerekenlere uyulması inisiyatifi tanıması açısından, yukarıdaki söylemle direk muhataptır. Bu açıdan ifade edilen söylemin özellikle kadın tarafından doğru kavranıp bilince çıkarılması, geri kadının gelişimini de kolaylaştıracaktır. Çünkü erkeğin ortaya koyduğu anlayışı savunan çokça kadının varlığından haberdarız. Yine benzer bir yanılsamanın altını çizelim. İki cins tarafından da kullanılan "belden aşağı espi yapmayın" ifadesi namus olgusunu belden aşağıyla eş tutan bir anlama tekabül ettiğinden karşı çıkılıyor. Kadın bedeninin metalaştırılmasına karşı olmakla birlikte, söylemdeki belden aşağı ifadesi, namus anlayışının nereye indirgendiğinin de açık göstergesidir. Namus olgusu sadece bazı toplumsal değerlerle eş tutulamaz. Çok genel bir kavram olmakla birlikte, bu bakış açısı yaşamın nasıl idame ettirildiğine de bağlıdır. Bir proleterle, bir burjuvanın namus anlayışları aynı değildir. Çünkü her kesimin bakışı sınıf karakteriyle

ilintilidir. Sınıf karakteri değişmedikçe bakış açısının değişmesi mümkün olmayacaktır.

Bu noktada sorunun kaynağının sistem ve onun paralelinde gerici iktidarların olduğunu düşünüyorsak, kadının karşı cinsiyle birlikte eşitlikler zemininde yaşaması için mücadele etmesi kaçınılmazdır. Tabi ki kadının kurtuluşunun, onu her yönüyle çepeçevre kuşatan erkek egemen düşünceye ve bu eşitsizlikleri hayatın diğer alanlarında yaratan, erkek egemen anlayışa sahip gerici iktidara karşı mücadele etmekle mümkün olduğuna tanıyoruz.

Yani kadın sorununun çözümünün toplumsal yaşamla ilintili olduğunu belirtmekte fayda var. Toplumsal yaşam ve bir bütün olarak sistem değişmedikçe kadın sorununda gözle görülecek, elle tutulacak ciddi değişimlerin olması mümkün değildir. Bundan dolayı kadının hem karşı cinsiyle eşitlikler temelinde yaşaması, hem de emeğinin özgürleşmesi için gerici iktidarlara karşı, yeninin mücadelesini yürütmesi gerektiğinin altını çizmek gerekir.

Kadının hem cinsel hem de sınıfsal açıdan emeğinin sömürüldüğünü ortaya koyarken, ikisine de karşı çıkmakla birlikte, mücadeledeki önceliği bedenine yönelik yapılan saldırıya vermesi gerektiğinin altını çizmek gerekir. Çünkü emeğinin sömürülmesi sınıfsal bir durum olmakla birlikte, aynı zamanda karşı cinsiyle birlikte vermesi gereken bir mücadeledir. Hele bizim ülkemiz gibi geri kalmış feodal formasyonlarda, kadının daha fazla emek mücadelesine katılması için var olan erkek egemen anlayışın kırılması gerekir.

Tabi bunları söylerken örgütsüz kadından bahsetmek istemediğimizi belirtmek isteriz. Kadının kendi kurtuluşu ellerindedir ve örgütlü mücadele olmazsa olmazdır. Bugün bireysel yürütülen hiçbir çabanın kurtuluşu getirmeyeceği ve toplumsal dönüşümü sağlamayacağı açıktır-nettir. Örgütlü mücadele olmadan kadının sistem tarafından ikinci sınıf muamelesi görmesi ve sonsuza dek kendi kaderine(!) küs kalması kaçınılmazdır. Bugün toplumun belli dinamikleri içerisinde bile kadının varlığı yeterince anlaşılamamışken bunu söylerken yaşanan belli pratiklerden çıkardığımız sonuçlardan kaynaklı söylüyoruz. Yalnız bunun tamamen değişmesi kolay değildir-olmayacaktır. Toplumun sosyal, siyasal ve kültürel durumuna bakıldığında, cinsel açlığı, midesel açlık gibi hisseden bir toplumda, dinamik güçlerin de bundan etkilenmemesi mümkün değil.

ÖYKÜ

Saf Gelin

Tarih, 'bir varmış bir yokmuş'lardan bir zaman... Uzun simsiyah saçları, kocaman kara gözleri ve minicik elleriyle küçük bir çocuğun dünyaya 'merhaba' dediği gündü. Doğar doğmaz ağlamamıştı, beslendiği kordon boynuna dolanmış ve nefes almasını engellediği için baygındı. Ebe kadının onu kordonundan kurtarmasıyla çılgılığı, soluksuzluğunu yırtarcasına ağlamaya dönmüştü ve o bir kız çocuğuydu.

Annesi, sevinmeli mi yoksa üzülmeli miydi bilmiyordu; çünkü kendi gibi talihsiz ve acı dolu bir hayata açmıştı bebeği gözlerini, güçsüz ve çaresiz, dahası erkek baskıcı bir toplumda ikinci basamaktaydı; ama anneydi ve ona 'hoş geldin' demekten öte bir duygu yoktu içinde. Babası pek sevinmemişti gelişine; fakat ses çıkaramıyordu. Dokuz ay boyunca 'aslan oğlum' diye sevmişti içten içe doğmamış bebeği, Birlikte ava gitmelerini bile hayal etmişti. 'Soyumun devamı', 'evimin neşesi olacak' diyordu. Şimdi almıyordu bebeği kucağına, sevmiyordu 'kızım' diye...

'Ben çok eziyet çektim ama kızım öyle olmasın' diye dualar ediyor, dilekler bağlıyordu annesi ve tüm çirkinliklerden, sinesinde saklayarak, koruyabileceğini düşündüğü bebeğinin adını 'Sinem' koymuştu ve Sinem, kara bir yazgının ortasında büyümekteydi hızlıca... En çok ip atlamayı seviyordu, çember çevirmeyi, akşam olmasında eve gitmesin istiyordu hep. Küçücüktü, ama fark ediyordu birşeylerin ters gittiğini. Babası, bir kere bile onun saçlarını okşamamış, 'kızım' dememişti. Hasta olduğunda bile, yüzüne bakmamıştı. Günler günleri böyle kovalamış... Ne zaman ki Sinem'in göğüs uçları ceviz büyüklüğü bir hal almış ve sarı sarı tüyleri koltuk altında, bacaklarında siyaha durmuş, işte o zaman 'artık sokağa çıkmak yok' demişti babası. İlk sözü değildi; ama öfke ve emir dolu ilk bağırmasıydı ve ardı arkası kesilmiyordu. Önce oyunlarını kaybetti, sonra

harfleri tanıması için yeterli olduğu söylenen okulunu, arkadaşlarını... Sonra tek tek çocukluğunu kaybetti Sinem. Artık annesinin kaderine çevriliyordu yolu ve karşı köyün ağasına kuma istediler Sinem'i. Beşinci eş olacaktı elli yaşındaki ağaya, bebekler doğuracak, tarla sürecekti, ev temizleyecek, kumalar seçecekti üstüne...

Soran yoktu Sinem'e, annesi de konuşmaz olmuştu onunla. Sinem asla gitmeyecekti, evlenmeyecekti onunla. Annesi, teyzesi ve diğer çocukluk arkadaşları gibi olmak istemiyordu. Dayaktan öldürseler gitmeyecekti, onlar gibi olmayacaktı. Kendi gelmek istememişti dünyaya, kendi seçmemişti ki babasını; ama kendi karar verebilirdi evlenmek istediği kişiye ve bundan sonra olacaklara...

'İstemiyorum' dedi Sinem, 'Verme beni baba, verme beni o adama', işte, Sinem, hiç ilgi göstermeyen, onunla konuşmayan babasının ilk dayağını yedi. Çoktan verilmişti ağaya, çırpınması çaresizceydi annesinin yaşlı gözlerinde. Dudağı kanıyordu, elinde bir tutam saçı vardı ve 'ne olursa olsun evlenmem ben onunla, sevmiyorum!' dedi, kendi kendine.

Sinem, başka bir yaşamın olduğunu görüyordu düşlerinde, başka bir hayatın mümkün kılındığı bir maviyi büyütüyordu yüreğinde. Her gün biraz daha yaklaşıp da gelin olacağı gün, öfkesi her gün biraz daha katlanıyordu, yüreğine sığmıyor, zorluyordu göğüs kafesini ve taşıyordu. Bir sabah güneş usul usul dağların ardından yükselirken, kuşlar alacakaranlıkta boş yollarda dolarken, sessizliğin ortasına bir ses bir feryat ekleyerek ayrıldı doğup büyüdüğü bu evden, sadece annesine içten içe 'daha güzel olacak' diye söz vererek.

Bir değildi, binde... On binlerce, yüz binlerceydi Sinem. Sendi, bendi, dahası anlatamadığımız bizdi ve alarak öfkesini sırtına ve alarak umudunu avuçlarına düştü yollara. Harladı bildiklerini yaşamın kavgasın-

da, büyüdü büyüdü Sinem. Yangın ormanından çıkan genç bir fidandı ve başını gökyüzüne, köklerini toprağın derinliklerine salıp büyümekteydi. Bir ateşböceğiymiş zamanında ve alacakaranlıkta uzaklaşmaktaydı...

Biz de geçtik o dağlanan ağıtlardan

Biz de göçtük kirden, pasaktan, hıncın ısıltısından

Yakılmış köylerden, kesilmiş kulaklardan,

O kanlı ayinlerde, perişan ormanlardan

Biz de geçtik o murdar hayatlardan...

Biz de geçiyorduk acıdan, kahrından, zulümden. Öyleyse neydi farkımız erkek olandan? Sadece dinler, tabular değildi bizi arkada tutan, bizdik en çok bizi bağlayan. Kendimize bile sormaktan çekindiğimiz sorularımız vardı. Dahası güçsüz buluyorduk ellerimizi, ne kendi gücümüzün farkındaydık ne de yan yana durunca olacakların...

Bizim evimiz vardı, temiz olsun diye her gün sabahdan akşama süpürüp sildiğimiz, cam bardaklarımız, beyaz çamaşırlarımız, kristal takılarımız, ucu dantelli havlularımız ve dahası televizyonumuz, kendi karanlığımızı sorgulatmayacak programlarımız vardı.

Bizim işyerlerimiz vardı, her gün ustabaşının çirkin bakışları altında ezildiğimiz, mesai saatlerinde kan ter içinde kaldığımız ve üzerimize kilitli kapıların ardında, doğmamış bebeğimizle yandığımız...

Bizim törelerimiz vardı, yüreğin yangın olduğuna değil, ailenin münasip gördüğüne vardığımız, doğru olsak da bir büyük karşısında ses çıkaramadığımız, kendi suçumuz yoktu ya, tecavüze uğrayıp ölümle cezalandırıldığımız, berdel verildiğimiz...

21. yüzyılda olmak güldürmüyor kadının yüzünü... Ne sofradaki yerimiz değişti ne karanlıkta tek başına yürüyebilme korkumuz ne de 'kızını dövmeyen dizini döver' gibi atasözlerimiz. Bunların hiçbirisi değişmiyor ya, kendi gücümüzün de farkına varamıyoruz.

Yıllarca bize öğretilmiş her doğrunun yanlışlığını bulmadık mı tek tek. Herkesin yapabileceği birşeyler vardır mutlaka. Önce biz, kabul edilen eşit bir yaşamın mümkün olduğunu ve yaşamın zorluklarına karşı parmaklarımızı yumruk yapınca o eşit değil gibi görünen parmakların bile nasıl eşitlendiğini önce biz görelim, bu karanlık dünyaya bir yumruk ağırlığında inebilmek için...

Alkolün, kültürden ucuz olduğu günümüzde, en çok biz inanalım okuduğumuz her kitapta daha başka gördüğümüze, çünkü zordur günümüzde kadın olmak. Okuyan kadın olmak, çalışan kadın olmak, dul kadın olmak, anne olmak... Zordur karanlığın ortasında ateş böceği ışığında dolanmak.

Toplum denen gövdenin en yaralı yerini, günümüz insanlığının tüm sefaletini tek başına özetleyen ve gözler önüne seren o kan çıbanı kadınlar, bir mal olarak, bir zevk nesnesi, bir sömürü kolu olarak var olmaya çalışan kadınlarımız. Hepsi tekmelenmiş, iliklerine kadar sömürülmüş, aşağılanmış, ölesiye çalıştırılmış eğitilmiş iyi mevkilerdekilerimiz... Farkımız yok aslında, sorun hep aynı sorun. Hep bir noktada düğüm ve çözüm bekleyen büyük darboğaz. Sokakta fahişeler, kadın pazarlamacılar ve evlilikte kutsanan mutsuzluk... Yaşamımız, doğumlarımız... Kendi iç kavgalarımız, komşu dedikoduları ve sayamadığımız bir dolu problemle biz ve görmemek için kör olmamızı gerektiren sorunlarımız ama kör olmasak da gözlerimizi kapattığımız, kapatmasak nasıl yaşayacağımızı bilmediğimiz acımız. Zihinsel açıdan geri bırakılmışlığımız ki, çektiğimiz tüm acıların temel kaynağı durumundadır ve bir an önce çözülmelidir. Bize sunulanların hiçbirisi tanrısal değildir, ama önce biz inanalım ellerimize. Bilin ki, yüzyıllardan bu yana bize yapılmış bir lanet değildir bu. Doğumun mucizesi bize verilmiş, beslemenin, büyütmenin... Bütün bu karanlığı bir kara yazgı gibi yaşamamanın, kuşaktan kuşağa aynı acıyı aktarmanın çaresizliği bitsin artık! Her şey ilk hayır'ı diyebilmekte, o ilk karşı duruşu gösterebilmekte. Yıkın duvarlarınızı! Açlığı doyuran biz, toprağı yeşerten ellerimiz... Çay toplayan, ot taşıyan, orak tutan, bebek emziren bizsek, kocaman gözlerimiz, ince belimiz, kınalı ellerimizle ortasındaysak yaşamın, ilk 'hayır'ı söyleyelim artık. Kül olmadan nasıl olabiliriz ki, bin yıllık ezilmişliğimizi yakalım kül olalım, kül olup Anka kuşu gibi yeniden var olalım, daha güzel olanı, kadınca göstermek için...

Irak gelecekte neyi mi bekleriz?

İş ve ekmekle donanmamız,

Okula gitsin çocuklarımız

Ve dilenmesin ihtiyarlarımız....

PERDEDEN YANSIYANLAR...

“TEK BAŞINA”

Yönetmenliğini Niki Caro'nun yaptığı ve Oscar'lı Charlize Theron'un oynadığı “Tek Başına” filmi iki çocuğuyla yaşam mücadelesi veren bir kadını anlatıyor.

Film, eşi tarafından sürekli fiziksel şiddete uğrayan Josey (Charlize Theron)'in, en sonunda dayanamayarak iki çocuğu ile birlikte ailesinin yanına dönmesiyle başlıyor.

Josey, yaşamına tek başına devam edebilmek ve çocuklarına bakabilmek amacıyla bölgenin en büyük istihdam kaynağı olan madende çalışmak üzere başvurur. Bedensel direnç isteyen bu işe hazırlıklı olmasına karşın, erkeklerin yoğun olarak çalıştığı ve erkek işi olduğu düşünülen bu ortamda, tüm kadın işçileri sindirmek ve çalışmamalarını sağlamak amacıyla kadın işçiler, diğer işçiler tarafından birçok kötü muamele ve taciz ile karşılaşılır.

İşe başladığı andan itibaren karşılaştığı şey taciz, tehdit, aşağılama, küçümseme ve saldırılar olur. Ondan, diğerlerini kışkırtmaması, evli olanlarla birlikte olmaması, daha fazla çalışması ve tüm bu yaşadıklarını bir erkek gibi karşılaması istenir. Ancak bunun yerine Josey yaşadıklarına karşı savaş açar. Tabi bunun bedeli de daha ağır olmaktadır.

Josey'in yaşadıkları karşısında sesini yükseltmesi, sadece gücü elinde tutanların değil, gerçeği duymak isteyen toplumun, davranışını onaylamayan ailesinin ve işsiz kalmaktan korkan kadın iş arkadaşlarının tepkisiyle sonuçlanır. Tüm bu zorluklara rağmen Josey, yalnız kalmak pahasına bir avukatı ikna eder ve madencilik şirketine bir cinsel taciz davası açar. Dava sırasında filmin asıl can alıcı noktaları da açığa çıkar.

Açtığı davada çok güçlü kanıtlar sunması ve kendisi dışında da birkaç kişinin destek vermesi gerekmektedir. Ancak diğer kadın arkadaşları ve birkaç işçi tüm yaşananlardan rahatsız olmasına rağmen korktukları için böyle bir sürece dahil olmaktan çekinirler.

Israrla ve yılmadan sürdürdüğü mücadelesine tüm kadınları ve ailesini de hatta diğer işçileri de etkileyerek onların da dahil olmasını başarır ve maden işçisi kadınlar bu davayı kazanırlar. Maddi kazancın yanında daha da önemlisi kendilerini ve sonraki kadın işçileri cinsel tacizden koruyacak bir anlaşma imzalatırlar.

Kuzey bölgesinde onurları için mücadele eden kadınlara at-

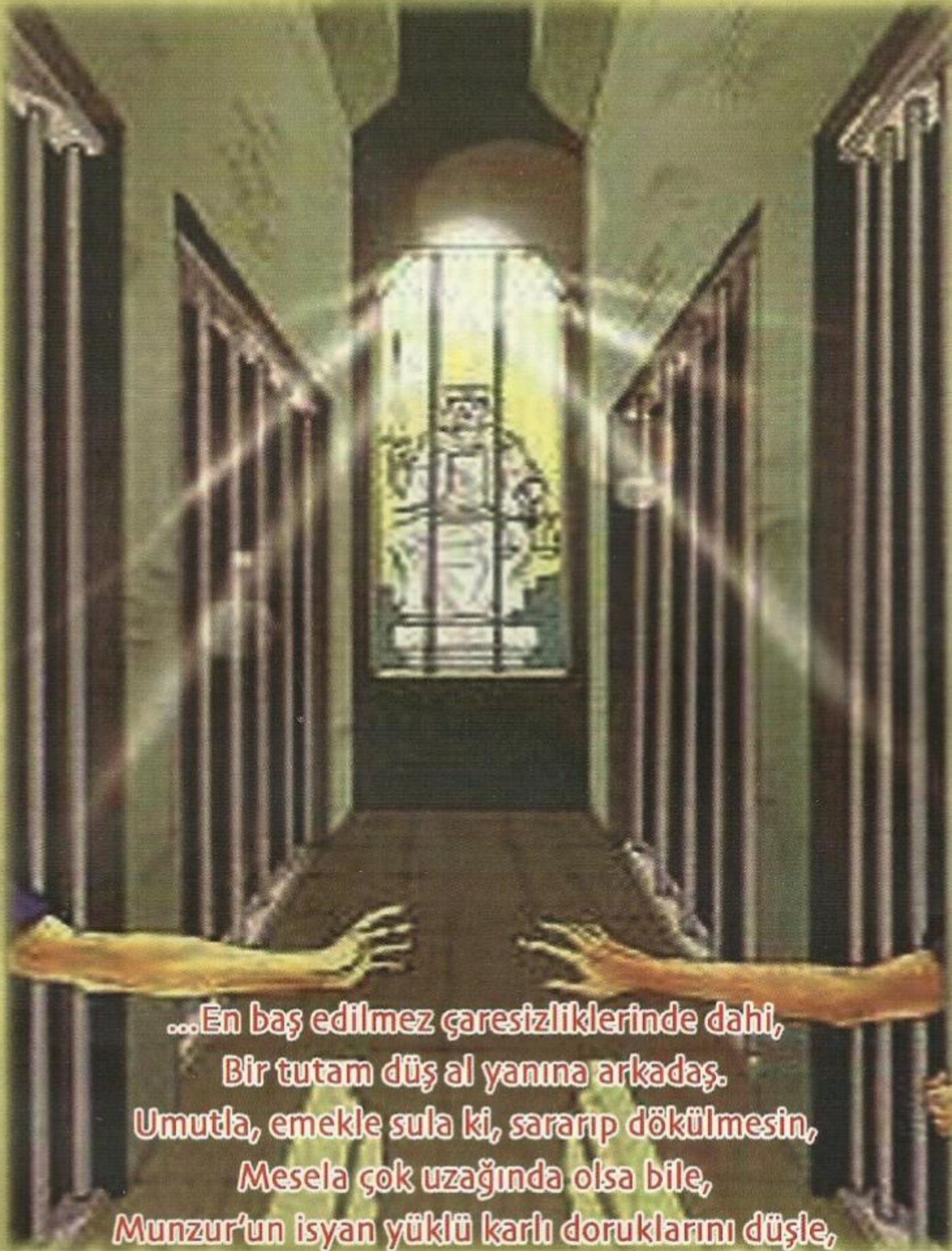

Yönetmen: Niki Cero

Oyuncular: Charlize Theron,
Frances McDormand, Sean Bean

ABD 2005

KÜNYE

...En baş edilmez çaresizliklerinde dahi,
Bir tutam düş al yanına arkadaş.
Umutla, emekle sula ki, sararıp dökülmesin,
Mesela çok uzağında olsa bile,
Munzur'un isyan yüklü karlı doruklarını düşle,
Oradan da Botan'ın ılık ılık esen yamaçlarına kanatlan
Olduğun yerde yasak bir ülke kur, adı Welat olan
Ve Ape Musa'nın dilinde içli bir ıslık çal,
Çocukları da al en güzel oyunlarıyla düşlerine,
Mesela mutluluğun resmini çiz
Nazım Usta'nın şiirleri aşkına
Aşlığı, zorbalığı da sil at fırçanın ahenginden,
Önce bir çocuk silüetiyle başla resmine
Sonra ırmakları da çiz okyanuslara aksın,
Okyanuslar ise, düşlerimizde berraklaşsın...

DEMOKRATİK
KADIN
HAREKETİ

BÜLTENİ

e-posta:dkh.bulteni@gmail.com

